

UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP

Skjema for biblioteksside - MASTEROPPGAVE

Tittel: Lokalisering av akvakulturanlegg – ein studie av handsaminga av søknadar i Møre og Romsdal Title: Aquaculture plan localities – a case study of applications and permits in Møre og Romsdal	Identifikasjon/datering
Forfatter: Bjarte Friis Friisvold	

Abstract (norsk):

Politiske, administrative og prosessuelle føringer for handsaming av søknader om lokalisering av akvakulturanlegg, inklusive kommunale planar som ledd i arealavklaring. Tidsbruk i kommunen og sektororganer sin handsaming.

Abstract (engelsk):

Political, structural and procedural factors in decision-making in matters of aquaculture plant localities, including local plans as part of the analyses. Marking time in sector agency and municipal decisionmaking.

Emneord på norsk:

1. Lokalisering av akvakulturanlegg
2. Sektorforvaltning
3. Kommunal planlegging
4. Casestudier

1. Aquaculture plant localities
2. Sector agencies
3. Local planning
4. Case studies

Føreord

Denne oppgåva markerer slutten på profesjonsstudiet arealplanlegging ved Institutt for landskapsplanlegging, Universitet for miljø- og biovitenskap, våren 2010.

Dette studiet har vore veldig interessant. Gjennom studiet har eg vorte kjend med korleis eigarforholda i sjø er og synes det er interessant. I tillegg er ei av fritidsinteressene mine båtliv, og då kjem ein gjerne i kontakt med akvakulturanlegg. Desse to interessene har gjort at eg ville studere nærmare korleis lokalisering av slike anlegg blir gjort. Det endte opp med at oppgåva fekk tittelen: «Lokalisering av akvakulturanlegg – ein studie av handsaminga av søknadar i Møre og Romsdal.»

Professor Morten Edvardsen har vore min rettleiar, og eg vil rette ein stor takk til han for verdifulle tilbakemeldingar. Eg må og takke Sissel Kjerstad Aarseth ved Fiskeridirektoratet sitt regionkontor i Ålesund for hjelp til dokumentasjon av case, Arve Slettvåg for dokumentasjon og spørsmål om case og Jan Erich Rønneberg for spørsmål til case.

I tillegg må eg takke Brit Friisvold og Anne-Grethe Johansen for nyttige tilbakemeldingar på teksten av oppgåva.

Ulsteinvik – Valderøya – Eidsbygda 15.05.2010

Bjarte Friis Friisvold

Innholdsliste

1.0 Innleiing.....	5
1.1 Problemstilling.....	5
1.2 Metode.....	6
1.3 Oversikt over oppgåva.....	6
1.4 Definisjonar.....	7
1.5 Bakgrunn akvakultur.....	8
1.5.1 Historikk akvakultur/havbruk.....	8
1.5.2 Omfang av akvakultur i Noreg.....	8
1.6 Utfordringar ved akvakultur.....	10
1.6.1 Rømt oppdrettsfisk.....	10
1.6.2 Lakselus.....	10
1.6.3 Utslepp frå anlegg.....	10
1.7 Eigedom forhold i saltvatn.....	11
1.7.1 Strandretten.....	11
1.8 Bruk av kystnært sjøområde	12
1.8.1 Friluftsliv / allemannsrett.....	12
1.8.2 Fleirbrukskonflikt.....	13
1.9 Motstand mot etablering av akvakultur-anlegg.....	14
2.0 Politiske og administrative føringar for akvakultur.....	15
2.1 Regjering.....	15
2.1.1 St.meld. nr. 48 (1994-95) «Havbruk - en drivkraft i norsk kystnærings».....	15
2.1.2 St.meld. nr. 19 (2004-2005) Marin næringsutvikling.....	16
2.1.3 Soria Moria-erklæringa 2005 - 2009.....	16
2.1.4 Strategi for ei konkurransedyktig norsk havbruksnærings.....	17
2.1.5 Proposisjon 1 Storting (2009–2010).....	17
2.1.6 Politisk plattform 2009 - 2013.....	18
2.2 Utøvande organ.....	18
2.2.1 Fiskeri- og kystdepartementet.....	18
2.2.2 Fiskeridirektoratet.....	20
2.2.3 Kystverket.....	22
2.2.4 Fylkeskommunen/Fylkesmannen.....	22
2.3 Sektormynde som skal uttale seg.....	25
2.3.1 Mattilsynet.....	25
2.3.2 Norges Vassdrag- og Energidirektorat (NVE).....	26
2.3.3 Fylkesmannen.....	26
2.3.4 Fiskeridirektoratet og regionkontora.....	27
2.3.5 Kystverket / hamnedistrikt.....	27
2.3.6 Kulturminneforvaltninga.....	27
2.3.7 Kommune.....	28
3.0 Prosessuelle skrankar.....	30
3.1 Sakshandsaming.....	30
3.1.1 Kva er sakshandsaming.....	30
3.2 Offentlegheit-prinsippet.....	30
3.2.1 Offentleglova.....	31
3.3 Forvaltningslova.....	31
3.4 «Forskrift om konsekvensutredninger».....	32
3.4.1 Om konsekvensutgreiing.....	33
3.4.2 Fiskeridirektoratet og konsekvensutgreiing.....	34
3.4.3 Rettleiar; KU i praksis for Fiskeridirektoratet sine regionkontor.....	34
3.5 Framlegg til «Forskrift om tidsfrist i behandling av akvakultur søknader».....	35
3.5.1 Høyringssvar.....	36
4.0 Saksgang ved søknad om løyve for akvakulturlokalitet.....	41
4.1 Sakshandsamingstid ved søknad, gjeldande retningsliner.....	43

4.2 Utgreiing om utfordringar knytt til søknadshandsaminga av akvakultursaker.....	44
4.2.1 Status omtale	45
4.2.2 Sektorforvaltarane.....	46
4.2.3 Utfordringar.....	47
4.2.4 Tilrådingar.....	47
5.0 Case studie.....	49
6.0 Bakgrunn om caseutvalg.....	51
6.1 Case Storvika i Fræna kommune.....	52
6.1.1 Plandokument.....	52
6.1.2 Plankart.....	53
6.1.3 Sakshandsaming.....	53
6.2 Case Renndalen i Halsa kommune.....	58
6.2.1 Plandokument.....	58
6.2.2 Plankart	59
6.2.3 Sakshandsaming.....	59
6.3 Case Skarsteinane i Volda kommune.....	64
6.3.1 Plandokument.....	64
6.3.2 Plankart.....	64
6.3.3 Sakshandsaming.....	66
6.4 Case Voldnes i Herøy kommune.....	69
6.4.1 Plandokument.....	69
6.4.2 Plankart.....	69
6.4.3 Sakshandsaming.....	70
7.0 Drøfting.....	74
7.1 Case	74
7.1.1 Utval av case.....	74
7.1.2 Dokumentasjon.....	75
7.1.3 Bruk av informasjon frå case	75
7.1.4 Gyldigheit av case	75
7.2 Føringer for akvakulturhandsaminga.....	76
7.2.1 Politiske.....	76
7.2.2 Administrative.....	76
7.3 Sakshandsamingstid	77
7.3.1 Storvika i Fræna kommune.....	78
7.3.2 Renndalen i Halsa kommune.....	79
7.3.3 Skarsteinane i Volda kommune.....	79
7.3.4 Voldnes i Herøy kommune.....	79
7.3.5 Vurdering av lokalitet.....	79
7.4 Vurdering av lokalitet.....	80
7.5 Konsekvensutgreiing	81
7.6 Manglar ved søknadane.....	82
7.8 Sakshandsaming etter Plan- og bygningslova.....	82
7.8.1 Offentleg ettersyn.....	82
7.8.2 Plandokument.....	83
7.9 Handsaming etter sektormynde.....	84
7.9.1 Handsaming av Kystverket/hamnedistrikt	84
7.9.2 Handsaming av Mattilsynet.....	84
7.9.3 Handsaming av Møre og Romsdal fylke.....	84
7.9.4 Handsaming av Fiskeridirektoratet sitt regionkontor Møre og Romsdal (FdirMR)	85
7.10 Kryssende interesser.....	86
8.0 Konklusjon.....	86
9.0 Kjelder.....	90
9.1 Kjeldeliste.....	90
9.2 Figurkjelder.....	97

DEL I

1.0 Innleiing

Når ein reiser langs kysten av Noreg ser ein at det mange stadar ligg akvakulturanlegg av varierande storleik i fjordane. Ein kan då undrast på prosessen bak lokaliseringa av desse anlegga, kven er det som har mynde til å avgjere lokaliseringa, kva er kriteria bak avgjersla for lokaliseringa?

Dei siste åra har det vore auka merksemd i avisene om akvakulturanlegg, mykje av dette har fått ei negativ vinkling. Eit lite utdrag av overskrifter frå aviser om oppdrett av fisk: «Kraftige protester mot oppdrett», «Problematisk oppdrett» og «Oppdrett truer villaksen» (Aviser 2010 Søvesten, Adresseavisen og Sogn Avis)

Denne oppgåva er eit resultat av mi interesse og nyfikenheit som vart vekt under studiane. Dette vart forsterka då eg skreiv ei oppgåve om akvakultur i kurset APL 306: «Konfliktbehandling, prosjekt og prosesstyring». Tittelen på oppgåva var: «Kan berørte partar av et sjøbasert akvakulturanlegg påvirke/hindre etablering av nye anlegg?» (Friisvold 2009) I tillegg har det dei siste åra vorte oppretta nye lokalitetar i mitt heimområde Rauma kommune, som og har gjort at interessa mi for akvakultur har auka.

Det er svært mange aspekt ved lokalisering av akvakulturanlegg. Noko som er spesielt interessant er eigarforholda i fjordane, privatrettslege forhold mellom grunneigarar og akvakulturaktørar og ikkje minst miljøproblematikken. I denne oppgåva har valgt å sjå på politiske føringar og saksgang for oppretting av nye akvakulturanlegg. Oppgåva er innom mange forskjellelege tema som gjeld emnet. Frå enkel historikk om akvakultur, til politikk på fleire nivå, lovverk som blir brukt og handsaming i sektorforvaltinga og kommunar.

1.1 Problemstilling

Eg vil sjå på saksgangen frå det har vorte gjeve ny konsesjon til prosessen med å kunne etablere akvakulturanlegg på ein lokalitet er ferdig. Det er to aspekt her, det eine er korleis denne prosessen skal gå føre seg formelt og det andre er korleis denne prosessen har gått føre seg i det praktiske liv. Dersom det ikkje er skilnad mellom desse, så fungerer systemet slik det er tenkt.

Men dersom det er skilnad mellom teoretisk og praktisk saksgang må ein sjå på kva det er som gjer

at det er skilnad og prøve å gje ei forklaring på årsaka. På grunnlag av dette har eg formulert følgjande problemstilling:

Er det skilnad mellom den teoretiske sakshandsaminga, sakshandsaming slik statleg myndigkeit som har laga systemet har tenkt seg prosessen med å gje løyve på akvakultursøknadar, og den sakshandsaming som sektorforvaltinga/kommunar faktisk utfører? Dersom det er skilnad – kva er skilnaden?

Dersom det ikkje er skilnadar vil det tyde på at sakshandsaminga følgjer dei retningslinjene og den kvaliteten som det er lagt opp til frå dei som har laga dei.

Oppgåva avgrensast ved at det berre er det som strengt vedkjem handsaminga av akvakultursøknadar som blir omtala i oppgåva.

1.2 Metode

For å gjennomføre eit forskingsprosjekt må det nyttast ein (eller fleire) form(er) for metode, eller forskingsdesign. Metode er verktøyet ein brukar for å få svar på spørsmål og få ny kunnskap innanfor eit felt. Metodane dreier seg om korleis ein innhentar, organiserer og tolkar informasjon. (Larsen 2007 s. 17 - 18)

Forskningsdesignet eg har tenkt å bruke blir omtala under:

- Innsamlingsmetoden eg vil bruke er case-studie. Case vil vere saksgangen for å etablere akvakulturlokalitet i ein kommune, frå søknad blir sendt til det er gjeve løyve. Det er denne søknadsprosessen som vil bli case. Med tanke på validitet vil eg bruke fire case i forskjellige kommunar. Utvalet er sikta inn på analyse og prosessar som blir oppfatta som typiske, ikkje unike.
- Det geografiske området er kommunar innafor Møre og Romsdal fylke.
- Metode for datainnsamling vil vere kjeldegransking(saksdokument) og intervju med sentrale personar.
- Innsamla data vil vere ustrukturert, saksdokumenta vil vere omfattande og intervjua vil vere samtalar med objekta. (Halvorsen 2003, s. 61 – 64)

Det er berre det som gjeld akvakulturanlegg i saltvatn som blir omtala i denne oppgåva.

1.3 Oversikt over oppgåva

Oppgåva består av tre delar: Del 1 teori om metode, bakgrunn om akvakultur i Noreg, politiske føringer for akvakultur, høyringsinstansar med gjeldande lover og forskrifter og faktisk saksgang. Del 2 omhandlar case, dokumentasjon av søknadane og oversikt over planstatus for dei aktuelle områda. Del 3 består av drøfting av problemstillinga og konklusjon.

1.4 Definisjonar

- Havbruk:** Omfattar kommersielt oppdrett av fisk, blautdyr og krepsdyr. Foring av villfanga fisk er inkludert. (SSB 2010a)
- Førstehandsverdi:** Verdien produsenten får for oppdrett av fisk og skaldyr (første ledd i sals kjeda). (SSB 2010a)
- MOM systemet:** Matfiskanlegg – **overvaking** – **modellering** er mynde sitt reiskap for å unngå at oppdrettsanlegg overbelastar miljøet. MOM er eit klassifisering verktøy med grenseverdiar som dokumenterer miljøtilstanden på oppdretts-lokalitetane. (DirNat 1999 s.28). Det er krav om miljøovervaking etter akvakultur-forskrifta for lokalitetar i sjøvatn med produksjon av fisk. (Lovdata 2010a §§ 35 og 36)
- MOM-B:** Undersøking som skal gje ei skildring av korleis botnen under og heilt i nærleiken av oppdrettsanlegget er påverka av ytre omstende. (NS 9410)
- MOM-C:** Undersøking som skal gje eit bilet av botnpåverknad i resipienten. (NS 9410)
- Biomasse:** Den til ei kvar tid ståande mengde av levende fisk (målt i kg eller tonn). (Lovdata 2010a § 4) Maksimal tillate biomasse – MTB.
- Lokalitet:** Geografisk område, anten på land eller i vatn, der det blir søkt om eller gjeve løyve til akvakultur. (Lovdata 2010a § 4)
- Akvakultur:** Produksjon av akvatiske organismar. Som produksjon blir rekna kvart tiltak for å påverke akvatiske organismar si vekt, storleik, mengde, eigenskapar eller kvalitet. (Lovdata 2010a § 4)
- Akvakulturanlegg:** Kvar lokalitet, fysisk avgrensa område eller installasjon som blir drive av eit akvakulturforetak der akvakulturdyr blir oppdretta. Med unntak av dei lokalitetar, område eller installasjonar der ville akvatiske dyr er hausta eller fanga med tanke på konsum, blir heldt mellombels utan å bli fora i påvente av å bli slakta. (Lovdata 2010a § 4)
- Akvakulturløyve:** Løyve gjeve i medhald av akvakulturlova, som ved registrering i akvakulturregisteret gjev rett til bestemt type produksjon av bestemt type art, i bestemt

I denne oppgåva blir oppdrett, havbruk og akvakultur brukt om kvarandre av meg, sidan desse omgrepa blir brukta forskjelleg i dei kjeldene som eg har brukta.

1.5 Bakgrunn akvakultur

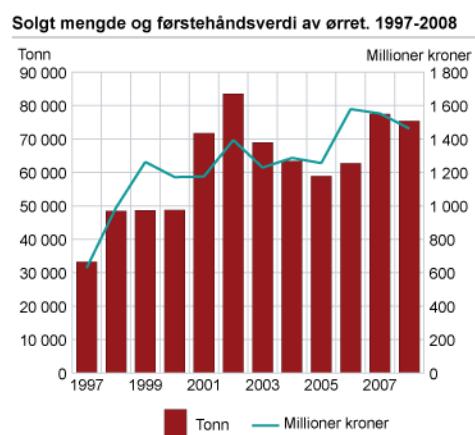
For å setje oppdrettsnæringa i perspektiv viser eg her til viktige hovudtrekk i den utviklinga som har skjedd dei siste 30 åra for næringa.

1.5.1 Historikk akvakultur/havbruk

Noreg har lange tradisjonar med fiske og fangst, og handelen med slike produkt har vore viktig gjennom tidene. Det er først i nyare tid at fisk har vorte halde som «husdyr». På midten av 1980 talet starta for alvor oppdrett av fisk i Noreg. Då greidde ein å produsere laks i stor skala, og i dag utgjer laks 85 % av det totale salet av norsk oppdrettsfisk. Dei resterande prosentane fordeler seg hovudsakleg på regnboge-aure og mindre mengder med torsk og røye/sjørøye. (SSB 2010a)

1.5.2 Omfang av akvakultur i Noreg

Samanlikna med fiskeri har havbruk hatt ein eventyrlig vekst sidan starten på 80 – talet. For dei to viktigaste oppdretts artane var førstehandsverdien i 2008 på ca 17,0 milliardar kroner, vist i figur 1 og 2.. Totalt var førstehandsverdien for oppdrettsfisk i 2007 på 17,3 milliardar kroner. (SSB 2010a)

Figur 1. Oversikt over selt mengde og førstehandsverdi av aure 1997 – 2008. (SSB 2010b)

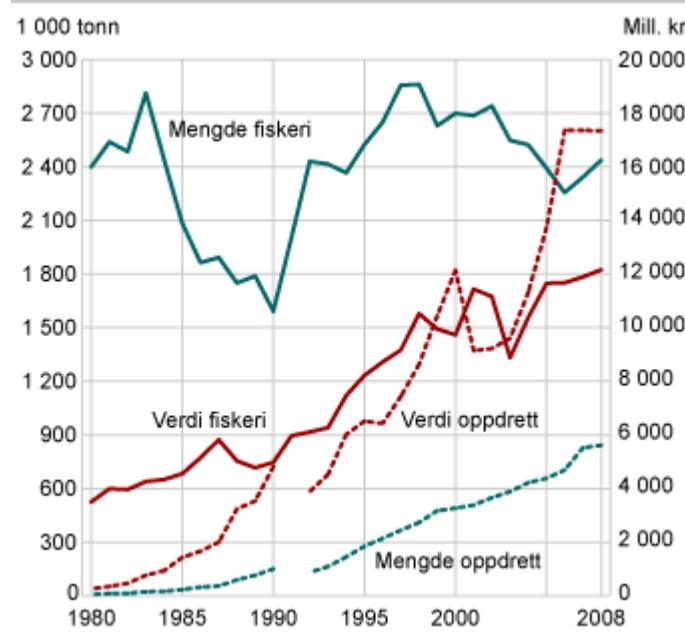

Figur 2. Oversikt over selt mengde og førstehandsverdi av laks 1997 – 2008. (SSB 2010c)

Førstehandsverdien av oppdrett har gått forbi fiskeri, dette skjedde 2003, vist i figur 3. Den totale

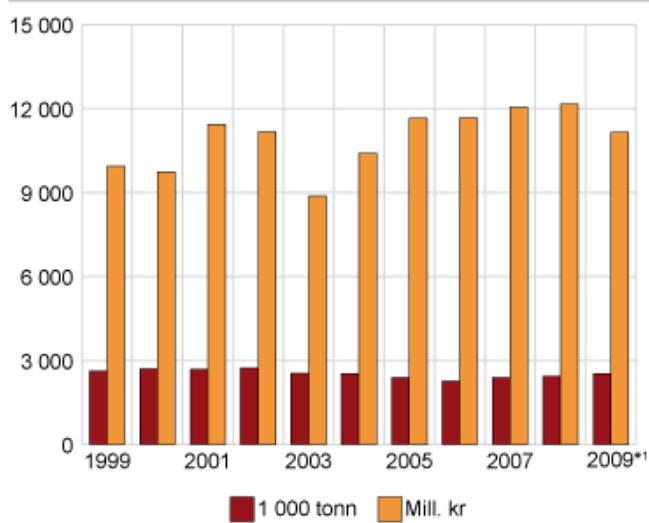
fangstverdien for fiskeri var på ca 12 milliardar i 2008, som vist i figur 4. (SSB 2010a)

Mengde og verdi i fiskeri og oppdrett. 1980-2008

Figur 3. Samanlikning av verdi og mengde mellom fiskeri og oppdrett, 1980 – 2008. (SSB 2010d)

Total fangstmengd og -verdi. 1999-2009*

¹ Ein liten del av fangsten er ennå ikkje omsett. Det er derfor venta ein liten auke i førstehandsverdien etter kvart som omsetningane blir registrerte.

Figur 4. Total fangstmengd og verdi for fiskeri i perioden 1998-2009. (SSB 2010e)

For sjette året på rad har det vorte sett eksportrekord for norsk sjømat. I 2009 vart det eksportert sjømat for 44,7 milliardar kroner, det er ei auke på 6 milliardar frå året før. Auka kjem hovudsakleg frå auke i havbruk. (Seafood 2010a)

Dei viktigaste eksport-markeda er i minkande rekjkjefølgje; Frankrike, Russland, Danmark, Polen og Storbritannia. USA er det marketedet som voks mest i 2009. (Seafood 2010b)

1.6 Utfordringar ved akvakultur

Sjølv om det er stor eksport og det er snakk om store verdiar, har oppdrettsnæringa store utfordringar.

1.6.1 Rømt oppdrettsfisk

Ei av oppdrettsnæringa si største miljøutfordring er rømming av store mengder oppdrettsfisk frå anlegg. Den rømte oppdrettsfisken utgjer ein trussel for den ville bestanden av laks og aure. Rømt oppdrettsfisk vil kunne påverke vill bestanden både økologisk og genetisk. Økologiske konsekvensar vil vere knytt til konkurranse om føde og gyting, og tette konsentrasjonar av rømt fisk vil gje større moglegheit for oppblomstring av sjukdommar og parasittar. Genetisk vil den einsarta oppdrettslaksen kunne blande seg med villaksen, slik at den ikkje vil vere i stand til å overleve i sitt opphavleg miljø. (Bellona 2010a)

Rømming av fisk, fiskesjukdommar og bruk av medisin og kjemikaliar er dei største miljøproblema i oppdrettsnæringa. (Miljøstatus 2010)

1.6.2 Lakselus

Lakselusa er den parasitten som vel utgjer det største problemet innafor norsk havbruksnæring. Den lever av slim, skinn og blod frå laksefisk. Lakselusa har alltid vore tilstades i våre farvatn, men har som følgje av oppdrettsnæringa eksplodert i mengde, og er så stor nå at ein kan sjå negativ effekt på bestand av vill laksefisk i kystområda.

For å halde bestanden av lakselus nede blir det i hovudsak nytta kjemisk behandling. Men lakselusa utviklar resistens mot enkelte av preparata, og dette vekker bekymring. Det er mogleg å nytte seg av biologisk avlusing med hjelp av leppefisk og det blir forska på å utvikle ei vaksine. (Bellona 2010b)

1.6.3 Utslepp frå anlegg

Store oppdrettsanlegg tilfører sjøen relativt store mengder utslepp i form av ekskrement og restar av fôr. Nedbryting av dette organiske materialet kan føre til oksygenmangel i fjordmiljø. Det er difor viktig å avgrense slike utslepp slik at ikkje lokaliteten si bereevne blir overbelasta med oksygenmangel som følgje. Mesteparten av anlegga ligg på djupe lokalitetar med god vassutskifting og problemet med overbelastning er ikkje så stort. Veksten i norsk produksjon av oppdrettsfisk fører til jamnt aukande utslepp. (Bellona 2010c)

Veksten i oppdrettsnæringa har skjedd samtidig med at for, rutinar ved foring, driftsopplegg og krav

om god plassering har endra seg. Dette har ført til mindre restar av fôr, hurtigare vekst og krav om betre straum- og vassutskiftingsforhold. Tidlegare feittproblem omkring oppdrettsanlegga og massiv nedslemming av botnen har vorte unngått, men på enkelte nye lokalitetar med svært stor produksjon er det likevel påvist nedslemming. (Miljøstatus 2010) Frå Lindesnes til den russiske grensa i nord er fiskeoppdrett den største kjelda til menneskeskapt utslepp av næringssalt. Utsleppa har auka tydeleg dei siste åra. (Klima og forurensingsdirektoratet 2010a)

1.7 Eigedomsforhold i saltvatn

Strandeigaren sin eigedomsrett er fastlagt gjennom rettspraksis og strekkjer seg til marbakken, dvs der botnen byrjar å falle sterkt. Der det ikkje kan påvisast nokon marbakke, blir grensa trekt ved to meters djup målt ved middels lav vasstand. (Falkanger og Falkanger 2006 s. 94)

I NOU 1988: 16 blir det foreslått at marebakkegrensa blir oppretthalde, eventuelt toometerskoten, men slik at strandeigaren har eigedomsrett minst 30 meter ut frå strandkanten. (NOU 1998)

Pr i dag har ein ikkje i Noreg nokon lovreglar om eigedomsgrenser og rettar i undergrunnen og utover i sjø. Dette framstår som eit unntak frå eit system med ellers relativt detaljerte reglar om innhald og rekkjevidda av privat eigedomsrett. (Myklebust 2009 s. 402)

1.7.1 Strandretten

Utanfor eigedomsgrensa er utgangspunktet at andre kan utnytte dei moglegeheitene som finst der, blant anna ved okkupasjon, eksempelvis ved utfylling eller ved etablering av akvakulturanlegg. Men det er mange avgrensingar. Nokon kan følgje av naboretslege prinsipp. Andre kan følgje av strandretten. I Rt. 1985 s 1128 Rugsunddommen er strandretten definert som følgjande:

«Strandretten er en rett til uforstyrret å kunne nyte de fordeler som følger etisk art, inngår som av at en eiendom ligger til sjøen. De fordeler som er beskyttet på denne måten er blandt annet adgang til sjøverts adkomst – den såkalte tilflottsrett – og mulighetene for bading og friluftsliv. Også strandeierens rett til visse former for fiske, retten til utfylling i sjøen og et visst vern mot forurensing og ulemper av estetisk art, inngår som en del av strandretten.»

Det å kome til og frå med båt er det viktigaste elementet i strandretten, men rettspraksis viser at det må dreie seg om vesentleg vanskeleggjort tilkomst for at eit krav skal føre fram. (Falkanger og Falkanger 2006 s. 95 - 96)

For fiske med ståande reiskap, som kilenot, lakseverp, krokgarn og botngarn m.v. har grunneigaren einerett på fiske. Denne retten gjeld i «.... den utstrekning dette må anses natulig når hensyn tas til de stedlige forhold som bunnformasjoner og avstanden fra grunneierens eiendom til vedkommende

fiskeplass, eller den sedvanemessig utøving av fisket.» (Lovdata 2010b § 16)

Etter omstende kan denne eineretten strekkje seg ganske langt utover, prinsipielt kan det ikkje utelukkast at den går heilt ut til territorialgrensa. Som ein siste illustrasjon på kva som inngår i strandretten kan det nemnast utnytting av tang og tare. Denne retten kan strekkje seg monaleg utover marebakkegrensa eller toometerskoten. (Falkanger og Falkanger 2006 s. 95 - 96)

1.8 Bruk av kystnært sjøområde

Sjøområde som ligg utanfor strandretten si sfære er i praksis eigarlaust og okkupasjon kan vere ei moglegheit for å tilegne seg privatrettsleg heimel for aktuelle område. Akvakulturlova er, ved sida av plan- og bygningslova, ei praktisk viktig lov for arealbruken i kystnært sjøområde.

Akvakulturlova kan i høve til dei fleste andre sektorlover gje heimel for ein rett til å utnytte eit areal i sjø, utan at aktøren i tillegg må skaffe privatrettsleg heimel til det aktuelle området. Offentleg konsesjon etter akvakulturlova kan gje ein tiltakshavar slike vide råderettar.

Til å byrje med var utgangspunktet at ein oppdrettskonsesjon ikkje etablerer ein privatrettsleg rett til lokaliteten. Retten til å utnytte arealet opphører når konsesjonen opphører. Men fleire endringar i lovverket dei siste åra fører til at ein tildelt konsesjon til oppdrett på ein lokalitet får ein meir varig karakter enn tidlegare. Ei sentral endring er at konsesjon etter akvakulturlova av 2005 kan registrerast, overførast og pantsetjast utan ny offentleg godkjenning. Ein konsekvens av denne endringa er at tildelt konsesjon normalt er ein varig rett til å utnytte lokaliteten. Vedtak om tildeling av konsesjon kan sjåast som ei offentleg godkjenning av ein okkupasjon av sjøområdet. For strandeigaren vil dette medføre at han får ein ny permanent granne i sjøen. Dette kan innebere ein fysisk skranke for strandeigaren sitt framtidige potensiale til å utnytte sjøområdet og føre til ulempe for etablerte rettar som til dømes tilflotsrett og rett til utsikt.

Konsesjonar til fiskeoppdrett kverrset store areal langs kysten og arealbruken må langt på veg reknast som permanent. Gjennom akvakulturlova har ei særleg gruppe¹ av aktørar ein rett til næringsutvikling som kan kome til fortengsel for allemannsrett og strandrett. Akvakulturlova har i dag ingen generelle reglar om direkte varsel til strandeigarar, men dei alminnelege reglane i forvaltningslova om varsel til dei som er part i saka, gjeld og her. (Myklebust 2009 s. 176 - 181)

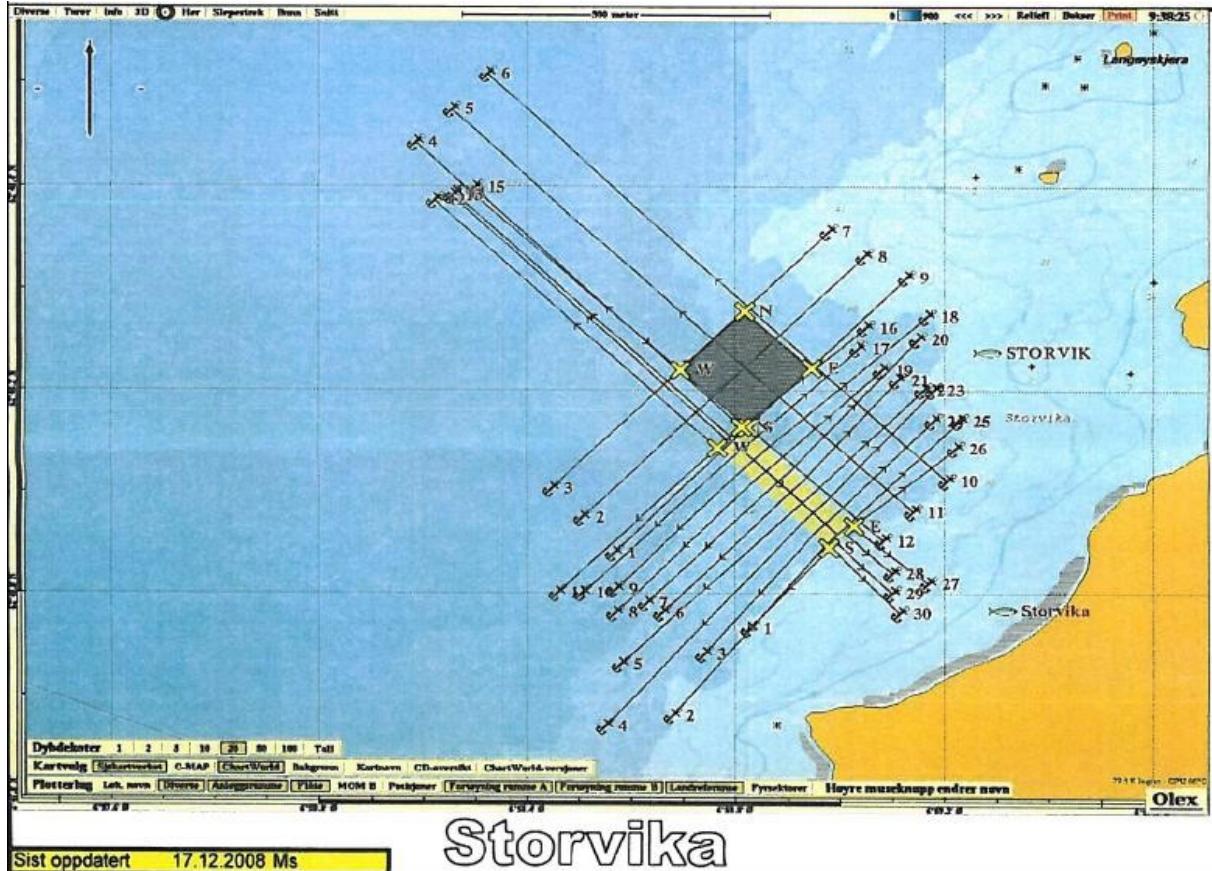
1.8.1 Friluftsliv / allemannsrett

I Noreg står retten til å ferdast fritt i utmark og på sjøen sterkt, dette er regulert i friluftslova. Men akvakulturanlegg kan ofte føre til innskrenkingar av denne retten. Det er i akvakulturforskrifta gjeve forbod mot fiske nærmare enn 100 meter frå akvakulturanlegg og det er ikkje lov å ferdast nærmare anlegga enn 20 meter. (Lovdata 2010c § 18)

Eit døme på storleik på anlegg er Storvika i Fræna kommune, som er eit case, som vil kunne bestå

¹ Eigrarar av akvakulturanlegg

av to anlegg på 55 m x 257 m og 150 m x 150 m. Dette er eit stort anlegg med MTB på 5460 tonn. (FdirMR 2009 nr 1) Området som hindrar ferdsel på grunn av oppdrettsanlegget vil vere på ca 42 dekar, og tilsvarende for fiske vil vere ca 116 dekar. For garnfiske vil området bli enda større på grunn av forankringa av anlegget, som vil gå lang utanfor det som er synleg på overflata, sjå figur 5 under.

Figur 5. Plan over forankring av oppdrettsanlegg i Storvika i Fræna kommune som viser kor store areal som blir bandlagt av forankringa til akvakulturanlegg. (FdirMR 2009 nr 1)

1.8.2 Fleirbrukskonflikt

Arealknappheit har hittil, landet sett under eitt, i liten grad vore avgrensande for utviklinga av havbruksnæringa. Men dei siste åra har det vorte mangel på eigna areal langs det meste av kysten, bortsett frå i Finnmark og delar av Troms og Nordland. Hovudårsaka til dette er den store voksteren i talet på konsesjonssøknadar, i tillegg til at det har vorte sterkare fokus og strengare restriksjonar på avstandskrav for å redusere risiko for smitte og omsynet til andre arealinteresser. Det er eit vidt spekter av arealinteresser som er i konflikt med havbruksverksemdu. Spesielt konfliktane i forhold til villaks- og verneinteresser mykje omtalt, på grunn av prosessane med nasjonale laksefjordar og marine verneplanar. I Sør-Noreg er det betydeleg konflikt i forhold til friluftsinteresser,

landskapsinteresser og spreidd hyttebygging. Konfliktane blir generelt færre til lengre nord ein kjem, med unntak av forholdet til forsvaret sitt skyte- og øvingsfelt i Troms. (Fiskeridepartementet 2002)

Dei viktigaste årsakene til at konsesjonssøknadar blir avslått, har endra seg noko dei siste åra. Avslag på grunn av villaksinteresser og fare for forureining har vorte redusert, som følgje av at oppdrettskonsesjonar blir søkt etablert på meir eksponerte lokalitetar. Det er veterinære avstandskrav som har vorte den klart viktigaste avgrensande faktor for lokalisering av anlegg. Men også omsynet til fiskeriinteresser og ferdsel på sjøen har vorte stadig viktigare grunnar til avslag dei siste åra. (Fiskeridepartementet 2002)

1.9 Motstand mot etablering av akvakultur-anlegg

Dei siste åra har det vore auke i motstanden mot etablering av nye akvakultur-anlegg, dette er blant anna vist ved auka eksponering i media. Dette gjeld for både lokal- og regionavisar. Det som er symptomatisk er at det først når ein ser fysisk utbygging at det blir reagert, og ikkje når ein kanskje har større gjennomslagskraft, ved offentleg ettersyn. Også ved rullering av kommuneplan eller kystsone plan har det vore lite respons når det gjeld lokalisering av akvakultur-anlegg. (Friisvold 2009)

2.0 Politiske og administrative føringer for akvakultur

2.1 Regjering

Det blir frå dei ulike regjeringane gjeve mange føringer for kva dei vil med havbruksnæringa.

Under kjem det omtale frå dei viktigaste av desse.

2.1.1 St.meld. nr. 48 (1994-95) «Havbruk - en drivkraft i norsk kystnæring»

Under er det vist kva som er det viktigaste hovudformålet og eit utdrag av dei viktigaste delmåla i den offentlege havbrukspolitikken:

«Hovedmål for den offentlige havbrukspolitikken

Oppdrettsnæringen skal ha en balansert og bærekraftig utvikling og være en lønnsom og livskraftig distriktsnæring.

Delmål for den offentlige havbrukspolitikken

Matproduksjon og -kvalitet

Næringen skal være en av hovedpilarene i landets samlede matproduksjon og høy produktkvalitet skal sikres.

Helsemessig standard

En høy helsemessig standard skal opprettholdes for å sikre økonomisk og etisk forsvarlig produksjon av fisk og skalldyr, samt for å hindre negative effekter på ville bestander.

Miljø

Forvaltningen av oppdrettsnæringen skal sikre balanse mellom bruk og vern av vannressurser og biologiske ressurser av hensyn til det ytre miljø og som grunnlag for produksjon av høykvalitets sjømat.

Verdiskaping / Næringsutvikling / Norsk kystnæring

Oppdrettsnæringen skal bidra til økt verdiskaping gjennom ny næringsutvikling, videreutvikling av dagens oppdrett og økt foredlingsgrad. Næringen er en viktig faktor i et aktivt samspill med andre kystnæringer med sikte på å utløse samarbeidsgevinster.

Konkurransedyktighet / lønnsomhet

Norsk havbruks konkurransemessige fortrinn skal sikres og videreutvikles. Næringen skal være økonomisk selvbærende.

Distriktpolitikk

Havbruk skal bidra til at hovedtrekkene i bosettingsmønsteret opprettholdes. Dette skal blant annet gjøres gjennom å utnytte næringens konkurransedyktighet. Variert bedriftsstruktur, mangfold og integrasjon skal etterstrebdes. Tilstrekkelige og tilfredsstillende arealer til produksjon i kystsonen. Tilstrekkelige og tilfredsstillende arealer skal sikres til en miljøvennlig og helsemessig forsvarlig havbruksproduksjon i stadig utvikling.

Havbruksforskning

Havbruksforskningen skal frambringe kunnskap som vil bidra til å åpne nye muligheter for næringsutvikling, til næringens og forvaltningens beslutningsgrunnlag og til effektive løsninger på eksisterende og framtidige problemer.» (St.meld. nr. 48 (1994-95))

2.1.2 St.meld. nr. 19 (2004-2005) Marin næringsutvikling

I stortingsmeldinga blir det uttalt eit ansvar frå offentlege mynde om å legge til rette slik at næringa til ei kvar tid har best mogleg rammevilkår. Det er ei overordna målsetting at næringsaktørane skal oppleve ein enklare kvardag i sitt møte med forvaltninga. Offentleg mynde si rolle i havbrukspolitikken er knytt til følgjande (utdrag frå stortingsmeldinga):

- framtidsretta rammevilkår for å fremja lønsemd og internasjonal konkurranseskraft
- miljøomsyn
- tilgang og effektiv utnytting av areal
- tilstrekkeleg fôr av god kvalitet
- fiskehelse og -velferd
- trygg sjømat av god kvaliteten
- auka verdiskaping av råstoffet

Framlegg til ny akvakulturlov vart fremja i Stortinget sin vårsesjonen av 2005, og vil avløyse oppdrettsloven av 1985. Ny akvakulturlov skal fremje næringa si lønsemd, vekst og konkurranseskraft innafor rammene til ein miljøtilpassa produksjon og bidra til næringsutvikling langs kysten. Den nye lova vil blant anna:

- gje tilgang til overføring og pantsetting av løyve for å auke kapitaltilgangen til næringa
- føre til utfasing av særlege eigareguleringar
- gje eit klarare miljøansvar for næringa gjennom verksemda sitt liv
- gje klarare retningslinjer for interesse-avveging ved næringa sin arealbruk i kystsona
- føre til samordning av dei ulike sektormynde si sakshandsaming og innføring av sakshandsamingsfristar ved etablering av havbruksverksemd for å effektivisere behandlingsprosessen
- objektiv og meir nøytral tildeling ved tildeling av løyve til laks og aure (St.meld. nr. 19 (2004-2005) kapittel 9)

2.1.3 Soria Moria-erklæringa 2005 - 2009

Dei viktigaste som gjeld oppdrettsnæringa er:

- nasjonal satsing på oppdrett av nye artar

- arbeide for å gjere oppdrettsnæringa berekraftig
- opprette eit eige statleg investeringsfond for marin sektor som skal kunne gå inn med eigarinteresser i oppdrett og i foredling av marine produkt
- auka marin forsking og innovasjon, for å legge til rette for forsking, utvikling av nye produkt og teknologi
- tak for eigarskap som er lågare enn dagens nivå, og eventuelle nye konsesjonar bør ha som mål å styrke små og mellomstore aktørar
- gjennom Innovasjon Norge opne for risikoavlasting i oppstartfasa ved utvikling og introduksjon av nye artar i oppdrett (Regjering 2005 s 17 – 19)

2.1.4 Strategi for ei konkurrsedyktig norsk havbruksnæring

«I strategien for en konkurrsedyktig norsk havbruksnæring legger regjeringen til rette for at næringen får rammevilkår, som på kort og lang sikt skal bidra til at den kan beholde sin stilling som ledende internasjonal produsent og eksportør, sier fiskeri- og kystminister Helga Pedersen» (Fiskeri- og kystdepartementet 2007a)

Dei viktigaste tiltaka i strategien som regjeringa vil jobbe med er:

- arbeide for auka eksport
- leggje til rette for at inntaket av sjømat i befolkninga aukar
- bidra til at havbruksnæringa får god tilgang på areal i kystsona og at arealutnyttinga blir best mogleg
- leggje til rette for vekst og nyetableringar, og dermed gjennomføre ein ny runde med lakse-konsesjonar
- fortsatt forsking og utvikling (Fiskeri- og kystdepartementet 2007b)

2.1.5 Proposisjon 1 Storting (2009–2010)

Statsbudsjettet gjev retningsliner for kva som er viktige satsingsområder for regjeringa for kvart år. Kvart departement skriv om sine prioriteringar for neste år og korleis dei vil prioritere.

Fiskeri- og kystdepartementet sitt bidrag til statsbudsjettet for 2010 syner regjeringa sitt mål for den marine næringa. Regjeringa har som mål at Noreg skal bli eit av dei leiande, kunnskapsbaserte økonomiane innafor dei områda som landet har føresetnad for. Marin sektor er eit slik område sidan landet har naturgjevne føremoner og lange tradisjonar innan havbruk som gjev ei unik internasjonal konkurranseskraft.

Målet er at norsk havbruksnæring skal drivast berekraftig og miljøtilpassa, som er grunnleggande premiss for den vidare utvikling og vekst for havbruksnæringa. Distriktpolitiske omsyn er også

viktinge for regjeringa sidan oppdrettsnæringa medverkar til aktivitet og sysselsetting langs heile kysten. (Proposisjon 1 Storting (2009–2010) kapittel 1)

Regjeringa meiner det er rom for berekraftig vekst i lakseoppdrettsnæringa også i 2010, jamfør konkurransestrategien om vidare vekst. Veksten i 2010 blir teke ut ved å auke kapasiteten for eksisterande løyve. Det blir lagt opp til 5 % auka kapasitet på kvart løyve, det vil seie auka maksimal tillate biomasse (MTB), mot vederlag. (Proposisjon 1 Storting (2009–2010) kapittel 16)

Budsjettprioriteringar 2010

Auka innsats til oppfølging av «Strategi for en miljømessig berekraftig havbruksnæring», meir til forsking på lakselus og til forsking og overvaking i samband med at det blir opna for auke i maksimal tillate biomasse for den enkelte oppdrettskonsesjon. Havbrukstilsynet blir styrka og det skal forskast meir på havbruks ernæring (fôr og fôrresurssar). (Proposisjon 1 Storting (2009–2010) kapittel 1)

2.1.6 Politisk plattform 2009 - 2013

I det som blir kalla Soria Moria 2 har satsing på havbruksnæringa fått høg prioritet.

1. Noreg skal bli verda sin fremste sjømatnasjon.
2. Det skal leggjast til rette for vidare vekst i havbruksnæringa innafor berekraftige rammer.
3. Førebyggje arealkonfliktar og leggje til rette for sameksistens mellom ulike aktørar som brukar kystsona.
4. Sidan det meste av sjømaten som blir produsert i Noreg blir eksportert, har arbeidet med å sikre marknadstilgang høg prioritet. (Politisk plattform 2009)

2.2 Utøvande organ

2.2.1 Fiskeri- og kystdepartementet

Departementet fungerer som sekretariat for fiskeri- og kystministeren, og utøver sitt administrative mynde gjennom oppgåver som tilrettelegging og implementering av lover og reguleringar. Fiskeri- og kystdepartementet har ansvar for desse områda:

- Fiskerinæringa
- Havbruksnæringa
- Sjømattryggleik, fiskehelse og -velferd
- Hamner, infrastruktur for sjøtransport og beredskap mot akutt forureining

Departementet konsentrerer seg om dei viktigaste politiske oppgåvene, medan faglege oppgåver og handsaming av enkeltsaker i større grad blir handsama i underliggende etatar og institusjonar. (Fiskeri- og kystdepartementet 2010a)

I departementet er det ei eiga avdeling for havbruk, sjømat og marked. Det er knytt forskjellege etatar og institusjonar til Fiskeri- og kystdepartementet, dei viktigaste i akvakultursamanheng er:

- Fiskeri- og havbruksnæringa sitt fond for forsking
- Kystverket, med 5 regionkontor
- Fiskeridirektoratet, med 7 regionkontor
- Mattilsynet, med 8 regionkontor og 63 distriktskontor²
- Veterinærinstituttet³ (Fiskeri- og kystdepartementet 2010b)

Fiskeri- og kystdepartementet har laga ein strategiplan for 2007-2011. Denne skal sjå på utfordringane med berekraftig forvaltning av dei levande ressursane i dei norske hav- og kystområda, tilrettelegging for verdiskaping med utgangspunkt i desse ressursane, og for sjøtransport og sjøtryggleik. Strategien baserer seg på seks hovudmål. Desse er:

- Noreg skal ha ei internasjonal rolle som tek vare på våre interesser og vårt ansvar som sjønasjon og kyststat på ein heilskapleg måte.
- Noreg skal ha berekraftige marine næringar med høgst mogeleg samla verdiskaping, god lønnsemnd og internasjonal konkurransekraft i heile verdikjeda.
- Norsk sjømat skal vere trygg og kjent for kvalitet. Fangst, produksjon og produkt skal halde ein høg standard med omsyn til miljø, folkehelse, fiskehelse og fiskevelferd.
- Noreg skal ha ein internasjonalt leiande posisjon innan marin forsking og innovasjon.
- Noreg skal ha ein konkurransedyktig sjøtransport med effektive hamner og transportkorridorar, eit høgt nivå på sjøtryggleik, og ein god oljevernberedskap.
- Noreg skal ha ei velrenomert, effektiv og fagleg sterk fiskeri- og kystforvaltning. (Fiskeri- og kystdepartementet 2010c)

2.2.2 Fiskeridirektoratet

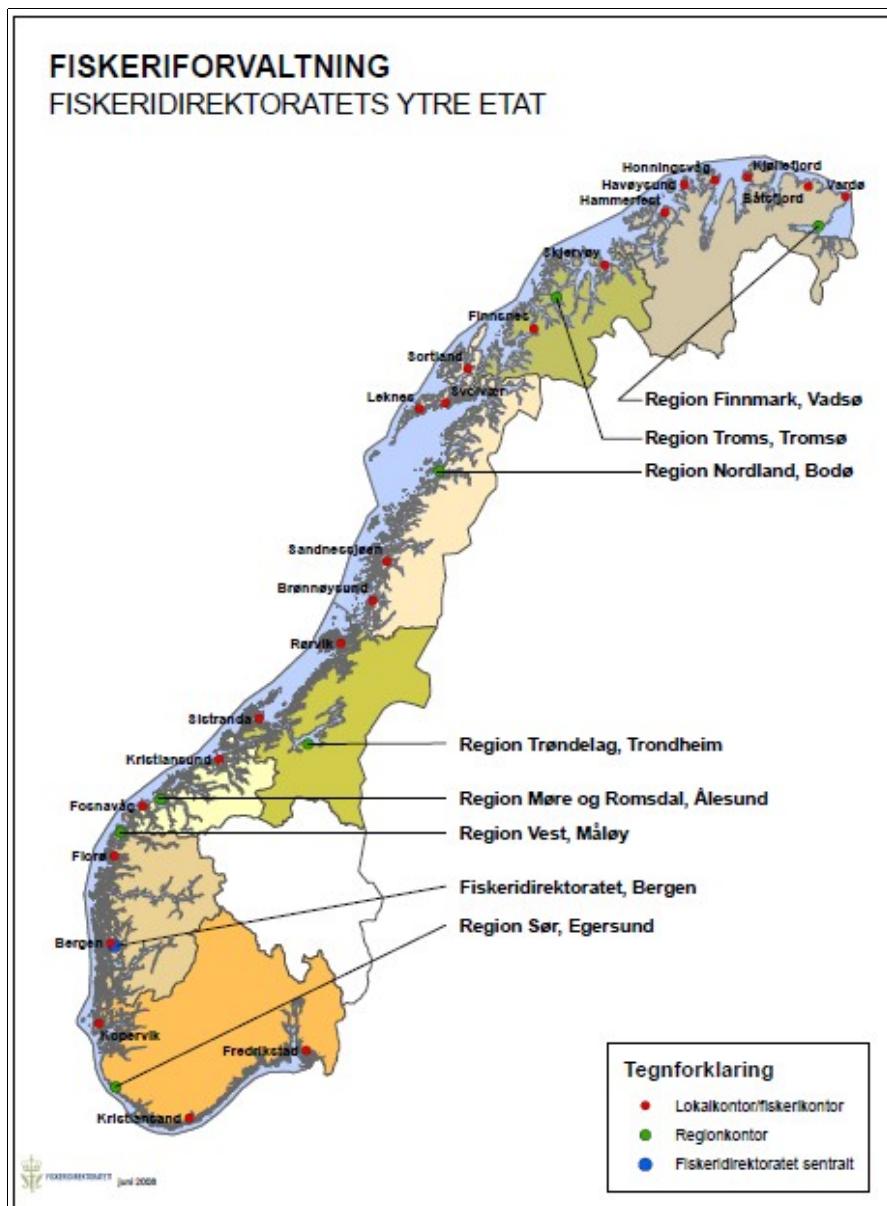
Fiskeridirektoratet er ein etat underlagt Fiskeri- og kystdepartementet og er myndighetene sitt rådgivande og utøvande organ innan fiskeri- og havbruksforvaltninga i Noreg. Verksemdsområda til

² Administrativt ansvar underlagt LMD. FKD har også fagansvar.

³ Administrativt ansvar underlagt LMD. FKD har også fagansvar

direktoratet er; havressursforvaltning, akvakulturforvaltning og bruk av hav og kystsone.

For å kunne gje brukarane den beste service og vere rusta til å møte morgondagens utfordringar har direktoratet flyttta stadig fleire oppgåver ut til regionkontora. (Fiskeridirektoratet 2010a) Oversikt over regionkontora er vist i figur 6.

Figur 6. Oversikt over regionkontora til Fiskeridirektoratet. (Fiskeridirektoratet 2008)

Rolla til Fiskeridirektoratet er tredelt:

1. Fagleg premissgjevar gjennom:
 - analyser, statistikk og rådgjeving
 - lov-, forskrifts-, regulerings- og planarbeid

2. Effektiv forvaltar gjennom:

- iverksetting av politiske vedtak
- behandling av søknadar og klager
- overvaking og kontroll

3. Medspelar gjennom:

- aktivt samarbeid med næring, forsking, og andre offentlege etatar nasjonalt og internasjonalt
- kunnskapsutveksling med ulike aktørar og offentlege verksemderområde.

Fiskeridirektoratet er rådgjevande og utøvande organ innanfor fiskeri- og havbruksforvaltninga i Noreg. (Fiskeridirektoratet 2010b) I det vidare arbeidet med oppgåva blir berre den delen som har med akvakultur og bruk av kystsona omtala.

Akvakulturforvaltning

Den daglege forvaltninga av næringa og det aller meste som er knytt til tildeling, drift, lokalisering, kontroll og liknande, blir som hovudregel handtert av Fiskeridirektoratet sine regionkontor. (Fiskeridirektoratet 2010c)

Bruk av kystsona

Fordi bruken av kystsona stadig aukar er forvaltinga av desse områda vorte viktigare med åra.

Konkurrerande aktivitetar i kystsona kan vere havbruk, fiskeri, rekreasjon, hyttebygging, turisme og vern av dyr, planter eller kulturminner.

Fiskeridirektoratet deltek i arbeidet med plan- og næringsutvikling i tett samarbeid med kommunar, fylkeskommunar og andre etatar. Dette arbeidet munnar ut i kommuneplanar, kystzoneplanar, fylkesplanar, marine verneplanar og liknande. (Fiskeridirektoratet 2010d)

Fiskeridirektoratet er delt opp i fleire avdelingar, blant anna Kyst- og havbruksavdelinga. Denne avdelinga har det overordna ansvaret for forvaltninga av oppdrettslova (akvakulturlova) og havbeitelova, og har det faglege ansvaret for at dei oppdrettspolitiske måla blir følgt opp. I tillegg har avdelinga blant anna ansvar for planarbeid og fiskeri- og havbruksnæringa sine arealutfordringar. (Fiskeridirektoratet 2010e)

2.2.3 Kystverket

Kystverket er Fiskeri- og kystdepartementet sin etat for sjøtransport, sjøtryggleik, kysthamner og

beredskap mot akutt forureining. Kystverket arbeider aktivt for effektiv og sikker sjøtransport for å ivareta transportnæringa sitt behov for framkommelegeheit og effektive hamner. Kystverket er organisert i fem regionkontor, desse har ansvaret for den daglege drifta av lostenesta og arbeid med farleier og navigasjonsinstallasjonar, inkludert fyr, i sine geografiske område. Regionane utøver mynde etter «havne- og farevannsloven», samt loslova med tilhøyrande forskrifter og delar av forureiningslova. (Kystverket 2010a)

2.2.4 Fylkeskommunen/Fylkesmannen

Einskapsfylke

Forsøk med einskapsfylke i Møre og Romsdal vart sett i gong 1. januar 2004 og skulle vare ut 2007. Forsøket inneberer at fylkeskommunen og fylkesmannen i Møre og Romsdal får felles administrasjon i forsøksperioden. (Skjeggedal og Lysø 2006 s. 1) Forsøket med einskapsfylke vart utvida etter 2007 og opphørte 31.12.2009. (MRFylke 2009a)

Areal- og miljøvernnavdelinga, som er den avdelinga som behandlar søknadar om akvakulturlokalisator, består i einskapsfylket av tilsette frå den tidlegare miljøvernnavdelinga hos fylkesmannen og tilsette frå den tidlegare nærings- og miljøavdelinga i fylkeskommunen. Avdelinga behandlar arealplansaker etter plan- og bygningslova, og saker innanfor fagfelte natur- og friluftsliv, fiske- og viltforvaltning, forureining og avfall, forvaltning av vassførekostar, tettstadsprosjekt, barn og unge sine interesser innanfor planlegging, miljøinformasjon, kart/geografisk data, energi og tilskot forvaltning innanfor desse fagfelta. (Hansen og Stigen 2006 s 44)

Bindande planar for region/fylke

Regional plan avløyser fylkesplanar og fylkesdelplanar i ny plandel av Plan- og bygningslov. Sjølv om case er frå før ny plandel av Plan- og bygningslova vart sett i kraft, er det mykje felles, difor vel eg å bruke ny plandel.

Regional plan kan gjelde for heile fylket, for delar av fylket, eller den tek opp meir avgrensa tema for heile eller delar av fylket. Lova skil ikkje mellom ulik plantype når det gjeld regionale planar sidan dei vil vere like når det gjeld behandling og verknad.

Som ei unntaksordning har regjeringa generell heimel til å påleggje at det skal utarbeidast regional plan for bestemte verksemderfelt, tema, eller geografisk område og gje nærmere føresegner om det. (Miljøverndepartementet 2009 § 8)

Vedtak av regional plan

Som hovudregel blir ein regional plan vedteke av fylkestinget og får då endeleg verknad etter pbl § 8-2⁴. Fylkeskommunen skal sende underretning om planvedtaket til dei mynde og organ som er

⁴ «Regional plan skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og

pålagt å delta i planprosessen og som vil vere aktørar i gjennomføringa av planen regionalt.

(Miljøverndepartementet 2009 § 8-4)

Verknad av regional plan

Regional plan skal leggjast til grunn for regionale organ si verksemd og for kommunal og statleg planlegging og verksemd i fylket. I dette ligg det at eit gyldig planvedtak vil skape forpliktingar for offentlege mynde og organ til å søkje å følgje opp og gjennomføre planen. Regional plan har ikkje direkte rettsverknad for den enkelte innbyggjar.

Med uttrykket «leggjast til grunn» blir det meint at planen heller ikkje for myndighetene medfører absolutt forplikting av rettsleg art. Men den er eit grunnlag for å gje fråsegn til kommunale planforslag for dei myndigheter som blir berørt og har fråsegn-kompetanse.

(Miljøverndepartementet 2009 § 8-2)

Regional planføresegner

Til regionale planar som gjev retningslinjer for arealbruk er det mogeleg å vedta ei regional føresegn som skal sikre at det ikkje blir utført arealendringar som er i strid med regionale retningslinjer. Denne bestemminga er ny. Bestemminga er juridisk bindande i forhold til private utbyggjarar og kommunen. Forbodet vil falle vekk når kommunen har vedteke ein arealplan som ivaretak omsynet til bestemminga. Både råka kommunar, regionale statsorgan og Sametinget kan krevje at spørsmålet om bandlegging blir avgjort av Miljøverndepartementet til avgjersle.

(Miljøverndepartementet 2009 § 8-5)

Fylkesplan for Møre og Romsdal

Fylkesplanen for Møre og Romsdal fylkeskommune 2009 – 2012, har som resultatmål innafor verdiskaping at: «*Møre og Romsdal skal framleis vere det største sjømatfylket, og sjømat frå Møre og Romsdal skal oppretthaldast som eit kvalitetssomgrep.*» (MRFylke 2008 s. 25)

Dette er vidareført i handlingsprogram for verdiskaping med handlingsplan 2009 for Møre og Romsdal fylkeskommune, med resultatmål verdiskaping i å fortsatt vere det største sjømatfylket og satsing på FOU-basert nyskaping og bransjeutviklingstiltak for havbruksnæringa i Møre og Romsdal. Møre og Romsdal er eit av dei største fylka på oppdrett av torsk og kveite, og må arbeide med å fjerne flaskehalsar slik at produksjon av desse artane blir lønsame i produksjon. (MRFylke 2009b s. 27-28)

Fylkesdelplan for strand- og kystsone

Fylkesplan for kystsona, 2001 – 2004, omhandlar i utgangspunktet 100-metersbeltet langs sjøen, samt sjøarealet ut til grunnlinna. Med unntak av ein kommune er alle kommunane i fylket definert som kystkommunar. Fylkesdelplanen omhandlar generelle mål og retningsliner for forvaltinga av kystsona og er ikkje noko handlingsprogram.

I planen sine mål og retningsliner for arealforvaltninga i kystsona er det fleire som gjeld akvakultur. Desse er:

- sektorstyresmaktene må legge avgjerande vekt på kommunale planvedtak når desse er godt grunngjevne
- det må gjennom kommuneplanlegginga bli gjeve rom for eksisterande og nye, sjøretta verksemder
- leggje til rette for auke i produksjonen av oppdrettslaks og -aure
- leggje til rette for oppdrett og kultivering av andre artar fisk eller andre organisme grupper (MRFylke 2001 s. 10)

Fylkesmannen

Fylkesmannen er Kongen og regjeringa sin representant i fylket og skal arbeide for at Stortinget og Regjeringa sine vedtak, mål og retningslinjer blir fylgt opp. På vegne av fleire departement utfører fylkesmannen ei rekkje forvaltningsoppgåver i forhold til kommunar og enkeltpersonar, og er klage-myndighet og tilsynsmynde. (Fylkesmannen i MR 2010a)

Fylkesmannen har fleire roller i skjeringspunktet mellom Storting og Regjering, og den enkelte kommune og lokalsamfunn. Som sektormynde har fylkesmannen ei iverksetjande rolle (forvaltning av regelverk og tilskot, iverksetting av vedteke politikk), ei fagleg rolle (rådgjevar overfor oppdragsmynde og kompetanseorgan overfor kommunesektoren), og ei rolle som mynde (klagehandsamar og tilsyn mynde).

Fylkesmannen skal vere samordnar for statlege statlege styringssignal i tillegg til eiga verksemrd. Dette blir opplevd som begrensa, sidan det regionale statlege aktørar ikkje er forplikta til å «la seg samordne». Fylkesmannen fungerer som ein moderator i forhold til sektorstyringa av kommunane. (Hansen et al 2009 s. 8 - 16)

Søknad om løyve

Frå og med 01.01.2010 er hovudregelen at søknad om ny lokalitet for akvakultur skal sendast til Fylkeskommunen i det fylket som det blir søkt om lokalitet i. Fylkeskommune mottek alle akvakultursøknadar, kvalitetssikrar og koordinerer vidare til relevante kommunar og sektormynde for vedtak etter sektorregelverk. Fylkeskommunen fattar endeleg vedtak etter akvakulturlova.

Aktuelle søknadar:

- Tildeling av nye akvakulturløyve, alle artar
- Endring av løyver på godkjente lokalitetar, biomasseutviding, fortøyingsendringar m.m.
- Klarering av nye lokalitetar (MR fylkeskommune 2010a)

Fylkeskommunen skal sende søknaden til aktuell(e) kommune(ar) og sektormynde for uttale. Dei ulike sektormynde er:

Mattilsynet	Kystverket
NVE	Kulturminneforvaltning
Fylkesmannen	Kommune
Fiskeridirektorat med regionkontor	

Klageinstans

Fiskeridirektoratet sentralt skal vere klageorgan for fylkeskommunen si tildeling av dei vanlegaste løyva. Fiskeridirektoratet sine regionkontor blir meir reindyrka tilsyns organ med fokus på oppfølging av akvakulturverksemndene si drift. (Fiskeridirektoratet 2010f)

Dei ulike sektormynde har sine forskjellege klageinstansar, Mattilsynet Distriktskontor har Mattilsynet, Regionkontoret for Trøndelag, Møre og Romsdal som klageinstans, Fylkesmannen har Klima- og forurensningsdirektoratet som klageinstans, for Kystverket Midt-Norge skal same instans ha klagen, men den kan og sendast til Kystverket sitt hovudkontor.

2.3 Sektormynde som skal uttale seg

2.3.1 Mattilsynet

Mattilsynet har forvaltningsansvar for å sikre:

- sjømaten er trygg med omsyn til helse
- fisken er frisk
- det er etisk forsvarleg hald av fisk
- det er god kvalitet, påliteleg produksjon og omsetjing av sjømat
- verdiskapinga av sjømat området
- frå fjord til bord

Forvaltningsansvaret vert utført ved å utvikle, påverke og forvalte regelverket innafor fagområdet. (Mattilsynet 2010a)

Regelverk som mattilsynet skal vurdere søknaden etter er «Forskrift av 17.06.2008 nr 823 om etablering og utvidelse av akvakulturanlegg, zoobutikker m.m.» (Mattilsynet 2010b)

2.3.2 Norges Vassdrag- og Energidirektorat (NVE)

NVE har ansvar for å forvalte Noregs vatn- og energiressursar, og skal sikre ei heilskapleg miljøvenleg forvalting av vassdraga, fremje ei effektiv kraftomsetjing, kostnadseffektive energisystem og hjelp til ein effektiv energibruk. (NVE 2010a)

NVE får kopi av høyring-uttalen og avgjer om tiltaket er konsesjonsbelagt etter «Lov om vassdrag og grunnvann». («Vannressursloven») Uttak av vatn frå vassdrag og regulering av vassdrag vil ofte medføre konsesjonsplikt. (NVE 2010b s. 29)

Dette vil i hovudsak gjelde landbaserte akvakulturanlegg, som ikkje vil bli omtala i denne oppgåva.

2.3.3 Fylkesmannen

Ved etablering av oppdrettsanlegg skal Fylkesmannen vurdere om det blir konflikt i høve til regionale og nasjonale interesser. Det er konflikt knytt til friluftsliv, naturvern, vilt og fiskeinteresser som vil vere sentrale i Fylkesmannen si vurdering. (Fylkesmannen i MR 2010b)

For å få løyve etter akvakulturlova til å drive fiskeoppdrett er det ein føresetnad at det og vert gjeve utsleppsløyve etter ureiningslova. Fylkesmannen gjev utsleppsløyve etter toleevne til lokaliteten. Det vert og sett vilkår for avfallshandtering og kjemikaliebruk. (Fylkesmannen i MR 2010b)

Direktoratet for naturforvaltning og Statens forurensningsstilsyn (no Klima og forurensningsdirektoratet) har utarbeidd ein felles rettleiar til fylkesmannen for behandling av saker som gjeld oppdrett. Rettleiaren skal sikre at oppdretts-sakene blir behandla juridisk korrekt. Den omhandlar behandling i oppdretts-saker, kontroll, oppfølging av lokalitetar og eventuell handsaming av klager. (Klima og forurensningsdirektoratet 2010b s. 1)

2.3.4 Fiskeridirektoratet og regionkontora

Fiskeridirektoratet sine regionar har ansvaret for direktoratet si forvaltning- og kontrollverksemld på regionalt (fylke) og lokalt (kommune) plan. Opgåvene kan delast inn i følgjande kategoriar:

- havbruksforvaltning
- havbrukskontroll
- kystsonekontroll (Fiskeridirektoratet 2010g)

Fiskeridirektoratet og regionkontora har ansvar for å ivareta marine fiskeriinteresser og forvalte dei ville marine bestanda. Der det blir søkt om lokalitet i sjø, bør regionkontoret vurdere om søknaden i tillegg bør sendast til Fiskarlaget sitt fylkeslag, fordi fiskeriinteressene ikkje alltid blir fanga opp av den kommunale behandlinga. (Fiskeridirektoratet 2010h § 30 bokstav b nr 3)

Før 31.12.2009 var det Fiskeridirektoratet sitt regionkontor som behandla søknaden om oppretting av akvakulturanlegg. Frå og med 01.01.2010 er vedtakskompetansen for blant anna tildeling av akvakulturløyve, klarering av lokalitetar for akvakultur og løyve til endring av eksisterande akvakulturløyve overført til kommunen. (FdirMR 2009 nr 14)

I denne oppgåva, som tek føre seg lokalitetar som har vorte søkt om før 01.01.2010, er det Fiskeridirektoratet sitt regionkontor i Møre og Romsdal som har vedtakskompetansen for tildeling av akvakulturløyve.

2.3.5 Kystverket / hamnedistrikt

Ved inngrep i sjøområda avgjer Kystverket søknaden etter «Lov om havner og farvann.»

(Kystverket 2010a) Der det er oppretta hamnedistrikt er det kommunen eller kommunar som utøver mynde etter «Lov om havner og farevann.» Innanfor sitt hamnedistrikt skal kommunen for eksempel føre tilsyn med kaianlegg og andre anlegg, at ferdsel på sjø og land ikkje blir hindra eller blir vanskeleggjort og har ei plikt til å handsame søknadar om tiltak etter «Havne og farevannsloven.» (Kystverket 2010b kapittel 1.1)

2.3.6 Kulturminneforvaltninga

Dersom eit tiltak kan få betydning for eit kulturminne, skal Fylkeskommunen bli varsle.

(Fiskeridirektorat 2010h § 30 bokstav b nr. 4) Fylkeskommune vil sende førespurnaden vidare til den institusjonen som har forvaltningsansvar for marine kulturminner for det området som det er søkt oppretta lokalitet i. Bergens Sjøfarts museum har forvaltningsansvar for marine kulturminner innanfor Hordaland, Sogn og Fjordane og Sunnmøre. Museet er eit av fleire som er vedkommande myndighet etter Kulturminnelova sin § 14. Når det er planar om inngrep i sjøbotnen, gjev museet uttale på vegne av fylkeskommunen si kulturavdeling. Dersom det kan vere fare for at marine kulturminner kan bli skada eller gå tapt, gjennomførar museet undersøkingar for å finne ut om det er tilfelle. (Bergens Sjøfartsmuseum 2010) NTNU Vitenskapsmuseet har forvaltningsansvar for kulturminner under vatn i Midt-Noreg, med eit geografisk område som strekkjer seg frå Vestnes kommune i Møre og Romsdal til Rana kommune i Nordland. (NTNU Vitenskapsmuseet 2010)

2.3.7 Kommune

Kommunane har ansvar for arealbruken innafor kommunegrensene, heilt ut til grunnlinja, gjennom bruken av forskjellege typar planar som er regulert i plan- og bygningslova.

1.Kommuneplan – Alle kommunar skal ha ein kommuneplan, som består av ein samfunnsdel og ein arealdel. Arealplanen skal vise hovudtrekka for korleis areala i kommunen skal brukast og vernast, og kva viktige omsyn som må takast vare på ved disponeringa av areala. Arealdelen skal vere utforma for eit langsiktig perspektiv, og består av arealkart, føresegner og planomtale med eventuell konsekvensutgreiing. Plankartet skal vise hovudformål og omsynssoner (hensynssoner) for bruk og vern av areala.

(Miljøverndepartementet 2009 § 11-5)

Rettsverknad av arealdelen

Arealdelen skal leggjast til grunn for kommunen, staten og fylkeskommunen si planlegging, forvaltning, verksemd og utbygging i kommunen. Staten, ved sektormyndighetene, og fylkeskommunen har hatt moglegheit til å påverke innhaldet ut i frå dei interesser dei representerer under arbeidet med kommuneplanen. Dersom innhaldet i planen strid mot statlege og fylkeskommunale interesser kan dei fremje motsegn.

Rettsverknaden av arealdelen vil først og fremst knyte seg til gjennomføring av nye tiltak etter § 1-6⁵ i Plan- og bygningslova, men planføresegne kan også føre til at ei verksemd får skjerpa krav og rammer, til dømes at det blir sett arealgrenser for verksemda, at det blir krav til verksemda si drift for å avgrense forureining, eller at det kjem nye omsyn for å bevare fauna. (Miljøverndepartementet 2009 § 11-6)

2.Kommunedelplan – kommunen kan utarbeide kommunedelplanar for del-områder eller temaområder. Kystsoneplan er eit døme på bruk av tematisk plan i samband med lokalisering av akvakulturanlegg. Kommunedelplanen følgjer same prosedyre og får same verknad som kommuneplanen sin arealdel. (Miljøverndepartementet 2009 § 11-6)

I overordna planar er eit arealbruksformål bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhøyrande strandsone. Arealbruksformålet kan delast inn i formåla naturområder, ferdsel, fiske, farleier, friluftsområde og akvakultur – NFFFFA – område. Formåla kan kombinerast med kvarandre eller bli brukt kvar for seg. (Miljøverndepartementet 2009 § 11-7)

Kommunen skal legge planane om etablering av oppdrettsanlegg ut til offentleg ettersyn og dei skal

⁵ «Med tiltak etter loven menes oppføring, riving, endring, herunder fasadeendringer, endret bruk og andre tiltak knyttet til bygninger, konstruksjoner og anlegg, samt terrenginngrep og opprettelse og endring av eiendom, jf. § 20-1 første ledd bokstav a til m. Som tiltak regnes også annen virksomhet og endring av arealbruk som vil være i strid med arealformål, planbestemmelser og hensynssoner.»

behandle søknaden. Den offentlege utlegginga vil kunne gje naboar og andre som blir råka høve til å fremje sine interesser i samband med plassering av akvakulturverksemda. Ved brukarkonflikta er det vanleg å leggje stor vekt på kommunen sin uttale. (Fiskeridirektoratet 2010h § 30 ledd b nr 3)

3.0 Prosessuelle skrankar

3.1 Sakshandsaming

3.1.1 Kva er sakshandsaming

Saksbehandling er ein prosess som blir utført for å behandle saker på vegne av ei verksemd og som leider fram til ei autorisert avgjerd som ofte består av mottak av sak, innsamling av informasjon (opplysningar om faktiske forhold, «fakta», og annan type informasjon), vurderingar og vedtak.

Saksbehandlinga består i å behandle informasjon, bruke lover og reglar, følgje prosedyre, kommunisere med aktørar som saka gjeld for.

Offentleg saksbehandling er lovregulert. Viktige lover som gjeld alle type saker er:

- Forvaltningslova (1967)
- Offentleglova (2006)
- Personopplysningslova (2000)
- Arkivlova med tilhøyrande forskrifter (1992)
- Miljøinformasjonslova (2003)

Reglar for saksbehandling i offentleg verksemd skal bidra til å realisere ideal som rettstryggleik og demokrati (openheit og innsyn), jamfør Grunnlova § 100. (Jansen 2006 s 2- 3)

3.2 Offentlegheit-prinsippet

Føresegner om offentleg innsyn har tradisjonelt vore retta mot staten, fylkeskommunen og kommunane. Andre viktige samfunnsaktørar i næringslivet, organisasjonslivet og medienæringa har stort sett fått rådd seg sjølv over graden av offentleg innsyn i si eiga verksemd. Denne hovudstrukturen er det i dag brei semje om.

Men Grunnlova har inga alminneleg føreseggn om offentlegheit i forvaltinga, der har offentlegheit-prinsippet vorte innført skrittvis. Offentlegheit-prinsippet blir i dag rekna som eit grunnleggande demokratisk prinsipp i dei nordiske landa. Offentleg innsyn i forvaltinga kan gje større grad av demokratisk medverknad og kontroll, auka allmennkunnskap, auka tillit til forvaltinga, som alle kan vere verdiar i seg sjølv. Offentlegheit-prinsippet er eit verkemiddel for å sikre ei god og

demokratisk forvalting av samfunnet sine maktmidlar og fellesressursar, slik at mis bruk av mynde og utenlege avgjersler kan bli unngått. (St.meld. nr. 32 (1997-98) kapittel 2)

3.2.1 Offentleglova

Offentleglova sin hovudregel er at forvaltinga sine saksdokument er offentlege så langt det ikkje er gjort unntak i lov eller i medhald av lov. Det er altså unntak frå offentlegheit som må ha særskilt heimel og grunngjevast nærmare.

Offentleglova medfører at ein kvar har rett til å gjere seg kjent med saksdokument som er offentlege. Personar som spør etter dokument treng ikkje å grunngje kvifor dei ber om innsyn. Lova krev heller ikkje at den som ber om å få sjå dokumenta er part i saka eller for øvrig kan påvise ein serleg interesse i å få sjå dokumenta i ei sak. (St.meld. nr. 32 (1997-98) kapittel 4)

3.3 Forvaltningslova

Forvaltningslova er grunnlova for forvaltninga. Den har speleregler for å ta vare på rettane for enkeltpersonar i sakshandsaminga. Under blir det teke med dei viktigaste reglane for sakshandsaming ved søknad om løyve etter akvakulturlova.

Kapittel I. Lova sitt område og definisjonar.

Verkeområdet til forvaltningslova er den verksemder som blir drive av forvaltingsorgan når anna ikkje er bestemt i eller i medhald av lov. Som forvaltingsorgan er det i denne lova rekna kvart organ for stat og kommune.

Søknad om akvakulturløyve vil etter denne lova vere enkeltvedtak, sidan det gjeld vedtak om rettar eller plikter til ein eller fleire bestemte personar.

Kapittel III. Alminnelege reglar for sakshandsaming.

Forvaltingsorgana har innafor sitt saksområde ei alminneleg rettleatingsplikt, med det formål å gje partar og interessentar tilgang til å ivareta sitt tarv i bestemte saker på best mogeleg måte.

Forvaltningsorganet skal førebu og avgjere saka utan ugrunna opphald. Dersom det må forventast at det vil ta uforholdsmessig lang tid før ein førespurnad kan bli svara på, skal forvaltningsorganet snarast mogleg gje eit foreløpig svar. I saker som gjeld enkelt vedtak, skal det gjevast foreløpig svar dersom førespurnaden ikkje kan bli svara på i løpet av ein månad etter at den er motteke.

Kapittel IV Saksførebuing ved enkeltvedtak

Forvaltningsorganet skal sjå til at saka er så godt opplyst som mogleg før vedtak blir vedteke.

Kapittel V Om vedtaket

Eit enkeltvedtak skal vere skriftleg, det skal grunngjevast og forvaltningsorganet skal gje det samtidig som vedtaket blir vedteke. I andre saker enn klagesaker kan forvaltningsorganet late vere å gje samtidig grunngjeving dersom løyve blir gjeve og det ikkje er grunn til å tru at nokon part vil vere misfornøgd. Det same gjeld i saker om fordeling av løyver eller andre fordelar mellom fleire partar. I grunngjevinga skal det visast til dei reglar vedtaket byggjer på. (Lovdata 2010d)

3.4 «Forskrift om konsekvensutredninger»

Formålet med konsekvensutgreiing forskrifa er:

- «*Formålet med bestemmelsene er å sikre at hensynet til miljø, naturressurser og samfunn blir tatt i betrakning under forberedelsen av planer eller tiltak, og når det tas stilling til om, og eventuelt påhvilke vilkår, planer eller tiltak kan gjennomføres.*
- *sikre faglig dokumentasjon og grundige prosesser for planer og tiltak som kan få vesentlige konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn*
 - *sikre at alternativer blir vurdert*
 - *sikre at funnene i KU blir tatt hensyn til*
 - *sikre deltagelse gjennom egne bestemmelser om medvirkning» (Grønntun 2007 s. 2)*

«Føresegner om konsekvensutredninger» for tiltak vart innført i Noreg ved lov av 16. juni 1989 nr. 81. Sidan har føreseggnene vore endra med jamne mellomrom. I 2005 var det implementering av direktivet i EØS-avtalen som medførde ny forskrift og endring av plan- og bygningslova. Siste store endringa av forskrifa skjedde sommaren 2009.

Formålet med forskrifa er å klargjere verknaden av tiltak som kan ha vesentlege konsekvensar for miljø, naturressursar, eller samfunn. Konsekvensutgreiing (KU) skal sikre at desse verknadane blir teke med under planlegging av tiltak, og på eventuelle vilkår tiltaket kan bli gjennomført på. Det er tiltak som kan få vesentleg verknad som blir omfatta av desse føreseggnene, og desse er fastsett i vedlegg til forskrifa. Vedlegg I til forskrifa viser kva tiltak som alltid skal konsekvensutgreia. Vedlegg II viser kva tiltak som skal vurderast nærmare og fell tiltaket inn under forskrifa sin § 4 skal dei også konsekvensutgreia.

Føreseggnene stiller krav til utgjeiingsprosessen. Det skal utarbeidast eit framlegg til

utgreiingsprogram som skal på høyring, fastsetting av utgreiingsprogram, utarbeiding og høyring av konsekvensutgreiinga, offentleg møte, utarbeiding av slutt dokument og offentleggjering av dette og til slutt det endelige vedtaket i saka.

Dei mest sentrale lovane i samband med «forskrift om konsekvensutredninger» er plan- og bygningslova, forureiningslova, energilova og vassdragslova. (Ot.prp. nr. 47 (2003-2004) kapittel 2)

Det som blir omtala vidare om konsekvensutgreiing er retta inn spesielt mot det som vil få konsekvensar for akvakultur-tiltak.

3.4.1 Om konsekvensutgreiing

Frå "forskrift om konsekvensutredninger" sine føresegner er det vedlegg I og § 4 som avgjer om det skal utførast konsekvensutgreiing for akvakulturtiltak.

Sidan det ikkje er med noko om akvakulturtiltak i vedlegg I, det ikkje noko krav om at akvakulturanlegg skal konsekvensutgreia.

I forskrifta sin § 3 skal planar og tiltak vurderast etter forskrifta sin § 4. Dette gjeld reguleringsplanar som legg til rette for tiltak etter vedlegg II, regulering som fører til endringar av kommuneplan eller områderegulering og søknadar om løyve etter anna lovverk for tiltak nemnt i vedlegg II.

Vedlegg II seier at større akvakulturanlegg og settefiskanlegg for meir enn fem millionar settefisk skal vurderast etter § 4 i forskrifta. Større akvakulturanlegg er i forvaltinga sett til anlegg på 3600 tonn MTB. Men etter § 4 kan akvakulturanlegg mindre enn 3600 tonn MTB bli kravd konsekvensutgreidd, basert på ei skjønnsmessig vurdering av forholda ved resipienten.

Etter § 4 skal planar og tiltak vurderast opp mot vesentlege verknadar for miljø og samfunn og konsekvens-utgreiast etter forskrifta dersom dei:(utdrag av «forskrift om konsekvensutredninger»)

- a. er lokalisert i eller kjem i konflikt med område med særleg verdifullt landskap, naturmiljø, kulturminne, eller kulturmiljø som er vernet eller freda...
- b. er lokalisert i eller kjem i konflikt med viktige inngrepstilfelle naturområde eller utgjer ein trussel mot trua naturtype, trua artar eller deira leveområde...
- c. er lokalisert i større naturområde som er særleg viktige for utøving av friluftsliv, her under markaområder, eller viktige vassdragsnære områder som ikkje er avsett til utbyggingsformål....
- d. kjem i konflikt med gjeldande rikspolitiske føresegner eller rikspolitiske retningslinjer gjeve i medhald av plan- og bygningslova..... (Lovdata 2010e)

3.4.2 Fiskeridirektoratet og konsekvensutgreiing

Forskrifta er ein metodikk der fiskeridirektoratet skal avgjere følgjande:

- Om det skal stillast krav til konsekvensutgreiing.
- Korleis saksbehandlinga skal gjerast.
- Om ei eventuell utgreiing er tilfredsstillande.

Formålet med KU i Fiskeridirektoratet er å sikre at omsynet til miljø og samfunn blir teke med ved planlegging av akvakulturtiltak, eventuelt på kva vilkår tiltaket kan bli gjennomført på. For Fiskeridirektoratet er det to type tiltak som kan vere gjenstand for KU: Større akvakulturanlegg og settefiskanlegg. Eksempel på kva omsyn ein må vere oppmerksam på er konsekvensar ved rømming, gyte-og oppvekstområde for fisk, eller område som er viktige for biologisk mangfald. Fiskeridirektoratet har laga ei rettesnor som på ein enkel måte omtalar korleis ein skal forholda seg til konsekvensutgreiing. (Fiskeridirektoratet 2010i)

3.4.3 Rettleiar; KU i praksis for Fiskeridirektoratet sine regionkontor

For å avgjere om konsekvensutgreiing skal påleggjast søker er det to typar vurderingar i Forskrift om konsekvensutgreiing som regionkontoret må avgjere. Skjemaet i figur 7 under blir brukt som ein tomelfingerregel for vurdering av behov om konsekvensutgreiing av søkt akvakulturlokalitet.

Vurdering etter § 3 e:	Tommelfingerregel:	Vesentlige virkninger etter § 4:		
		Åpenbart	Åpenbart ikke	Usikkert
	Akvakulturanlegget er større enn 3 600 tonn MTB	KU	Ikke KU	KU vurderes
	Akvakulturanlegget på 3 600 tonn MTB eller er mindre	Hovedregel: Ikke KU, men kan vurderes	Ikke KU	KU vurderes
	Settefiskanlegget har mer enn 5 millioner stk.	KU	Ikke KU	KU vurderes
	Settefiskanlegget har mindre enn 5 millioner stk.	Ikke KU	Ikke KU	Ikke KU

Figur 7. Forenkla skjema for vurdering av om det er behov for konsekvensutgreiing for søkt lokalitet, rettleigar til Fiskeridirektoratet sine region kontor. (Fiskeridirektoratet 2010j)

Saksflyt for vurdering av behov av konsekvensutgreiing

Regionkontora skal innhente opplysningar frå søker som er relevante for å vurdere § 4 for å avklare

om konsekvensutgreiing skal setjast i gong.

Deretter gjer regionkontoret ei foreløpig vurdering om tiltaket må konsekvensutgreiast og oversender vurderingane saman med tiltakshavar sine vurderingar, som gjeld behov for konsekvensutgreiing, til mynde som kan avgjere om det er behov eller ikkje. Desse er fylkesmannen som miljøvern mynde, fylkeskommune kultur mynde og vertskommunen. Frist skal normalt ikkje vere kortare enn 2 veker. Er tilbakemelding om eventuelle merknadar ikkje gjeve innafor tidsfristen, og det heller ikkje er bede om fristforlenging, kan regionkontoret avgjere spørsmålet om det er behov for utgreiing.

Dersom regionkontoret og tiltakshavar kjem fram til at tiltaket må konsekvensutgreiast etter § 4, kan det sendast ut melding med forslag til utgreiingsprogram utan at spørsmålet utgreiingsplikt blir oversendt regionale mynde for vurdering.

Regionale mynde og vertskommunen skal gje uttale på bakgrunn av kjent kunnskap. Uttale skal formidlast skriftleg til regionkontoret innafor fastsett frist.

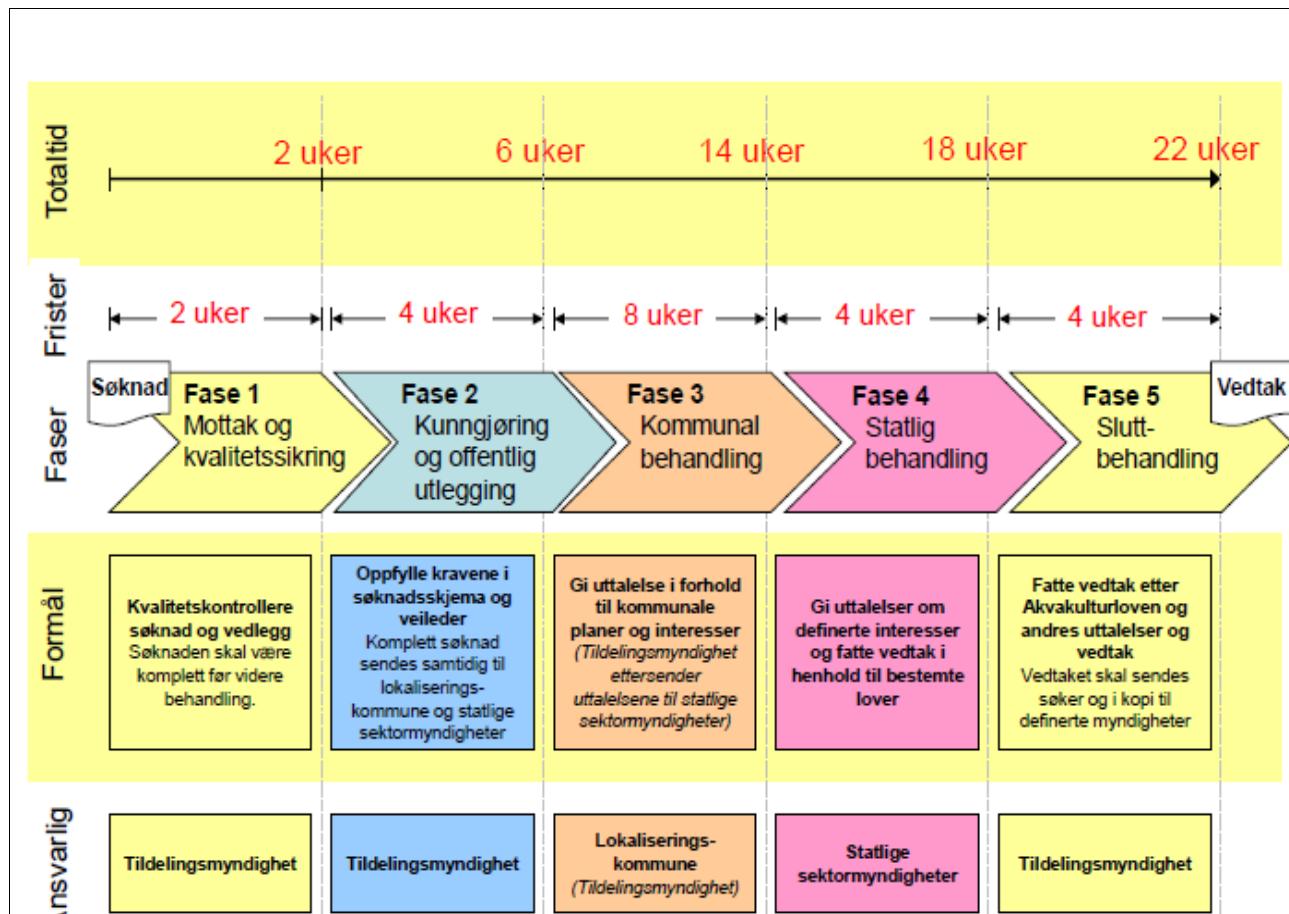
Dersom tiltaket fell utanfor behovet for konsekvensutgreiing, blir behandling etter «forskrift om konsekvensutredning» avslutta. Regionkontoret skal i slike tilfelle sjå til at grunnlaget for avgjersla, også uttalar frå regionale mynde og vertskommune, går fram av søknaden når den blir sendt på høyring eller blir lagt ut til offentleg ettersyn.

Endeleg avgjersle skal i alle saker formidlast til tiltakshavar i form av brev, med kopi til miljøvern mynde og vertskommune. (Fiskeridirektoratet 2010j)

3.5 Framlegg til «Forskrift om tidsfrist i behandling av akvakultur søknader»

Fiskeri- og kystdepartementet sende 29. november 2009 ut på høyring framlegg om forskrift for å innføre tidsfristar i sakshandsaminga av søknadar etter akvakulturlova. Framlegget gjeld blant anna at komplett søknad skal vere sluthandsama etter 22 veker. (Fiskeri- og kystdepartementet 2010d) Formålet er å medverke til ein mest mogeleg effektiv søknads behandling av lokalitetar etter akvakulturlova. Dei forskjellige instansane som skal behandle søknadane får tidsfristar; Tildelingsmynde (fylkeskommunen) skal innan to veker frå mottak av komplett søknad vidaresende den til kommunen. Uttale frå kommunen og eventuelle merknadar frå offentleg ettersyn skal vere tildelingsmynde i hende seinast 12 veker etter at kommunen mottok søknaden. Umiddelbart etter at

tildelingsmynde har fått uttale og eventuelle merknadar frå kommunen skal dette ettersendast til sektormynde for vedtakshandsaming. Sektormynde skal fatte vedtak i løpet av 4 veker etter at dei har motteke merknadar/uttale frå kommunen. Tidelingsmynde skal 4 veker etter mottak frå sektormynde sitt løyve eller avslag slutthandsame søknaden. Overskridning av frist frå kommunar eller sektorforvaltarane medfører at saka kan behandlast utan uttale. Forvaltningsmynde etter vassressurslova skal ikkje vere med i forskrifta sitt verkeområde, det vil ikkje bli krav om maksimum sakshandsamingstid. (Fiskeri- og kystdepartementet 2010e)

Figur 8. Flytskjema over sakshandsamingstida i «framlegg til forskrift om tidsfristar i behandling av akvakultursøknadar.» (Fiskeri- og kystdepartementet 2010f)

3.5.1 Høyringssvar

Under kjem eit tilfeldig utval med utdrag av forskjellelege høringssvar:

Direktoratet for Naturforvaltning vil ráde frå at framlegget blir vedteke og har følgjande hovudgrunnar:

- Det er ikkje rett at ein etat og eit lovverk skal legge så klare føringar på ein annan etat sitt

arbeid og prioriteringar.

- Prioritering av akvakulturnæringa vil føre til at andre arbeidsoppgåver blir nedprioriterte.
- Med strenge fristar er det stor fare for at sakene ikkje blir forsvarleg handsama.
- Ved overgått frist frå fylkesmannen og kommunar kan ei sak bli avgjort utan at uttalane/avklaringa frå desse blir teke med i avgjerslene, dette kan vere lovstridig og vil vere ei avvisning av allmennheita sine interesser. (DirNat 2010)

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening kjem med innspel om at det er godt kjent at sakshandsaminga til tider har teke uforholdsmessig lang tid, også uakzeptabel lang tid. Dei vil at tildelingsmynde etter vassressurslova må underleggjast forskrifta, kommunen si tidsfrist bør settast ned til 6 veker og ikkje 12 som foreslått. Forvaltinga bør vere tydeleg på kva som blir kravd for å kunne levere komplett søknad. (Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening 2010)

Kyst- og havbruksavdelinga til Fiskeridirektoratet har vore i kontakt med Fiskeridirektoratet sine regionkontor og har ikkje fått nokon merknadar på at tidsfristane er for korte. Regionkontora skal kun gje uttale i forhold til fiskeriinteresser, også samiske fiskeriinteresser, og for desse gjeld frist for uttale på til saman 16 veker til komplett søknad er motteke, og minimum 4 veker etter at dei har motteke kopi av eventuelle merknadar som er kome inn under offentleg utlegging og communal vurdering. (Fiskeridirektoratet 2010k)

Klima- og forurensningsdirektoratet har følgjande kommentarar til forskriftsutkastet:

- Akvakultursaker er berre ei av mange arbeidsoppgåver som fylkesmannen skal handsame. Blir det sett fristar, vil det bli forskjells behandling av alle søknadane som skal behandlast.
- Fylkesmannen sine vedtak skal ikkje vere i strid med kommunen sin arealplan. I fleire planar er det opna for akvakultur i områder med andre interesser (NFFFA-områder – område for natur, friluftsliv, ferdsel, fiske og akvakultur). Desse sakene er vanskeleg å behandle, og dei må kanskje også behandlast som dispensasjons-saker etter plan- og bygningslova. Slike saker vil truleg ta lengre tid enn dei fristane som utkastet har som framlegg.
- Etter forvaltningslova skal saker vere opplyst så godt som mogeleg før det blir gjort vedtak. Mange oppdrettssaker har store interessekonfliktar som vil krevje ekstra grundig sakshandsaming. Avgrensa sakshandsamingstid vil lett kunne føre til brot på denne lova ved at avgjerslene må gjerast før alle nødvendige opplysningar i ei sak er kome fram.
- Klagehandsaminga i framlegget skal ha ei tidsfrist på 12 veker etter avgjersla og deretter sende denne til tildelingsmynde. Med ei slik frist må akvakultursaker bli prioritert og bli handsama på kostnad av andre saker, difor er ikkje denne fristen på 12 veker mogeleg å gjennomføre.

Utifrå ei samla vurdering vil difor Klima- og forurensningsdirektoratet råde frå framlegget om eigne sakshandsamingsfristar spesielt mynta på oppdrettsnæringa. (Klima- og forurensningsdirektoratet 2010c)

Brev frå Kystverket kjem med framlegg om at kommunane får ein separat frist for å sende over merknadar frå offentleg utlegging før det er gått 12 veker, slik at desse kan leggjast fram for Kystverket og andre sektormynde tidlegare. Det er merknadane frå den offentlege utlegginga som er interessante for Kystverket si handsaming og ikkje den kommunale uttalen, som ofte vil vere avklara gjennom tidlegare arealprosesser.

Når det gjeld fristen for behandling av klagesaker som er sett til 12 veker, vil den med dagens behandlingstid i Kystverket, by på problem. Innan 12 vekers fristen skal første instansen ha moglegheit til å vurdere om dei ønskjer å gjere om eige vedtak eller sende den over til klageinstansen for behandling. Dersom saka blir sendt til klageinstansen skal dei prøve alle sider av saka og eventuelt ta omsyn til nye omstende. Kystverket si vurdering er at 12 veker er for lita tid og ber om at fristen blir forlenga til 16 veker, for å ha ei reell moglegheit til å overhalde forskrifta si tidsfrist. Kystverket ser det som mogleg å redusere fristane meir enn det som er foreslått dersom det skal vere mogleg å foreta ei forsvarleg sakshandsaming. (Kystverket 2010c)

Mattilsynet er prinsipielt ueinig i fastsetting av tidsfrist for sakshandsaming i forskrift. Men dei meiner likevel at dei foreslårte tidsfristane er akseptable. Mattilsynet vil i praksis ha 16 veker frå søknaden er motteke frå Fylkeskommunen, til den skal vere ferdig handsama. Men dei utelukkar ikkje at det i enkelte kompliserte saker kan vere behov for lengre sakshandsamingstid. (Mattilsynet 2010c)

Konklusjonen frå Miljøverndepartementet i sin høyringsuttale er at omsynet til forsvarleg ivaretaking av naturmangfold, verneverdiar og friluftsliv ikkje vil vere mogleg med forskriftfesta tidsfristar i handsaminga av akvakultursøknadar. Eventuell innføring av tidsfristar kan først vurderast når det ligg føre eit omforent grunnlag for godkjenning av lokalitetar for akvakultur med tilhøyrande lokaliseringskriterium. Framlegg med tidsfristane i handsaming av akvakultursøknadar vil heller ikkje bidra til at miljøbelastningane frå rømming og lakselus blir brakt ned på forsvarlege nivå. (Miljøverndepartementet 2010)

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er einig i at sakshandsaminga skal gå raskast mogleg, men har fleire innvendingar motframlegget til høyring:

–Det er lite rådeleg at ei næring skal få forrang framfor andre næringsbedrifter. Eit krav om

kort sakshandsamingstid for akvakultursøknadar vil til tider gje ekstra lang sakshandsamingstid for andre, med mindre det følgjer ekstra ressursar med denne forskrifta.

–Fiskeridirektoratet har i Sør-Trøndelag fylke gått hardt inn for at alle fellesområda i sjø i kommuneplanen (NFFF) også skal inkludere ei opning for akvakultur (NFFFA). Dette fører til motstridande interesser som ikkje er avklara i plansamanheng, men vil gjere seg gjeldande i enkeltsaker. Dette vil gjere enkeltsaker meir komplekse enn nødvendig.

–I høringsbrevet blir det vist til at det vil bli stilt ytterlegare krav til næringa om søknaden sitt innhald. Fylkesmannen ønsker at det blir kravd kartlegging av biologisk mangfald rundt omsøkte lokalitetar før søknad blir sendt inn. Rapporten av kartlegginga av biologisk mangfald må leggjast ved søknaden, dette vil føre til at konfliktpotensialet mellom Fylkesmannen og Fylkeskommunen vil kunne minke.

–Dagens praksis med kun å krevje B-undersøking etter NS9410 under matfiskanlegg er ikkje godt nok. I følgje Havforskinsinstituttet har det heile tida vore meiningsa at overvakinga skal omfatte både B- og C- undersøking etter NS 9410. (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 2010)

Fylkeskommunen i Sør-Trøndelag er positiv til at det blir innført eiga forskrift om tidsfristar i sakshandsaminga av akvakultursøknadar, men er ikkje fornøgd med at NVE ikkje skal omfattast av forskrifta. For ein stor del av akvakulturnæringa vil framlegget innebere redusert sakshandsamingstid og meir føreseieleg tidsbruk i samband med planlegging av framtidig utsett og lokalitetsbruk. Fylkeskommunen meiner og at det vil vere mogleg å redusere sakshandsamingstida ytterlegare, ved å kutte kommunen si frist for handsaming frå 8 veker til 4 veker, etter at 4 veker til offentleg utlegging er utført. Det er og mogeleg å oppnå redusert sakshandsamingstid gjennom auka bruk av elektroniske løysingar. Handsaming av akvakultursøknadar er kompleks og impliserer ulike sektormynne, fylkeskommunar og kommunar. For å oppnå ein mest mogeleg effektiv forvalting er det viktig at det blir lagt til rette slik at dei ulike partane kan samarbeide på ein mest mogeleg konstruktiv måte. (Sør-Trøndelag fylkeskommune 2010)

Karmøy kommune stiller seg negativ til forskrifta på grunn av at søknads prosessar om akvakultursøknadar er tidkrevjande på grunn av mykje forarbeid, mange undersøkingar, samkjøringar og formalitetar som skal vere i orden før oppstart. For kommunen sin del skal det hentast inn opplysningar frå lokaliteten, aktuell miljøpåverknad må kartleggast og uttalar frå forskjellelege interessentar i saka må innhentast. Vidare skal saka handsamast politisk før uttale kan gjevast. Dette tek tid, men det er viktig at sakshandsaminga blir utført på ein god måte for å unngå uheldige konsekvensar og interessekonfliktar i ettertid. Slike tidsfristar kan medføre at andre viktige arbeidsoppgåver må vike for å framkunde handsaminga av aktuell akvakultursøknad. (Karmøy

komune 2010)

Alstahaug kommune ser framlegg om innføring av tidsfristar i handsaming av akvakultursøknadar som positivt. Men det er viktig at ressursane til sakshandsaminga er tilpassa framlegg til nye reglar.
(Alstahaug kommune 2009)

4.0 Saksgang ved søknad om løyve for akvakulturlokalitet

Fylkeskommunen får søknad om å etablere/utvide akvakulturlokalitet frå tiltakshavar.

Fylkeskommunen skal kvalitetsikre søknaden og gjer foreløpig vurdering om søknaden må behandlast etter forskrift om konsekvensutgreiing. Vurderinga saman med opplysingar frå tiltakshavar blir sendt til offentleg mynde som vedkjem saka og vertskommunen for behandling av søknaden. Desse kan avgjere om det er nødvendig med konsekvensutgreiing. Fylkeskommunen saman med tiltakshavar kan og avgjere at det trengst konsekvensutgreiing for tiltaket.

Er tiltaket konsekvensutgreiing pliktig skal det lagast til eit forslag til utgreiingsprogram som blir sendt ut til offentleg mynde og interesseorganisasjonar og leggjast ut til offentleg ettersyn.

Uttalefrist skal vere minst 6 veker. Ansvarleg mynde fastset framdrifta for utgreiingsprogrammet.

Det skal gjerast greie for innkomne høyingsuttalar og korleis desse er vurdert og ivaretakne.

Utgreiingsprogrammet skal fastsetjast innafor rimeleg tid, normalt seinast innan 10 veker etter fristen for uttale.

Søknad med konsekvensutgreiing for tiltak skal beskrive verknad av tiltaket for miljø og samfunn.

Søknad med konsekvensutgreiing skal sendast til høyring til det offentlege mynde som saka vedkjem og til interesseorganisasjonar, og så leggjast ut til offentleg ettersyn. Uttalefrist skal vere minst 6 veker.

Mynde som gjev løyve skal under behandling av saka vurdere konsekvensutgreiinga og innkomne uttalar.

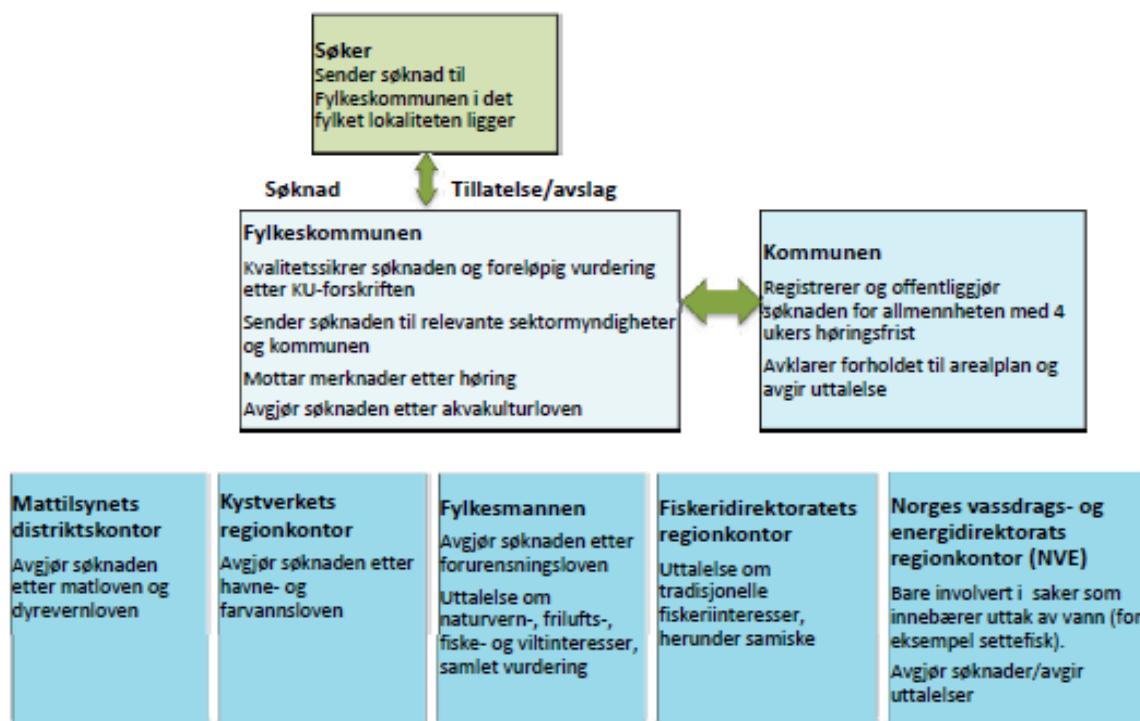
Dersom søknaden ikkje treng konsekvensutgreiing blir den sendt til vertskommune til offentleg utlegging etter plan- og bygningslova. Fylkeskommunen ber om at kommunen behandlar søknaden og legg den ut til offentlege ettersyn i ein månad. Kommunen avklarar forholdet til arealplan og offentleggjer søknaden for allmennheita. Eventuelle merknadar frå offentleg ettersyn og kommunen si behandling vert sendt til fylkeskommunen for vidare behandling.

Når lokaliseringa er avklara blir søknaden sendt til offentlege mynde for uttale. Desse avgjer søknaden etter sine lovverk. Mattilsynet sitt distriktskontor avgjer søknaden etter matlova og dyrevelferdlova. Fylkesmannen avgjer søknaden etter forureiningslova og kjem med ei samla vurdering om naturvern-, frilufts-, fiske- og viltinteresser. Kystverket sitt regionkontor avgjer søknaden etter «havne- og farevannsloven». Fiskeridirektoratet sitt regionkontor kjem med uttale

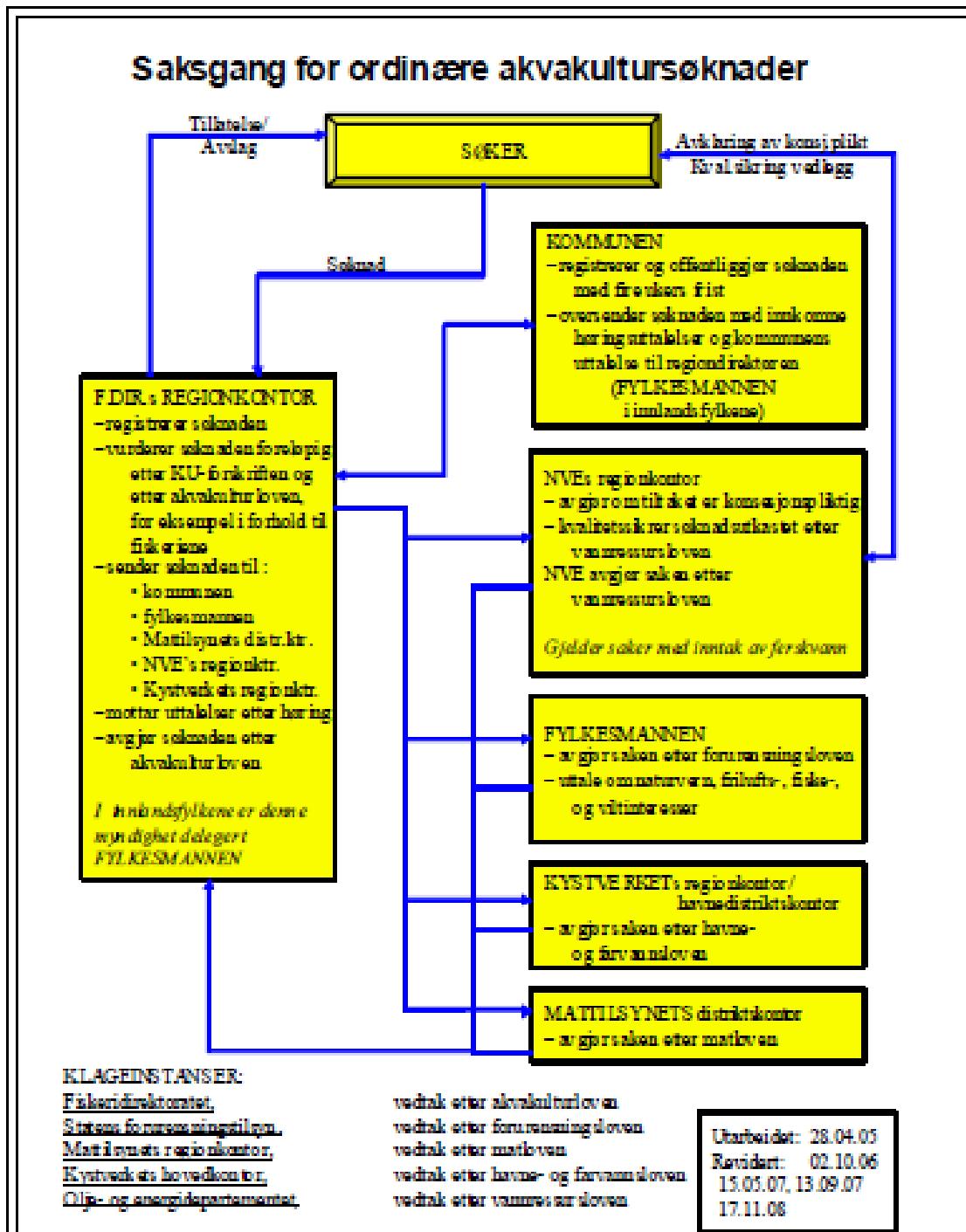
om tradisjonelle fiskeriinteresser. Noregs vassdrag- og energidirektorat sitt regionkontor avgjør/kjem med uttale til søknaden dersom den inneberer uttak av ferskvatn.

Fylkeskommunen tek i mot merknadar etter offentleg ettersyn og avgjer søknaden etter akvakulturlova.

I figur 9 er det vist flytskjema over korleis saksgangen er idag. Frå 01.01.2010 vart det ei endring i saksgangen: Fylkeskommunen tok over den rolla som Fiskeridirektoratet sitt regionkontor hadde før. I figur 10 under er det flytskjema som viser korleis saksgangen var framtil 31.12.2009. Case som blir brukt i denne oppgåva kjem under saksgangen som var framtil 31.12.2009, der det var Fiskeridirektorat sine regionkontor som var koordinator og avgjorde søknadar etter akvakulturlova.

Figur 9. Flyt skjema som viser sakshandsaming etter 01.01.2010 for søknad om etablering av akvakulturanlegg der det er fylkeskommunen som er koordinator og avgjør akvakultursøknadar etter akvakulturlova. (Fiskeridirektorat 2010)

Figur 10. Flytskjema som viser sakshandsaminga før 01.01.2010 for søknad om etablering av akvakulturanlegg. (Fiskeridirektorat 2010m)

4.1 Sakshandsamingstid ved søknad, gjeldande retningslinjer

I akvakulturlova er det vist til at mynde etter denne lova, der Mattilsynet, Fylkesmannen, Kystverket og kommunen, pliktar å foreta ein effektiv og samordna handsaming av søknaden. Det må vere miljømessig forsvarleg før løyve kan gjevast. (Lovdata 2010f §§ 6 og 8)

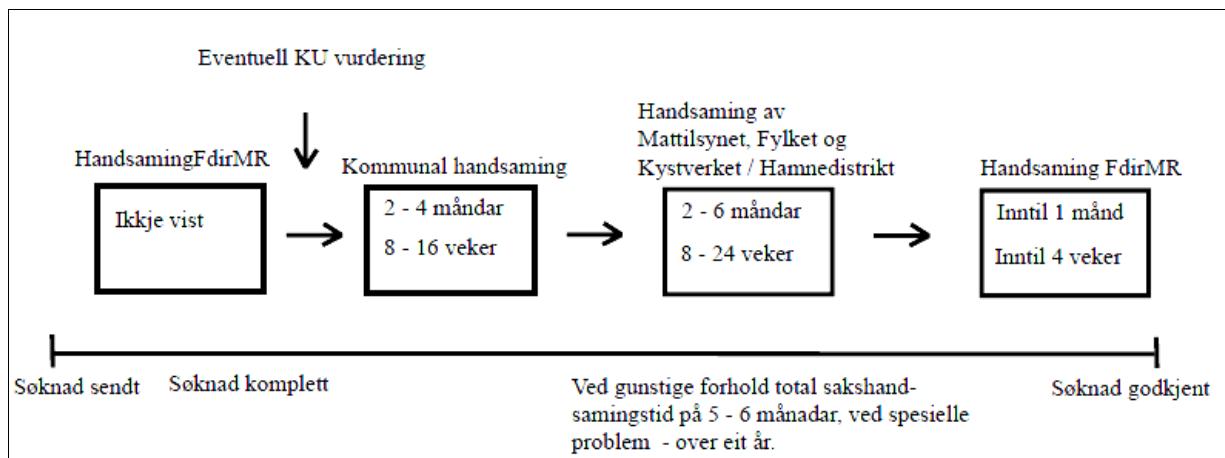
I dei case som er omtala i denne oppgåva vart det sendt ved ei utgreiing om saksgang frå Fiskeridirektoratet sitt regionkontor i Møre og Romsdal (FdirMR). Utdrag av dette er:

Det vert vist til forvaltingslova § 11a, andre og tredje ledd. Vidare skriv dei om tidsbruken:

1. Utlysing og kommunal handsaming, normalt 2 – 4 månadar.
2. Etter at regionkontoret har fått kommunen si innstilling blir søknaden normalt sendt til høyring til Mattilsynet, Møre og Romsdal Fylke v/ Areal- og miljøvernavdelinga og til Kystverket Midt-Norge, handsaming normalt 2 – 6 månadar.
3. FdirMR brukar normalt inntil ein månad på slutthandsaminga.

Samla handsamingstid for nyetableringar kan under gunstige forhold bli 5 – 6 månadar. Er lokaliteten problematisk kan det ofte ta meir enn eit år før endeleg vedtak. (FdirMR 2009)

Etter samtal med sakshandsamar i FdirMR, opplyste han at det var forvaltningslova og akvakulturlova som gav føringar for tidsbruken før 31.12.2009. (FdirMR 2010a pers. med.)

Figur 11. Flytskjema over generell sakshandsamingstid som FdirMR sendte ut skriftleg til dei som søkte om akvakulturlokalisitet. (Friisvold 2010a).

4.2 Utgreiing om utfordringar knytt til søknadshandsaminga av akvakultursaker

Under kjem det utdrag av brev frå Fiskeridirektoratet til Fiskeri- og kystdepartementet, der dei har

fått i oppgåve å kome med framlegg til innføring av tidsfristar i forvaltninga, jamfør § 8 i akvakulturlova. Brevet gjev ein relativ grundig gjennomgang av korleis søknadsprosessen var i kommunane og forvaltninga før rapporten vart skriven.

4.2.1 Status omtale

Sakshandsaminga er varierande frå sak til sak, utifrå kva region og kva type søknad det gjeld. Dei fleste saker har ei gjennomsnittleg handsamingstid på mellom 6 og 12 veker, men at dei fleste sakene går unna på vel 6 månadar. Det er unntaka som trekkjer opp gjennomsnittet, det som er dei vanskelege og spesielle sakene.

Det finst fortsatt ein del lokale og regionale forskjellar i både grad av detaljering og ulik vektlegging av same faktiske forhold.

Offentleg utlegging og kunngjering

Formålet med kunngjering og offentleg utlegging i samband med søknadar om løyve til oppdrettsverksemد er at allmennheita, det vil seie naboar, organisasjonar som blir råka, foreiningar, og andre interessentar, skal kunne gjere seg kjend med søknaden og kome med merknadar og eventuelle protestar. Dette gjeld også andre offentlege organ dersom deira ansvarsområde blir råka av søknaden. Fristen på 4 veker til offentleg utlegging som kommunane brukar er etter plan- og bygningslova.

Kommunal handtering

Sakshandsaminga vil i dei fleste tilfelle vere ei vurdering av søknaden som konkluderer med ei fråråding eller tilråding. I nokre tilfelle kan kommunen fatte vedtak etter plan- og bygningslova, til dømes der det må søkast om dispensasjon på grunn av at søknaden er i strid med overordna planar. Kommunane gjev uttrykk for dei får stadig fleire oppgåver og meir komplekse oppgåver, utan dette blir følgd opp med økonomiske ressursar. Frå ei rekke av dei regionale sektorforvaltarane blir det opplyst om at ved purring til kommunane på handsamingstid blir det frå kommunane si side opplyst at ei vesentleg årsak er kommunen sin økonomi, som set avgrensingar på møte frekvens. Det blir og gjeve uttrykk for at rettstilstanden i kystsona blir opplevd som kompleks og med stadig vanskelegare saker som tilmålast. Det er ofte gamle og statiske kystsoneplanar som ikkje er rullert og lite tilgjengeleg fagkunnskap blant tilsette om konsekvensar av det som det blir søkt om.

Statlege sektorforvaltarar på regionalt nivå har i hovudsak gjeve uttrykk for at dei ser det som viktig og heilt nødvendig å ha tilgang til kommunen sine uttalar i saka før si eiga sakshandsaming.

4.2.2 Sektorforvaltarane

Kystverket

Kystverket har vore den som gjennomgåande har hatt den lågaste gjennomsnittlege handsamingstida. Dette har truleg vore som følgje av at Kystverket sitt ansvarsområde i liten grad har vore berørt av omsøkt lokalisering. Det er generelt eit inntrykk at tal konflikt-/problemsaker mellom hamne- og farvatnomsyn og oppdrettssøknadar til dels er aukande. Dette kan skuldast delvis at oppdrettslokalitetane blir plassert stadig lengre ut i kystsona og at anlegga blir større, med tilsvarande større fortøyningssystem. Kystverket opererer med intern frist på 1 månad for eiga sakshandsaming.

Mattilsynet

Mattilsynet har vore prega av omorganiseringa og med ein ny stor organisasjon med eit svært breddt ansvars- og oppgåvefelt. Den regulære forvaltningsdelen blir ivaretake av ei lang rekke distriktskontor med tildels varierande samansetning av kompetanse. Det er ein gjengangar i muntlege tilbakemeldingar frå større oppdrettsselskap som må halde seg til fleire distriktskontor og opplever til dels betydeleg skilnad i synet på og vurdering av parallelle saker. I forhold til rekkefølge er ofte Mattilsynet sist av dei regionale sektorforvaltarane.

Miljøvernnavdelingane

Miljøvernnavdelingane er eintydige på at det er viktig å sjå dei kommunale uttalane, men at dei flest ikkje ventar på korkje Mattilsynet eller Kystverket sine uttalar før eiga handsaming.

Handsamingstida har i det siste vorte redusert. Fiskeri- og kystdepartementet og Miljødepartementet fastsett 03.05.05 felles instruks for fylkesmennene og Fiskeridirektorat sine regionkontor om forvaltning av regelverk om miljøundersøkingar og overvaking, både i tildeling- og driftsfasen. Den nødvendige B-undersøkinga skal gjerast på førehand og resultatet av denne følgjer søknaden og inngår i det som er ein komplett søknad. Hovudregelen er at det skal vere tilstrekkeleg med B-undersøking, men at det i gitte tilfelle kan bli kravd meir omfattande miljøundersøkingar. Slike pålegg vil forlenge sakshandsamingstida.

Regionkontoret si slutthandsaming

Fiskeriforvaltinga har i tillegg til forvaltningslova sine generelle føresegner om snarleg handsaming innført serviceerklæring som fastslår at vedtak skal fattast innan 1 månad etter mottak av nødvendige dokument. Praksis har vore å vente på endeleg avgjersle i den enkelte sektorlovsak før loyve eller avslag blir gjeve med heimel i oppdrettslova. Regionkontora er tydlege på at sakshandsamingstid og grad av vilje til å finne løysingar, ofte blir opplevd som knytta til person, både hos sektorforvaltarane og i eigne rekkjer. Fiskerimynde skal også ivareta omsynet til fiskeri-

interessene. Forholdet mellom havbruks lokalisering av havbruksanlegg kontra fiskeriinteresser blir opplevd som eit aukande konfliktfelt, med problemstillingar som konkret arealbruk, til meir generelle spørsmål om havbruksaktivitetar sin eventuelle påverknad på fiskefelt, gyte- og oppvekstområder.

4.2.3 Utfordringar

Føremålstenleg rekjkjefølgje

Sidan det er fiskerimyndighetene som har det overordna og koordinerande ansvaret for akvakulturnäringa, så skal det framleis vere slik at kvar søknad først blir motteke og gjennomgått før utsending til gjeldande kommune og ansvarleg sektormynde, og til sist blir avgjort ved Fiskeridirektorat sitt regionkontor. Det er gjentatt fleire gongar overfor regionkontora at dei føler ansvar for og etablerer god purrerutine og oppfølgingssystem dersom saker stoppar opp.

Komplett søknad

Kva som er komplett søknad har vore ei utfordring å definere. Det er tiltakshavar som har ansvar for at søknaden er korrekt og komplett, at den inneheld alle nødvendige opplysningar, teikningar, vedlegg, signaturar, med meir, som trengs til handsaminga av søknaden for at det kan fattast eit gyldig vedtak. Forvaltninga har ein generell rettleiing- og informasjonsplikt som det er viktig blir følgt opp.

4.2.4 Tiltrådingar

Ovanfor er det opplyst om nokon av utfordringane som er knytt til handteringen av søknaden ved akvakulturlokalitetar. Det bør vere mogleg å redusere sakshandsamingstida ytterlegare og samtidig gje næringsaktørar større moglegheit for å vite når søknaden kan blir handsama og aller helst ein garanti for snarlegare svar. Viser til følgjande framlegg under om retningsgivande fristar, som er meint som akseptable og overkomelege i dei ulike fasar av sakshandsaminga.

Mottaksfasa

For Fiskeridirektorat sine regionkontor for ordinære saker med komplette søknadar for registrering, gjennomgang og utsending til kommune: 5 verkedagar. Standardfrist for supplering: 5 verkedagar.

Offentleg utlegging

Skal kunngjerast i Norsk Lysningsblad og 2 vanleg leste aviser. Redusere pålagt periode til 3 veker – mot 4 veker som er fastsett i dagens rettleiar for søknadar.

Kommunal handsaming

Det er stor variasjon i kommunal tidsbruk, men retningsgivande sett til 2 månadar. Må det fattast vedtak (dispensasjon, med vidare) i medhald av plan- og bygningslova blir fristen utvida med 4 dagar ekstra.

Statleg sektorhandsaming

Den retningsgivande fristen er på 1 månad.

Fiskerimynde si slutthandsaming

Serviceerklæring fastslår at vedtak skal treffast innan ein månad etter alle nødvendige uttalar er motteke. Dette blir vidareført.

Oppsummering

Dette tilseier at regulære søknadar om nytt løyve, utvidingar av eksisterande, med vidare, bør vere ferdig handtert i løpet av 5 – 6 månadar. (Fiskeridirektorat 2005)

5.0 Case studie

Som forskingsmetode blir case studie brukt i mange situasjonar, til dømes for å auke kunnskapen om individuelle-, gruppe-, organisatoriske-, sosiale- og politiske fenomen. Case studiar er vanleg forskingsmetode i psykologi, sosiologi, politisk vitenskap, antropologi, økonomi, utdanning, sjukepleie og fysisk planlegging. I alle desse situasjonane er det ønsket om å forstå komplekse sosiale fenomen som gjer at case studiar blir brukt. Case studie metoden gjev forskaren moglegheit til å få eit heilskapleg og meiningsfullt bilde av reelle hendingar (real-life events) som oppstår. (Yin 2009, s. 4)

Case studiar er å foretrekke når ein skal undersøkje hendingar som skjer på same tid, der det ikkje er råd å endre hendinga på noko vis. Fordel med case studiar er at ein kan ha direkte observasjon av hendingane som blir studert og personane som er involvert kan bli intervjua. Og ei anna fordel ved case studiar er at det kan brukast ulike måtar å samle informasjon på, ved dokument, kunstprodukt, intervju og observasjon. (Yin 2009, s. 11)

Case studiar som metode har klare fordelar når ein kan spørje korleis eller kvifor til hendingar som går føre innafor same tidsrom og der den som undersøkjer har lite eller ikkje noko moglegheit til å endre resultatet. (Yin 2009, s. 13)

Det er minst fire grunnar til at case studiar blir møtt med motførestellingar. Kanskje den viktigaste er mangel på disiplin ved case studie forsking. Personen som utfører undersøkinga har ikkje følgt systematiske prosedyrar, eller har tillete at informasjon med tvetydig mening eller fordredt mening har vorte brukt.

Ein annan kjent grunngiving mot case studiar er at slike studiar ikkje kan vere basis for vitskapeleg generalisering. Korleis kan ein generalisere frå eit enkelt case? Det korte svaret er at case studiar, som med eksperiment, er generaliserbar til teoretiske proposisjonar men ikkje til universell proposisjon.

Ei tredje motførestelling mot case studiar er at dei tek for lang tid, og resulterer i store mengder dokumentasjon, som er vanskeleg å lese. Dette kan delvis vere rett for gamle studiar, men treng ikkje vere det. For enkelte emne kan det utførast gyldige kvalitets case studie utan å forlate telefonen eller internettet.

Fjerde grunnen til ikkje å ville bruke case studiar kan vere den fornya trua på vilkårlege (randomized) felt forsøk eller «korrekte» eksperiment, der ein ser på om ei spesiell behandling vil gje ei unik effekt. Moglegheita som case studiar har for å tilby viktige bevis for bekrefte

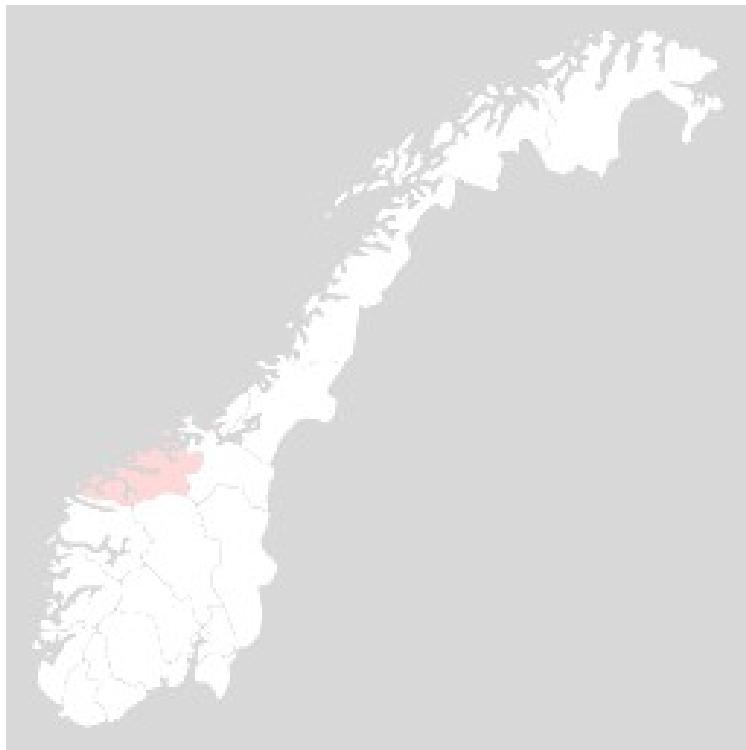
eksperiment har vorte oversett. (Yin 2009, s 14 - 16)

Til tross for at motførestellingane mot case studiar kan motseiast, er det viktig å ha i bakhovudet at gode case studiar er vanskelege å utføre. Problemet er at det er vanskeleg å skilje mellom evna personar har til å gjere gode case studiar. Kvalifikasjonar for å utføre gode case studiar har enda ikkje formelt blitt definert, derfor er det mange som trur dei kan utføre gode case studiar. Og resultatet er at case studiar får mykje dårlig omtale, som eigentleg er ufortent. (Yin 2009, s 14 - 16)

I case studiar er det berre ei eller nokre få einingar som skal undersøkjast. Utvalet skjer ikkje med sikte på å generalisere, men for analytiske formål. Man kan velje ut det som blir oppfatta som unikt tilfelle, eller tilfelle som blir oppfatta som typisk, for å studere prosessar, korleis noko utviklar seg eller forløper. Case studiar gjer det mogeleg å samle inn data for mange variablar, med siktemålet å gje ei intensiv beskriving av eit sosialt system – å utvikle ein heilskaps forståing. (Halvorsen 2003 s. 67 - 68)

6.0 Bakgrunn om caseutvalg

I denne oppgåva har eg valt ut fire case som eg skal bruke for å sjå på saksbehandlinga av søknadane. Eg har valt å bruke fire kommunar i Møre og Romsdal.

Figur 12. Noregskart som syner Møre og Romsdal fylke. (Wikipedia 2010a)

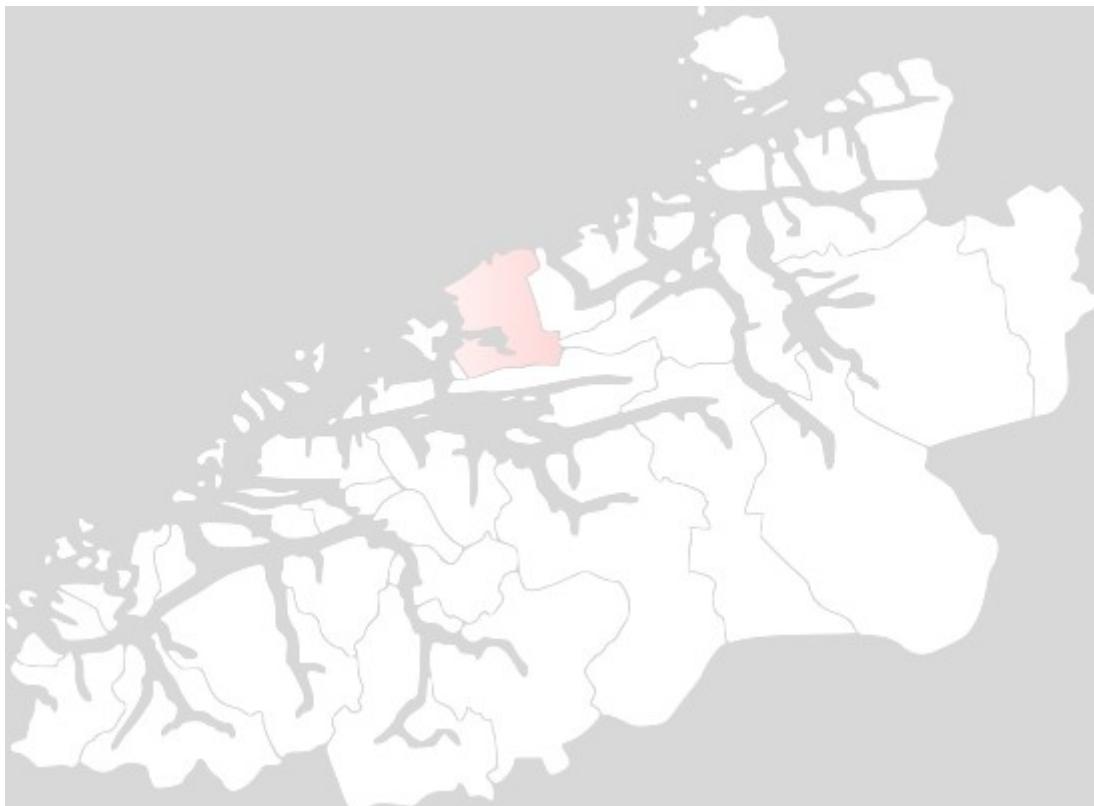
Alle kommunane ligg i ytre del av fylket med store sjøareal. Akvakulturlokaliteten i Fræna vart valgt ut etter søk på nettet, der eg søkte etter ein søknad der behovet for konsekvensutgreiing måtte vurderast. Dei andre tre vart valgt ut av Fiskeridirektoratet sitt regionkontor i Møre og Romsdal, med det kriteriet at det skulle vere nyleg godkjende løyver. Det var eit krav at behandling skulle vere ferdig og at søker fekk løyve. Dette gjeld ikkje for lokaliteten i Fræna kommune, den vart valgt ut fordi det var ei utviding som medførte spørsmål om konsekvensutgreiing. Dei ulike case er i kommunane Halsa, Volda, Herøy og Fræna.

Case blir følgd kronologisk frå søknaden er sendt til det har kome ei avgjersle, eller så langt som saka har kome for Fræna kommune. Det er berre det som vedkjem sakshandsaming for kvar søknad

som blir teke med under, og det blir referert til dokumenta i saka.

Dokumentasjon om tekniske forhold som gjeld akvakultur-søknadane er ikkje teke med, sidan det viktigaste som gjeld handsaminga av søknaden er med i dei saksdokumenta som er omtala i kvar case. Det er dato på dokumentasjon som blir brukt i case oversikten.

Det som blir omtala som Fylket under er ein skapsfylket – forsøk der fylkeskommunen og Fylkesmannen er slått saman. Meir om dette i 2.2.4.

Figur 13. Kart som viser kvar Fræna kommune er lokalisert i Møre og Romsdal. (Wikipedia 2010)

6.1 Case Storvika i Fræna kommune

6.1.1 Plandokument

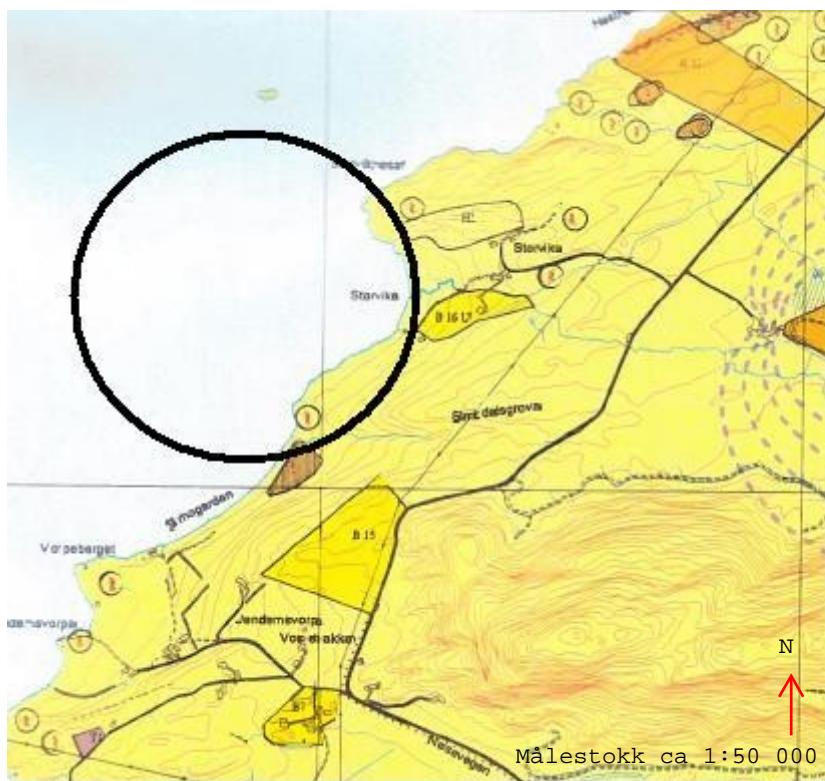
Fræna kommune sin kommuneplan vart vedteken 08.09.03 og gjeld i perioden 2003 – 2015.

Overordna mål for bruk og vern av sjøområda, frå nære landområda og ut i sjøen til grunnlinna er:

- Setje av naudsynt areal til sjørelatert verksemd (t.d. hamner, mottaksanlegg for fiskeflåten, lokalitetar for fiskeoppdrett og anna havbruk).
- Avklare arealbruken mellom friluftsinteressene og naturverninteressene. (Fræna kommune 2003a s. 9)

- Sjøområdet ved Storvika er avsett som NFFFA - område.

6.1.2 Plankart

Figur 14. Kommuneplan for Fræna kommune, som viser lokaliteten Storvika. (Fræna kommune 2003b)

I gjeldande ommuneplanen for Fræna er det ikke teikna inn spesielle områder for akvakultur for lokaliteten Storvika, som vist på figur 14. Heile sjøsona har status NFFFA – område.

6.1.3 Sakshandsaming

Der ikke noko er nemnt kjem dokumentasjonen under frå Fiskeridirektoratet sitt regionkontor i Ålesund (FdirMR). (FdirMR2009)

15.01.2009 sende Marine Harvest Norway as (her etter kalla Marine) søknad om endring av eksisterande lokalitet Storvika til FdirMR. Det vart søkt om arealutviding og auke i biomasse frå 3120 tonn til 5460 tonn. Arten det vert søkt om er laks, aure og regnbogeaure med kommersiell matfisk som formål. Etter sokjar si vurdering er det ikke krav om konsekvensvurdering, det er vedlagt ei eiga vurdering om behov for konsekvensutgreiing frå Marine. Søknaden er ikke i strid med vedtekne arealplanar etter plan- og bygningslova, eller vernetiltak etter naturvernlova eller kulturminnelova. Vedlegg til søknaden var sjøkart 1:50 000, M-5 serie kart (tidlegare økonomisk

kartverk) 1:5000 og anleggsskisse, 1:1000.

22.01.2009 sende FdirMR søknaden frå Marine om endring av areal og biomasse for matfisk på lokalitet Storvika til Fræna kommune. FdirMR gjer merksam på at det ikkje er teikna inn førflåte på kartet for anlegget. FdirMR har bede Marine om kart der denne er teikna inn og det kan om ønskjeleg oversendast til kommunen.

I brev av 22.01.2009 frå FdirMR til Marine blir mottak av søknad stadfesta og Marine vert gjort merksam på at søknaden kan ha mangel sidan ikkje førflåte er teikna inn. FdirMR gjev ei kort orientering om sakshandsaming gang og tid. FdirMR sender over søknaden til respektiv kommune for offentleg ettersyn og kommunal handsaming, som normalt vil ta 2 – 4 månadar. Etter at FdirMR har motteke kommunen si innstilling blir saka sendt til høyring til Mattilsynet, Møre og Romsdal fylke ved Areal- og miljøvernavdelinga og til Molde og Romsdal Havn IKS, som normalt vil ta 2 til 6 månadar.

I epost 28.01.2009 frå Marine til FdirMR kjem dei med informasjon om manglande lokalisering av førflåte.

Brev av 23.03.2009 frå Fræna kommune til FdirMR seier at søknaden frå Marine har lege ute til offentleg høyring etter gjeldande reglar i perioden 20. februar til 23. mars 2009. Det har ikkje kome inn merknadar til søknaden og Fræna kommune har ikkje merknadar.

Brev av 14.04.2009 frå FdirMR viser til søknad av 15.01.2009 om løyve for å utvide anlegg for laks/aure. I følgje forskrift om konsekvensutgreiing skal større akvakulturanlegg bli behandla etter forskrifta sitt kapittel III, dersom anlegga kan få vesentleg verknad for miljø, naturressursar eller samfunn, jamfør kriteria i § 4. FdirMR kan ikkje sjå at kriteria i § 4 vil vere gjenstand for vurdering i denne saka. FdirMR oversender saka til kommunen for uttale, og eventuelle merknadar må vere motteke FdirMR innan tre veker. Fræna kommune har behandla søknaden etter plan- og bygningslova og har ikkje kome med merknadar. Fræna kommune skulle først ha fått brev frå FdirMR om å vurdere behovet for konsekvensutgreiing før søknaden vart oversendt til ordinær behandling. FdirMR ber derfor om at Fræna kommune vurderer om det eventuelt er merknadar til søknaden i forhold til behov for konsekvensutgreiing. Same brev vart og sendt til Møre og Romsdal Fylke og NTNU vitenskapsmuseet.

I brev av 22.04.2009 frå Fræna kommune til FdirMR har kommunen ikkje merknadar til søknaden i forhold til behov for konsekvensutgreiing, anna enn at det ved oppstart av anlegget for nokre år

sidan vart uttrykt ei uro frå friluftsinteressene over mogeleg innverknad på ein nyleg opparbeid badeplass, men dette har synt seg å vere grunnlaust. Spørsmålet har vore drøfta med kultursjefen, og han ser heller ikkje behovet for konsekvensutgreiing sidan vassutskiftinga er god. Fræna kommune har ikkje fleire merknadar til denne saka.

Brev av 26.05.2009 frå FdirMR til Marine ser på spørsmålet om konsekvensutgreiing for søknaden. FdirMR viser til at søker seier at det ikkje er behov for konsekvensutgreiing for Storvika-lokaliteten, og brev frå Fræna kommune som seier at dei ikkje ser behov for konsekvensutgreiing i samband med søkt utviding av eksisterande lokalitet. Sidan det ikkje har kome svar frå korkje Møre og Romsdal Fylke eller NTNU vitenskapsmuseet blir det akta som at dei ikkje har merknadar til behovet for konsekvensutgreiing.

Med grunnlag i forslagsstillar og Fræna kommune sin uttale har Fiskeridirektoratet kome fram til at det ikkje er grunnlag for å krevje konsekvensutgreiing i samband med søknaden. Dette er konklusjon/vedtak frå Fiskeridirektoratet.

Brev av 26.05.2009 frå FdirMR til Mattilsynet, Møre og Romsdal fylke og Møre og Romsdal Havn IKS. FdirMR viser til søknad av 15.01.2009 og ber om at denne blir behandla sidan det etter ei samla vurdering etter «Forskrift om konsekvensutredninger» ikkje finn grunnlag for å påleggje søker konsekvensutgreiing av tiltaket.

I brev av 09.06.2009 frå Møre og Romsdal fylke til FdirMR kjem dei med merknadar om konsekvensutgreiing i samband med utvidinga av Storvika lokaliteten. I forhold til naturforvaltning har dei ikkje merknadar sidan området i kommuneplanen er avsett til akvakultur og at anlegget ikkje vil utløyse negative konsekvensar til særlege viktige naturmiljø, inngrepsfri naturområde, biomangfald, truga artar eller friluftsliv. Når det gjeld forureining har det vore utført tre MOM-B undersøkingar, ein i 2005, 2007 og 2008. Undersøkinga i 2008 har ikkje vorte gjennomført etter standard og blir difor sett vekk i frå. Undersøkinga i 2005 var med lokaliteten i full drift og viste eit MOM-B tal på 2. Det same gjorde undersøkinga i 2007, men ein veit ikkje om lokaliteten då var i full drift. På grunn av desse tidlegare MOM-B undersøkingane som viser at lokaliteten har problem med å kome tilbake til normal status etter brakklegging ser fylket at det kan vere nødvendig med ei konsekvensutgreiing av alle resipientforholda sidan det er søkt om å auke lokaliteten til 5.460 MTB. Konklusjonen til fylket er at dei vil be om konsekvensutgreiing på grunn av miljøforholda til resipienten.

Brev av 18.06.2009 frå Mattilsynet til FdirMR. Mattilsynet sine vurderingar:

- Vedlagde straummålingar viser god vassutskifting på alle djup.
- Utgreiing frå veterinar viser at det er gode forhold og god drift ved lokaliteten.
- Beredskap og kapasitet med omsyn av opptak av daud fisk er vesentleg. Marine disponerer kvern og tank for oppbevaring av avfall.
- Dei tre nærmeste lokalitetane blir disponert av Marine og har avstandar frå 2 til 3,6 km. Den nærmeste lokaliteten har Marine akseptert tilbaketrekking av. Dei to andre inngår i eit smittehygienisk fellesområde for utsett 2010.

Mattilsynet gjev løyve for utviding som søkt av Marine med dei vilkår som gjeld. Løyvet gjeld ikkje før FdirMR har gjeve løyve etter lov om akvakultur.

Brev av 22.06.2009 frå FdirMR til Møre og Romsdal fylke viser til brev av 14.04.2009 om behov for konsekvensutgreiing og svar frist der. Og sidan det ikkje har kome uttale som gjeld konsekvensutgreiing etter seks veker og det heller ikkje var ønskje om forlenga svarfrist, kjem breva av 09.06.2009 for seint til at FdirMR vil endre sitt syn på saka. Søknaden har etter ordinær saksbehandling vorte sendt over til Mattilsynet, hamnemynde og Møre og Romsdal fylke den 26.05.2009.

I brev av 24.06.2009 frå Molde og Romsdal Havn IKS kjem dei med uttale etter vurdering av søknaden i forhold til «Havne- og farevannsloven». Deira vedtak er at søker får løyve for å utvide lokaliteten ved Storvika i Fræna. Løyve blir gjeve på same vilkår som i brev frå Molde og Romsdal Havn IKS, datert 14.05.2007.

Brev av 07.01.2010 frå FdirMR til Møre og Romsdal fylkeskommune. FdirMR sender over søknad frå Marine datert 15.01.2009, sidan vedtakskompetansen frå og med 01.01.2010 for tildeling av akvakulturløyve har vorte overført til fylkeskommunen.

Telefonsamtale med sakshandsamar i Møre og Romsdal fylkeskommune om stoda, den er at dei er i dialog med Fylkesmannen for å få til ei avklaring. (MR fylkeskommune 2010b pers. med.)

Brev frå Møre og Romsdal fylkeskommune, 25.03.2010, til Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Fylkeskommunen viser til sakshandsaminga så langt, og seier at det er berre eit vedtak som manglar før søknaden kan slutthandsamast. Fylkesmannen blir oppmoda om handsame søknaden snarast råd og sende vedtaket til Fylkeskommunen. (MR fylkeskommune 2010c)

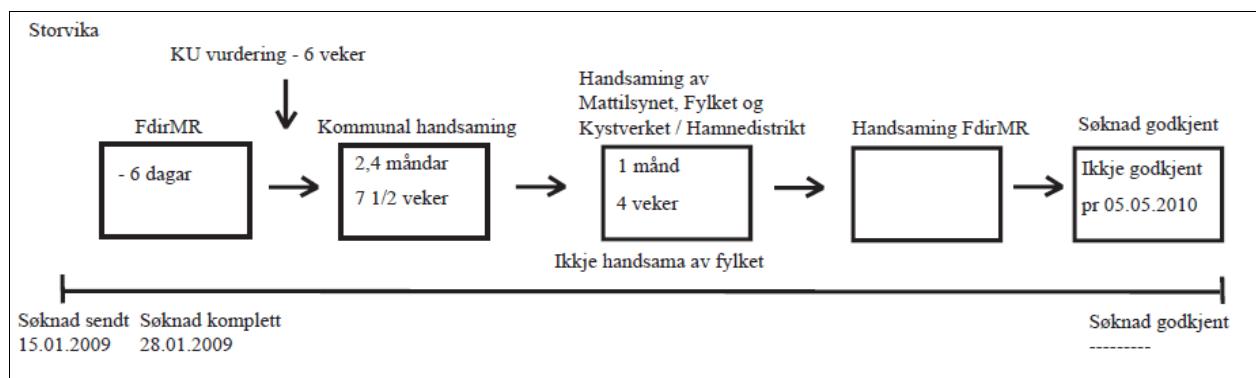
Brev frå Møre og Romsdal fylkeskommune til Fiskeridirektoratet Region Møre og Romsdal.

Fylkeskommunen oppmodar om at søknaden vert vurdert opp mot fiskeriinteressene snarast råd.
(MR fylkeskommune 2010d)

Telefonsamtale med sakshandsamar i Møre og Romsdal fylkeskommune om stoda, som er at det truleg vil bli ei avklaring innan to månadar. (MR fylkeskommune 2010e pers. med.)

Telefonsamtale med sakshandsamar hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal med spørsmål om kvifor det har teke så lang tid med sakshandsaminga av søknaden. Mykje av årsaka er at det har vore dialog mellom Fylkesmannen og Marine om kva miljøundersøkingar som må til for å sikre kvaliteten på lokaliteten sitt miljø, sidan det ikkje vart utført ei konsekvensutgreiing av lokaliteten. Det vil difor bli sett vilkår til utsleppsløyvet, som elles er under utarbeiding, og truleg vil vere klart i løpet av to månadar. (Fylkesmannen i MR 2010d pers. med.)

Under er det vist ei skjematiske framstilling av handsaminga av søknaden, figur 15.

Figur 15. Flytskjema for sakshandsamingstida for Storvika i Fræna kommune. - 6 dagar i første boksen til FdirMR viser at søknaden vart sendt til handsaming før den var komplett. (Friisvold 2010b)

Figur 16. Kart som syner kvar Halsa kommune er lokalisert i Møre og Romsdal. (Wikipedia 2010c)

6.2 Case Renndalen i Halsa kommune

6.2.1 Plandokument

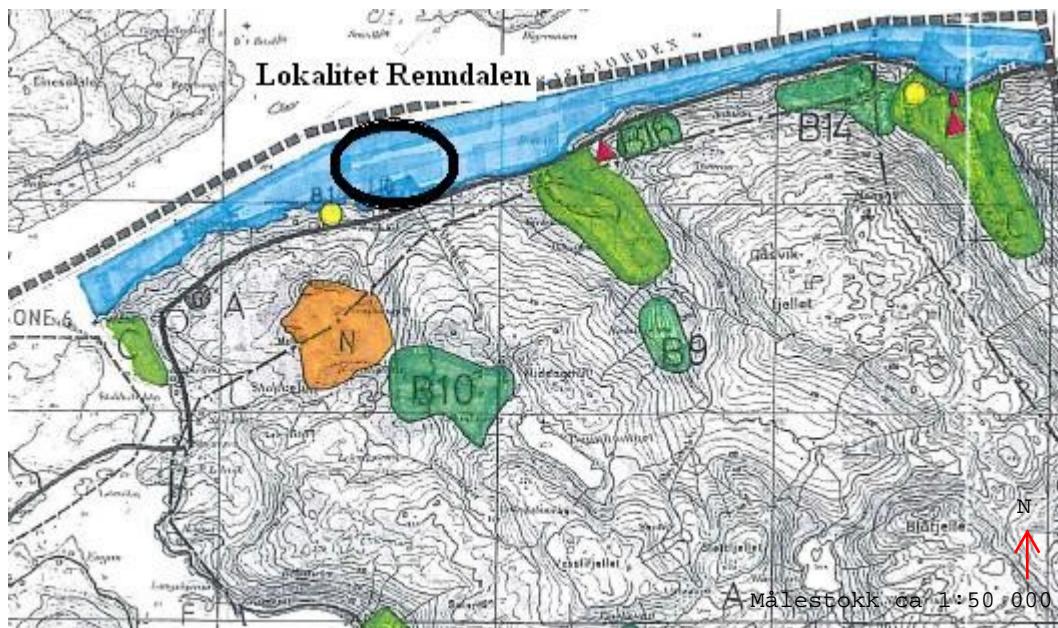
Kommuneplanen sin arealdel sjø gjeld i perioden 2003 – 2013. Det er ikkje i detalj teke standpunkt til lokalisering av anlegg innanfor dei soner der dette ifølgje planen er mogeleg (NFFFA- område). Dette vil medføre at det blir kravd ei vurdering av moglege interessekonfliktar ved kvar søknad. Det vil vere søkerane som må godtgjere om det er forsvarleg med oppdrett på den omsøkte lokaliteten. Gjennom høyningsprosessar og eventuelle miljøundersøkingar vil ein sikre at det blir teke omsyn til natur-/miljøverninteresser, landskap- og kulturinteresser, tradisjonelt fiske, sikre resursane for kystfiskeria, bidra til å sikre allmennheita sin tilgang til areal og ivareta andre næringsinteresser i strandsona. (Halsa kommune 2004a, s. 2)

NFFFA – områder: Ferdsel-, fiske- natur, akvakultur- og friluftsområde. Alle interesser i områda er likestilt. Etablering av akvakultur blir kun godkjent dersom sektormynde ikkje har vesentlege merknadar. NFFFA – områda ligg derfor i stor grad utanfor dei viktigaste områda for ferdsel, friluftsliv, natur og fiske. (Halsa kommune 2004a, s. 7)

NFFFA 06 – sona for lokaliteten

Det er i dag kveiteoppdrett i Engdalen, elles er det ikkje akvakultur-anlegg innafor sona. Det er registrert fleire kilenotrettar og i følgje fylkesmannen nokre få korte strekningar i strandsona utan inngrep. (Halsa kommune 2004a, s. 11) Sone 06 er vist i utsnitt av kommuneplanen sin arealdel sjø i figur 17.

6.2.2 Plankart

Figur 17. Utsnitt av kommuneplanen sin arealdel sjø for Halsa kommune. Området for lokaliteten som det er søkt om er vist på kartet. (Halsa kommune 2004b)

Halsa kommune brukar kommunedelplan for å syne arealbruken i sjøområda, utsnitt av denne er vist i figur 17.

6.2.3 Sakshandsaming

Der ikkje noko er nemnt kjem dokumentasjonen frå Fiskeridirektoratet sitt regionkontor i Ålesund (FdirMR). (FdirMR 2008a)

25.04.08 sendte Lerøy Midnor AS (her etter kalla Lerøy) søknad om ny lokalitet ved Renndalen i Halsa kommune til FdirMR. Søkjær opplyser at søknaden ikkje kjem i konflikt med vedtekne arealplanar etter plan- og bygningslova, eller vernetiltak etter naturvernlova og kulturminnelova. Det er ikkje kjent om det er annan bruk eller interesser i området. I kommuneplanen er området merka av som FFNAF område. Etter søker si vurdering er det ikkje krav om konsekvensutgreiing. Storleiken på lokaliteten er på 3120 MTB og er for kommersiell matfisk av laks, aure og regnbogeaure. Vedlegg til søknaden er; kvittering for betalt gebyr, straummåling (blir ettersendt),

sjøkart 1:50 000, kystzoneplankart, M-5 serie kart 1:5000, anleggsskisse M 1:1000, undervasstopografi og beredskapsplan.

I brev av 30.04.2008 frå FdirMR blir søknaden oversendt Halsa kommune. FdirMR ber om at søknaden blir behandla etter Plan- og bygningslova, og at søknaden blir lagt ut til offentleg ettersyn i ein periode på ein månad. Merknadar og kommunen si behandling av saka blir bedt oversendt til FdirMR så snart som mogeleg.

I brev av 30.04.08 frå FdirMR blir Lerøy orientert om sakshandsamingstida, som normalt er 2 – 4 månadar for kommunen si behandling. Etter at FdirMR har motteke kommunen si innstilling blir saka sendt til høyring til Mattilsynet sitt nærmeste distriktskontor, Møre og Romsdal fylke ved areal- og miljøvernavdelinga og til Kristiansund og Nordmøre Havn IKS. Behandlinga i desse etatane vil normalt ta 2 – 6 månadar. FdirMR brukar normalt inntil 1 månad på sluttbehandlinga. Samla sakshandsamingstid kan under gunstige forhold bli 5 – 6 månadar mot over eit år dersom søknaden eller lokaliteten kjem borti spesielle problem. FdirMR og andre regionale organ vil prøve å holde sokjar orientert.

Epost frå Lerøy 23.05.08, ettersending av straumrapport for Renndalen. Konklusjonen på rapporten er at lokaliteten har gjennomsnittleg god vassutskifting for fisken om ein får plassert anlegget på tvers av framherskande hovudstraum-retning.

Epost frå Lerøy 22.08.08, ettersending av straumrapport for Renndalen, med målingar på 15 meter djup også. Lerøy håper nå at søknaden er komplett.

Brev av 06.10.08 frå Halsa kommune om kommunal behandling av søknaden. Søknaden har vore lagt ut til offentleg ettersyn i Tidens krav (region avis), Driva (lokal avis) og i Norsk Lysningsblad. Det har ikkje komme inn merknadar. Saksframlegget ser på konsekvensar av søknaden i forhold til gjeldande planar, arealbruk, plan- og bygningslova og konkurrerande arealinteresser. I overordna plan er området avsett til akvakulturanlegg som eit av fleire bruksområde. Kommunedelplan for hytter vil ikkje kome i konflikt med etableringa.

Det er eit mindre oppdrettsanlegg for kveite i nærområdet, forholdet til dette og det eventuelle nye anlegget vil bli vurdert av andre mynde. På landsida i Renndalen er det i kommuneplanen sin arealdel vist eit område for oppdrettsdrift (industri), men interessen for dette området har forståing for kommunen si positive haldning til planane til Lerøy.

Eit så stort akvakultur-anlegg vil alltid medføre ulemper for anna aktivitet i sjø; fritidsaktivitetar,

fiske, fersel m. v. Likeins vil bebuarar og hytteeigarar på land kunne oppleve eit slikt anlegg som eit uromoment. Kommunen har i mange år satsa på at oppdrett skal vere ei prioritert næring i kommunen og synes i dette tilfellet at det er rett å sleppe til ein så stor aktør innafor oppdrettsnæringa.

Rådmannen si innstilling er at Halsa kommune ikkje har nokon avgjerande merknadar til Lerøy sin søknad. I behandling i Halsa driftsstyre kom det forslag som vart einstemmig vedteke: «Halsa kommune er positive til Lerøy sin søknad om ny lokalitet for oppdrett av matfisk i Renndalen som omsøkt, men ber om at det blir vurdert å flytte anlegget litt lenger vest.»

Brev av 22.10.2008 til Kristiansund og Nordmøre havn IKS, Møre og Romsdal fylke, Areal- og miljøvernnavdelinga og Mattilsynet, distrikt for Nordmøre ber FdirMR om vurdering av søknad datert 25.04.08. Vedlagt følgjer uttale frå Halsa kommune.

Notat 03.11.08 frå FdirMR om vedtak i Halsa driftsstyre. Ønsket om å flytte lokaliteten lenger vest, kom på slutten av politisk behandling av søknaden og kom frå enkeltpersonar med interesser i forhold til hytter. Etter kontakt med Halsa kommune er dette noko ein ikkje treng å leggje vekt på.

Brev av 06.11.2008 frå Mattilsynet om vurdering av søknaden frå Lerøy.

Avstand og smitterisiko:

Det ligg fleire lokalitetar i nærområdet til lokalitet Renndalen, den nærmeste er 2,3 km. I samsvar medforskrift skal matfiskanlegg med biomasse på 3120 tonn ha større minste avstand enn 2,5 km. Mattilsynet meiner avstanden i denne saka er forsvarleg for denne storleiken sidan det er forskjellige artar og at lokalitetane ligg på kvar si side av fjorden. Fjordstraumen vil utgjere ei viss straumbarriere.

Straummålingar og MOM:

Straummålingane er ikkje dei beste, men akseptable. MOM undersøkinga gjev lokaliteten beste tilstand.

Fiskevelferd og fiskehelse

Bedrifta har internkontrollsysteem, vurdert ved revisjon 03.09.2008, som synes føremålstenleg.

Folkehelse:

Mattilsynet reknar med at etableringa ikkje utgjer noko fare med omsyn på folkehelsa.

Lerøy får godkjenning på følgjande vilkår:

- 1.Før anlegget blir sett i drift skal bedrifa foreta ei vurdering av overordna internkontroll og beredskap for å kunne utarbeide eventuelle tilpassingar med omsyn til smitte og velferd for denne lokaliteten spesielt.
- 2.Kor eigna lokaliteten er skal dokumenterast gjennom miljø undersøkingar undervegs og etter tenkt minimum brakkleggingstid.
- 3.Mattilsynet kan endre vilkår eller stille ytterligare vilkår.

Godkjenning er ikkje gyldig før FdirMR har fatta vedtak om konsesjon.

I brev av 20.11.08 frå Møre og Romsdal fylke (Fylket) gjev dei ei vurdering av ulike allmenne interesser for området.

Resipientbruk:

Straummålingane er moderat til därlege, MOM-B undersøkingar har tilstands klasse 1.

Fylket er usikre på om anlegget kan føre til uheldig forureining av botnen i området og gjev difor berre eit førebels løyve, fram til ein får sett verknadane på miljøet etter at anlegget er i drift.

Friluftsliv/naturvern/ vilt og fiske

Området er avsett til akvakultur i dei gjeldande kommune(del)planane. Kommunen har behandla søknaden, og rår til at det blir gjeve konsesjon, men har eit ønskje om at anlegget blir flytta lenger vest. Fylket ser at flytting kan minske faren for uheldige verknadar sør aust for anlegget. Den omsøkte etableringa vil ikkje kome i konflikt med regionale/nasjonale interesser med omsyn til friluftsliv, naturvern, fiske eller vilt ved normal drift av anlegget. Men uventa hendingar eller menneskeleg svikt kan få store konsekvensar i anlegg plassert inn i fjordar.

Konklusjon:

Møre og Romsdal fylke vil rá til at Lerøy får ein mellombels konsesjon for oppdrett av laks/aure på lokaliteten Renndalen i Halsa kommune.

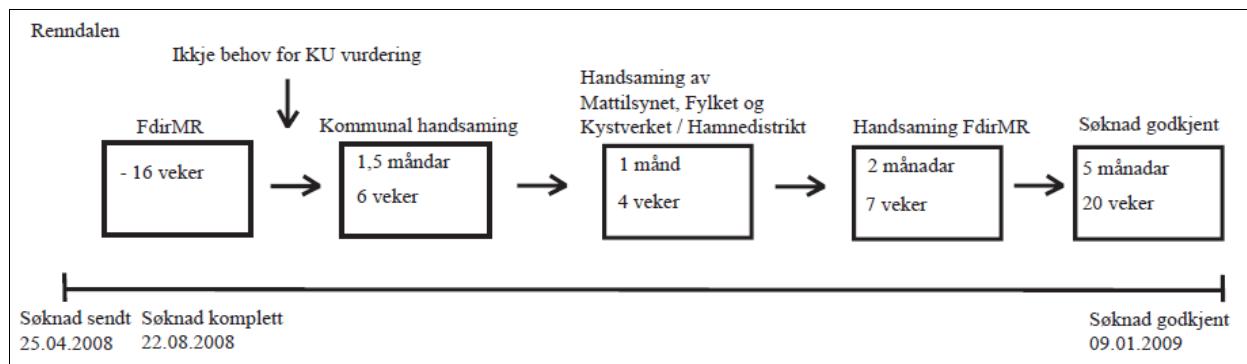
Brev av 20.11.08 frå Fylket; utsleppsløyve for matfiskanlegg med laks og aure på lokaliteten Renndalen i Halsa kommune. Løyve er gjeve mellombels fordi det er ein reell fare for forureining ulempe som følge av anlegget. Ny søknad om permanent løyve kan sendast inn når MOM-B undersøkingar ved maks belastning ligg føre.

I brev av 21.11.08 frå Kristiansund og Nordmøre Havn IKS gjev dei løyve til etablering av akvakulturanlegget på vilkår. Grunnlaget for avgjera er at kommunen er positive til oppretting av

lokaliteten og at anlegget ikkje i særskild grad vil forverre forholda for navigasjons i forhold til nærliggande seglingslei.

I brev av 09.01.2009 gjev FdirMR løyve til mellombels å etablere flytande akvakulturanlegg for oppdrett av matfisk av laks, aure og regnbogeaure i sjø på lokaliteten Renndalen i Halsa kommune. Det er gjeve vilkår for løyvet.

Under er det vist ei skjematiske framstilling av handsaminga av søknaden, figur 18.

Figur 18. Flytskjema for sakshandsamingstida for Renndalen i Halsa kommune. - 16 veker i første boksen til FdirMR viser at søknaden vart sendt til handsaming før den var komplett. Tida ved søknad godkjent er frå søknaden er komplett. (Friisvold 2010c)

Figur 19. Kart som syner kvar Volda kommune er lokalisert i Møre og Romsdal. (Wikipedia 2010d)

6.3 Case Skarsteinane i Volda kommune

6.3.1 Plandokument

Kommunedelplan for kystsona 2003 – 2006 som gjeld som plan for sjøområda i kommunen.

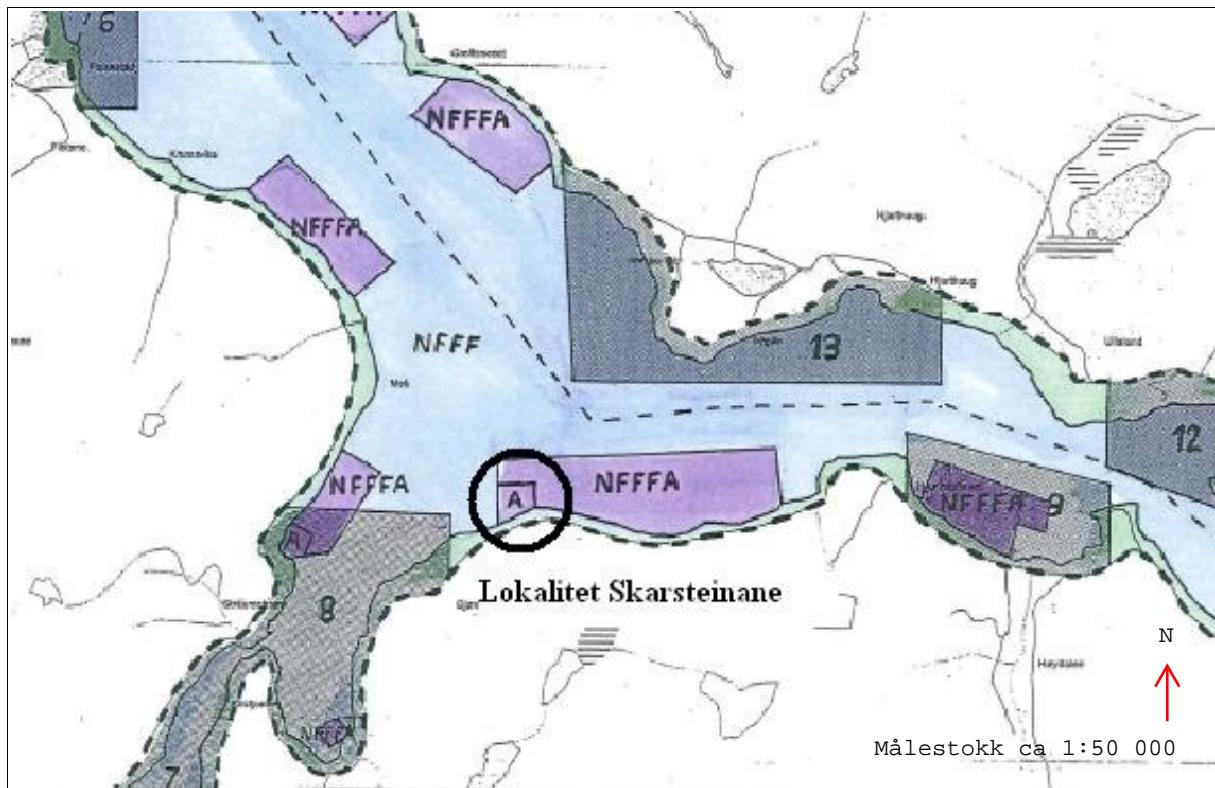
Kystsoneplanen nyttar to forskjellege kombinasjonar av arealbrukskategoriar, NFFF og NFFFA.

NFFF opnar for allmenn fleirbruk i sjø og vassdrag utan høve til etablering av havbruksanlegg.

NFFFA gjeld som for NFFF i tillegg til at det opnar for etablering av havbruksanlegg. I enkelte område vert arealbrukskategoriane skild ut åleine, ved konflikt er den fastsette arealbrukskategorien då prioritert framfor dei andre. (Volda kommune 2003a)

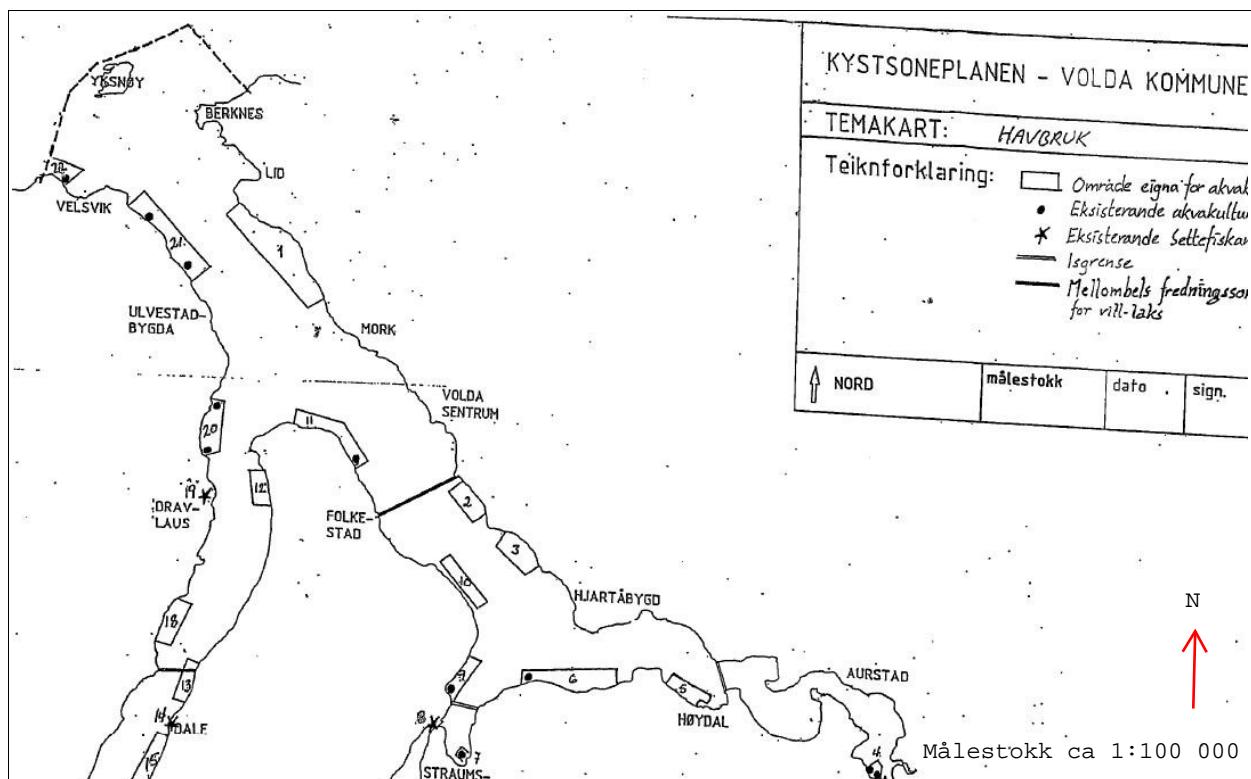
6.3.2 Plankart

Det er fleire plankart / temakart i kommunedelplan for kystsona. For arealbruken av sjøområda er det laga til fleire detaljplanar over fjordområda i kommunen. Figur 20 syner utsnitt av det som gjeld for lokalitet Skarsteinane. Fleire andre detaljplanar i større målestokk syner arealbrukskategoriar for landområda i fjøresona. I tekstdelen ligg det med fleire temakart som vedlegg, figur 21 syner utsnitt av temakart for havbruk. Det er detaljplan i figur 20 som er juridisk bindande.

Figur 20. Utsnitt av detaljplan til kystsoneplanen for Volda kommune. Lokalitet Skarsteinane er merka med sirkel. (Volda kommune 2003b)

Temakart kystsoneplanen

Figur 21. Utsnitt av temakart fra Kystsoneplanen 2003 – 2006 til Volda kommune, område 6 er lokalitet Skarsteinane. (Volda kommune 2003c)

6.3.3 Sakshandsaming

Der ikkje noko er nemnt kjem dokumentasjonen under fra Fiskeridirektoratet sitt regionkontor i Ålesund (FdirMR). (FdirMR 2007)

03.03.07 sende Straume Fiskeoppdrett A/S (her etter kalla Straume) søknad til FdirMR om løyve til å utvide lokalitet Skarsteinane i Volda kommune. Planen er i samsvar med kommunedelplan for kystsonen, 2002 – 2005. Søknaden trengst ikkje å verte konsekvensutgreiast, ifølgje søkjær.

Søknaden gjeld for utviding av eksisterande lokalitet på 780 tonn MTB til 1560 tonn MTB for matfisk av laks og aure. Vedlegg til søknaden er; Kvittering for betalt gebyr, resipientundersøking, undervasstopografi, utsnitt av sjøkart, økonomisk kartverk 1:5000 og anleggsskisse M 1:1000

I brev av 10.03.07 stadfestar FdirMR motteke søknad og ber om meir dokumentasjon om anlegget si utforming og kart som viser topografien til sjøbotnen. FdirMR informerer også om sakshandsamingstid for søknaden, jamfør brev av 30.04.08 frå case Halsa.

Notat 12.04.2007 frå FdirMR vedkommande innsending av dokumentasjon frå Straume. Det blir opplyst at manglande dokumentasjon blir ettersendt.

Epost 20.04.07 på vegne av Straume, ettersending av dokumentasjon til søknaden.

I brev av 04.07.07 sender FdirMR søknad om volumendring til Volda kommune for at den blir behandla etter plan- og bygningslova og lagt ut til offentleg ettersyn i ein månad.

I brev av 05.12.2007 kjem Volda kommune med behandling av søknaden. Offentleg ettersyn har vore utført og det kom inn ein merknad, den var ikkje negativ til utviding. Administrasjonen har ikkje merknadar til planlagt utviding, sidan lokaliteten er godkjent gjennom kystsoneplanen, og rår til at konsesjonen vert gjeven. I det faste planutvalet vart det framsett framlegg om at før søknaden vart handsama skulle ein be om 1) grunngjeving for kvifor Straume ynskjer å doble produksjonen og 2) ei miljøfaglege vurdering av eventuelle følgjer for villfisken. Dette vart røysta i mot og endeleg vedtak vart: Lokaliteten er godkjend gjennom kystsoneplan, plan eigengodkjend 30.01.2003. Kommunen har ikkje merknadar til planlagt utviding og rår til at konsesjon vert gjeve.

I brev av 14.01.2008 sender FdirMR søknaden til behandling hjå Mattilsynet, Distriktskontoret for søre Sunnmøre, Kystverket Midt-Norge og Møre og Romsdal Fylke.

Brev av 14.02.08 frå Kystverket gjev løyve til utviding av lokalitet Skarsteinane i Volda kommune

på vilkår, jamfør «Havne- og farevannsloven» sin § 9.

Brev av 08.07.08 frå Møre og Romsdal fylke seier at dei ikkje ser at utviding av eksisterande lokalitet vil føre til noko konflikt med regionale eller nasjonale natur- og miljøinteresser. Lokaliteten samsvarar med kommuneplanen sin arealdel for Volda. Undersøkingar av straumtilhøve, botntopografi og sediment som var vedlagt søknaden viser ingen verknadar av eksisterande anlegg, difor tilrår fylket søknaden.

Brev av 08.07.08 frå Møre og Romsdal fylke, utsleppsløyve. Fylket gjev permanent løyve for Skarsteinane i Volda kommune på 1560 MTB tonn. Grunngjevinga for dette er at straummålingane viser at det er akseptable straumtilhøve. Undersøkingar av substrat syner ingen varig påverknad av eksisterande anlegg. Det er vilkår for løyvet.

E-post 21.07.08 frå Mattilsynet til FdirMR der dei opplyser at dei på grunn av ekstremt lave straummålingar må avslå søknaden frå Straume. Straume er underretta pr tlf same dag på grunn av tidspress for eventuelt kjøp av settefisk. Det blir opplyst at dokumenta blir skrive i slutten av august.

Brev av 12.08.08 frå Mattilsynet som viser til at det har vore gitt signal om at søknaden vil bli avvist på grunn av svært svake målingar av straumhastigkeit i sjøen. Men har valt å vurdere søknaden på nytt med tanke på spesielle vilkår for utvidinga. Straume har lang erfaring med lakseoppdrett, og driv på ein tillitvekkande og kontrollert måte.

Avstand frå lokalitet Skarsteinane til andre oppdrettsanlegg er tilfredsstillande, men det ligg mange anlegg i same fjordsystem. Smittestoff vil kunne påverke alle lokalitetane i fjorden. Miljøgranskningane ved lokaliteten er bra men det er svak straumhastigkeit. Botnfaunaen er brukbart artsrik, men produksjonen av biomasse har vore liten.

Mattilsynet tilrår søknad om utviding frå MTB 780 tonn til MTB 1560 tonn for Skarsteinane.

Utviking gjeld med vilkår:

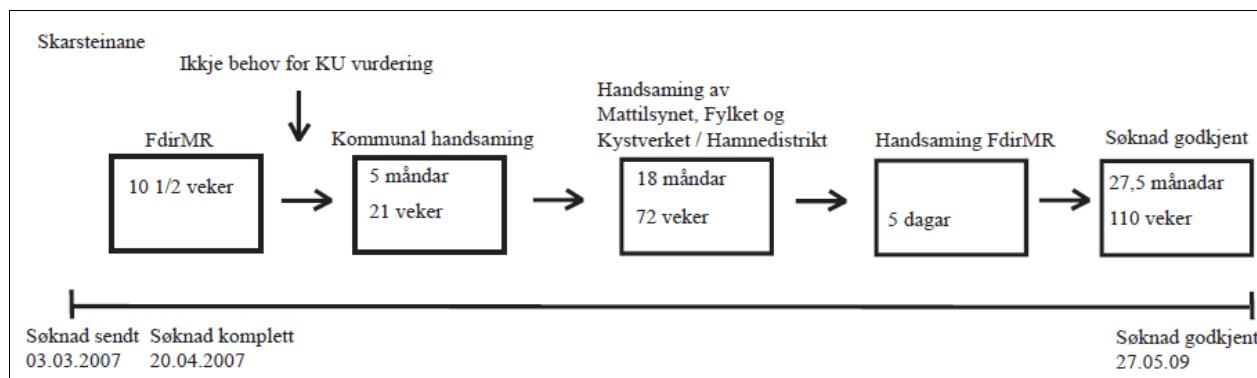
- 1.Utviding er mellombels og gjeld ut 2010.
- 2.Det skal utførast nye straummålingar
- 3.Det skal utførast oksygen og temperaturmålingar

I brev av 22.05.09 har Fylket ferdigbehandla søknaden frå Straume og gjev mellombels løyve på

visse vilkår. Det blir sett som krav at det blir utført ei MOM-B undersøking ved første maks belastning og deretter i intervall etter NS 9410. MOM-B undersøkinga skal gje ei skildring av korleis forholda er på botnen under anlegget.

Brev av 27.05.09 frå FdirMR. FdirMR gjev Straume mellombels løyve til å utvide Skarsteinane til MTB 1560 tonn fram til 31.12.2010. Dersom det er ønskje om å bruke lokaliteten etter 21.12.2010, må det søkjast om nytt løyve.

I telefonsamtale med Mattilsynet Distriktskontoret for søre Sunnmøre vart det forklart kvifor Straume likevel fekk positivt vedtak på søknaden sin. Grunngjevinga var at etter samtalar med Straume, opplysningar om eksisterande lokalitet, storleiken på lokaliteten (liten) og vurderingsskjønn av sjukdomssituasjonen vart det gjeve mellombels løyve for lokaliteten.
(Mattilsynet Sunnmøre 2010d pers. med.)

Figur 22. Flytskjema for sakshandsamingstida for Skarsteinane i Volda kommune. (Friisvold 2010d)

Figur 23. Kart som syner kvar Herøy kommune er lokalisert i Møre og Romsdal. (Wikipedia 2010e)

6.4 Case Voldnes i Herøy kommune

6.4.1 Plandokument

Kommuneplanen for Herøy kommune 2004. Lokalisering av lokalitet Voldnes ligg i NFFFA-område – område for natur, ferdsel, fiske, friluftsliv i kombinasjon. Eventuell lokalisering av akvakulturanlegg i sona skal skje etter ei avveging i høve til andre interesser innanfor området. Avveginga i forhold til dei andre interessene skal skje i samband med konsesjonshandsaminga. (Herøy kommune 2004)

6.4.2 Plankart

Utsnitt av kommunedelplanen for Herøy kommune som viser lokalitet Voldnes, vist i figur 24. NFFFA - området grensar opp til 3 kommunar. .

Figur 24. Utsnitt av kommuneplanen for Herøy, 2004. Eksisterande lokalitet før søknad vart handsama ligg i området som er merka med A ved Voldneset. (Herøy kommune 2004)

6.4.3 Sakshandsaming

Der ikkje noko er nemnt kjem dokumentasjonen frå Fiskeridirektoratet sitt regionkontor i Ålesund (FdirMR). (FdirMR 2008b)

03.10.08 sende Marine Harvest Norway AS (Marine 2) søknad om å få utvide MTB (Maksimal tillate biomasse) ved Voldneset. Søkjar opplyser at søknaden ikkje er i strid med planstatus og vernetiltak i området. Etter søker si vurdering er det ikkje krav om konsekvensutgreiing, men eige notat om vurderingar av konsekvensutgreiing er med som vedlegg. I kommuneplanen er området avsett til NFFFA. Søknaden gjeld endring, frå 3120 tonn MTB til 5460 tonn MTB med kommersiell matfiskproduksjon av laks, aure og regnbogeaure. Vedlegg til søknaden er: kvittering for betalt gebyr, straummåling, undervasstopografi, beredskaps plan, spesielt vedlegg ved store lokalitetar, MOM-B undersøking og undersøking av biologisk mangfald. Kart er sendt inn tidlegare, ved løyve

frå FdirMR den 12.08.08.

I brev av 30.10.08 frå FdirMR melder dei at søknaden er motteken og at det er manglar ved søknaden. Det manglar straummålingar. FdirMR viser til at sakshandsaming ved søknadar med samla biomasse på meir 3600 tonn vil bli vurderte i forhold til plikt om konsekvensutgreiing. Søknaden blir sendt på høyring til Herøy kommune, Vanylven kommune, Sande kommune, Møre og Romsdal fylke ved Areal- og miljøvernavdelinga. Med bakgrunn i denne høyringa avgjer FdirMR om det må settast iverk ei konsekvensutgreiing i samband med søknaden. Dersom det må settast iverk konsekvensutgreiing vil FdirMR kome med meir informasjon om vidare sakshandsaming.

Ellers vil sakshandsamingstida vere som for brev av 30.04.08 under case Halsa.

Brev av 24.11.08 til Herøy kommune, Møre og Romsdal fylke, Bergen Sjøfartsmuseum, Vanylven kommune og Sande kommune. FdirMR gjev ei orientering om konsekvensutgreiing for større akvakulturanlegg og sender saka til uttale. Konflikt med § 4 i Forskrift av 01.04.2005 nr 276 om konsekvensutgreiing må avklarast. FdirMR kan ikkje sjå at kriteria i § 4 vil vere gjenstand for vurdering i denne saka. Marine 2 vurderer tiltaket til ikkje å kome inn under forskrifta sitt faglege verkeområde i søknaden.

Epost 11.12.08 frå Marine 2 til FdirMR om ettersending av straummålingar.

Brev 16.12.2008 frå Sande kommune. Søknaden vart drøfta i hovudutval for næring, plan og miljø (NPM) og det vart samråystes vedtak: NPM - utvalet har ikkje merknadar til søknaden.

Brev av 17.12.08 frå Stiftelsen Bergens Sjøfartsmuseum, dei har ikkje innvendingar mot foreslått utviding av lokaliteten.

Brev av 19.12.08 frå Herøy kommune, som ikkje vurderer at utvidinga har nokon vesentlege konsekvensar utover dagens bruk av anlegget.

Brev av 07.01.09 frå Fylket. Fylket kan ikkje sjå at det trengst konsekvensutgreiing for korkje naturvern, friluftsliv, vilt, m.v. eller forureining. Men Fylket set krav om strandsoneundersøking og MOM-C.

I brev av 23.01.09 går FdirMR gjennom innkomne merknadar frå sakspartane og konkluderer med

at det ikkje er grunnlag for å påleggje søkjar ei konsekvensutgreiing av tiltaket. Men at søker likevel må foreta ei utvida miljøundersøking på lokaliteten Voldnes etter nærmere avtale med Fylket, og også foreta strandsone undersøking før første utsett.

I brev av 23.01.09 orienterer FdirMR kort om mangel på behovet av konsekvensutgreiing, før dei ber om at Herøy kommune behandlar søknaden etter plan- og bygningslova og legg den ut til offentleg høyring i ein månad. Eventuelle merknadar og kommunen si behandling ber ein vert sendt til FdirMR så snart som mogeleg.

Brev av 07.05.09 frå Herøy kommune seier at det ikkje har kome inn merknadar til offentleg ettersyn og at det faste utvalet for plansaker ikkje har merknad til Marine 2 si utviding av lokaliteten ved Voldnes.

Brev av 18.05.09 til Møre og Romsdal fylke, Mattilsynet Distriktskontor for Søre Sunnmøre og Herøy kommune Havnedistrikt. FdirMR ber om at søknaden blir vurdert for klarering. Brevet inneheld ei oppsummering av uttalane som var grunnlaget for at det ikkje var behov for konsekvensutgreiing for søknaden.

Brev av 21.08.09 frå Mattilsynet. Vurdering av lokalitet.

Miljøgranskning:

MOM-B undersøking 2004 Tilstand 1

MOM-B undersøking 2005 Tilstand 2

MOM-B undersøking 2008 Tilstand 1

Straummålingar:

Fine straummålingar

For matfiskanlegg med produksjon over 3120 tonn MTB blir det stilt større krav til avstand.

Marine 2 får løyve til å utvide lokaliteten ved Voldnes til 5460 tonn MTB på vilkår av at løyve for to nærliggande lokalitetar blir trekt. Sakshandsaminga med løyve frå Mattilsynet vert ikkje motteke FdirMR før 25.09.2009.

Epost 14.09.09 frå Mattilsynet til Marine 2 som gjeld avstandar mellom ulike akvakulturlokalitetar til Marine 2. Mattilsynet ber om at det blir bekrefta at to lokalitetar blir tilbaketrekt. Inntil Mattilsynet får slik dokumentasjon blir ferdig behandling av søknaden utsett.

Brev av 14.09.09 frå Marine 2, som ber om at FdirMR trekkjer inn to lokalitetar, men dei forutser at inndragninga ikkje blir gjeldande før lokalitet Voldnes har fått utvida løyve.

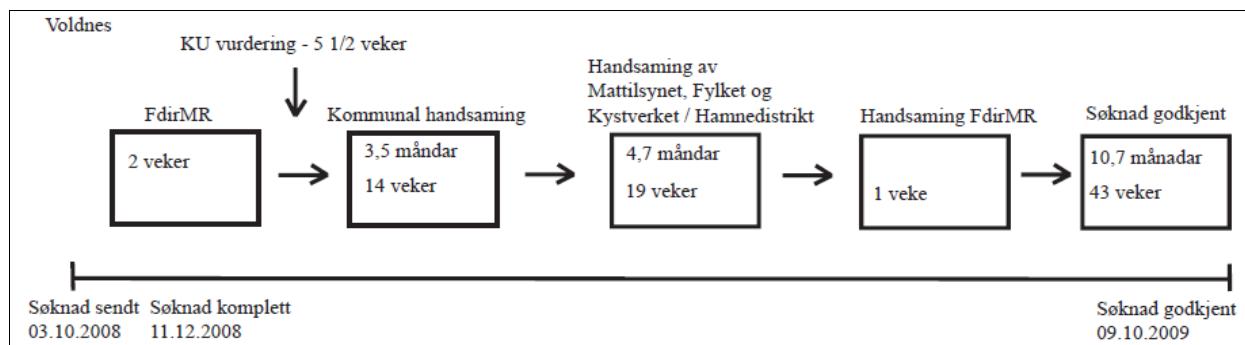
Brev av 23.09.09 frå Møre og Romsdal fylke. Fylket gjev utsleppsløyve på vilkår av at det blir utført MOM-B undersøking ved første maksimale belasting, deretter i intervall etter norsk standard. I tillegg kjem det krav om C - undersøking og strandsoneundersøking i samband med vurdering av konsekvensutgreiing, før anlegget blir utvida.

25.09.09 er løyvet frå Mattilsynet kome til FdirMR.

Brev av 29.09.09 frå Herøy kommune, Maritimt utval/havnestyre, har ikkje merknadar og tilrår at søknaden vert godkjent.

Brev av 09.10.09 gjev FdirMR løyve til utviding av lokalitet Voldnes på vilkår, jamfør brev av 23.09.09 frå Fylket.

Under ser det synt ei skjematisk framstilling av søknadsprosessen i figur 25.

Figur 25. Flytskjema for sakshandsamingstida for Voldnes i Herøy kommune. (Friisvold 2010e)

DEL III Drøfting og konklusjon

7.0 Drøfting

7.1 Case

7.1.1 Utval av case

Utveljinga av case kan ha mykje å seie for resultatet ein kjem fram til. Det vart gjeve to føringar til utvalet av dei tre case eg fekk tilsendt frå FdirMR: 1. Ferdig handsama søknad og 2. så ny som mogeleg. Dersom det skjedde eit vilkårleg val frå FdirMR si side vil dei ulike case vere representative for dei søknadane som blir levert inn og får løyve. Men bevisst eller ubevisst kan det ha vore ei selektering sidan det ikkje var andre premiss for å velje case. For eksempel kunne den sakshandsamaren eg var i kontakt med berre ha gjeve meg saker som den personen hadde vore sakshandsamar for, og der slagsida kjem inn på grunn av fordelinga av saker hjå FdirMR til dei ulike sakshandsamarane. Bevisst kan eg ha fått saker som har gått nokolunde greitt gjennom systemet, til dømes saker der det ikkje har vore noko sakshandsamingsfeil eller noko anna uregelmessig.

Det fjerde case vart vald av meg, utifrå storleik på søknaden, slik at eg vart sikra ein søknad som tok for seg vurdering av konsekvensutgreiing. Denne casen kan vere ei motvekt til dei som FdirMR har valt. Men sidan denne casen ikkje er ferdigbehandla kjem den i ei særstilling, og er ikkje så lett å samanlikne med dei andre.

I alle tilfelle er det ikkje råd å dra bastante konklusjonar frå eit så lite utval som fire case. Ein kan i beste fall få ein tendens. Men case studiar er gode til å illustrere korleis saker blir handsama, ikkje for å generalisere, men for analytiske formål, jamfør Halvorsen (2003).

Utalet av case vil kunne påverke konklusjonane som blir trekt utifrå problemstillinga. Ved, til dømes ei skeivdeling av case, vil dette påverke kva som blir slutt resultatet ein kjem fram til. Dei case som eg brukar er skeivdelt, dei har alle fått positivt vedtak, bortsett frå eit. Dersom ein brukte dette utvalet for å undersøkje noko om kor mange søknadar som blir avslechte får ein eit heilt misvisande svar. Derfor må ein vere bevisst på det utvalet ein brukar i ei analyse.

For å få ein indikasjon på korleis sakshandsaminga har gått føre seg er det eit moment at saka har

vorte ferdighandsama. Då kan ein sjå kor lang tid dei ulike instansane har brukt på handsaminga, i motsetnad om søknaden til dømes vart avslege i handsaminga Mattilsynet. Avslegne søknadar vil vere til lite nytte for å samanlikne handsaminga slik ho er, mot slik den er tenkt å vere. Men avslegne søknadar kan gje annan informasjon som kan vere viktig å kaste lys over, til dømes klagehandsaming eller andre årsaker for at søknadar blir avslegne.

7.1.2 Dokumentasjon

Dokumentasjon er viktig for å kunne gå inn i saker etter at sakshandsaminga er ferdig for å kunne etterprøve om vedtaka som har vorte vedtekne er gyldige. Men det er ikkje sikkert at alt av dokumentasjon er med, telefonsamtalar kan for eksempel bli gløymde. Dersom dialogen går føre mellom søker og sektormynde vil ikkje dette kome med i saksdokumenta frå FdirMR.

Dokumentasjonen i to av case kan verke mangelfull, dette gjeld Skarsteinane og Storvika. Det er lite dokumentasjon om kvifor Mattilsynet endra synspunkt for lokaliteten Skarsteinane og kvifor det tek så lang tid å handsame søknaden for Storvika av Fylket. Der har eg følgd opp med spørsmål og samtale med sakshandsamarar for å dokumentere det som har skjedd.

7.1.3 Bruk av informasjon frå case

Informasjon frå dei case som er brukt her vil vere interessante i ettertid. Sakshandsaminga i dei forskjellige case er nesten identisk med sakshandsaminga som blir praktisert etter 01.01.2010.

Skilnaden er at Fylkeskommunen har fått det ansvaret som FdirMR hadde før. Det kan difor vere interessant å køyre ei liknande case studie, når sakshandsaminga i Fylkeskommunen har «gått seg til», for å undersøkje om det er skilnad i sakshandsaming mellom Fylkeskommunen og FdirMR.

7.1.4 Gyldigheit av case

Kor gyldig slutningane frå eit case studium er avheng av den informasjonen/dokumentasjonen som case baserer seg på. Men sjølv om dokumentasjonen til eit case er gyldig, kan det vere mogleg at det blir feil konklusjon av case, på grunn av at dokumentasjonen blir tolka feil. Eller ikkje nødvendigvis tolka feil, men er den tolkinga som forfattaren skriv ned og syner fram. Ein annan forfattar vil kunne dra andre slutningar ut frå same dokumentasjon.

I denne case studien verkar dokumentasjonen å vere god. Der det har vore tvil om kor god dokumentasjonen er, eller der den har vore mangelfull, har eg innhenta meir dokumentasjon, for å få ei betre forståing av kva som har skjedd. Resultatet av denne case studien kjem under, der mi tolking av resultatet blir drøfta og trekt saman til ein konklusjon.

Ulike forfattarar har ulik bakgrunn, som kan ha ein teoretisk bakgrunn som tilnærming til å løyse ei oppgåve med, andre kan ha ein meir praktisk bakgrunn. Poenget er at lik dokumentasjon blir tolka ulikt på grunn av den ballasten som ein har med seg før ein startar med å skrive ei oppgåve, ein har

ei forforståing av oppgåva. Målet er å ha ei objektiv innstilling til skriving av ei oppgåve, men på grunn av ballasten som ein har med seg kan skrivinga bli subjektiv, jamfør Larsen 2007 s. 16.

7.2 Føringar for akvakulturhandsaminga

7.2.1 Politiske

På regjeringsnivå er det ønskeleg at det blir satsa på meir akvakultur i Noreg. Det er i stortingsmeldingar lagt føringar for at akvakulturnæringa skal vere satsingsområde, jamfør st. meld. nr 19 (2004-2005) «Marin næringsutvikling» og st. meld. nr 48 (1994-95): «Havbruk – en drivkraft i norsk kystnæring.» I den politiske plattforma for den sitjande regjeringa er tydleg at akvakulturnæringa har fått høg prioritet, det blir sagt at Noreg skal bli den fremste sjømat nasjonen i verda, det skal leggjast til rette for vidare vekst innanfor berekraftige rammer og arealkonfliktar skal førebyggjast, jamfør Politisk plattform 2009.

Gjennom lovverk blir det tilrette lagt for at næringa skal få betre konkurransedyktigheit og føreseieleg, i framlegg til «forskrift om tidsfrist i behandling av akvakultur søknader» blir sakshandsaminga tidsavgrensa. Konsekvens av dette kan vere at handsaminga blir mangelfull, dette vil gjelde spesielt dei søknadane som i utgangspunktet alt er problematiske på grunn av forhold rundt lokaliteten. I rapporten om utfordringar knytt til søknadshandsaming av akvakultursaker er det vist til at dei fleste sakene har ei rask handsaming på vel 6 månadar, og at det er unntaka som dreg opp snittet. Det er unntaka som er dei vanskelege og spesielle sakene. Ut frå dette blir det i feil å lage til reglar for noko som for det meste fungerer. Enda meir feil blir å stramme inn på sakshandsamingstida i saker som er vanskelege og spesielle, i saker som treng ekstra med tid og ressursar for å kunne gjennomføre ei god sakshandsaming der ein får opplyst mest mogleg problema/moglegheiten for å kunne gjere gode vedtak.

7.2.2 Administrative

I høyringssvaret frå Fylkesmannen i Sør-Trøndelag til framlegg til «forskrift om tidsfrist i behandling av akvakultur søknader» viser dei til at FdirMR har gått hardt inn for at alle fellesområda i sjø ved kommuneplanlegginga skal inkludere ei opning for akvakultur (NFFFA – område). Dette kan føre til motstridande interesser som ikkje er avklara i plansamanheng og som må avklarast i enkeltsaker, som vil gjere søknadsprosessen meir kompleks og kunne ta lengre tid. Dette vil truleg gjelde i Møre og Romsdal fylke og, sidan FdirMR har begge fylka som sitt område. Utifra eiga erfaring som arealplanleggar prøvar FdirMR å leggje sterke føringar for bruken av sjøområda. I til dømes Ulstein kommune anbefaler FdirMR at det omvendte planprinsipp blir lagt til grunn ved arealavsettingen i sjøområdet. Dette vil innebere at størsteparten av sjøområda får arealbrukskategorien NFFFA, og dei områda som det ikkje skal vere akvakulturverksemd i, får

status som NFFF - område. (FdirMR 2008c) FdirMR har tilgang til å bruke sanksjonar for å få det slik dei ønskar, ved bruk av motsegn⁶ i kommuneplanprosessen, som til dømes i Molde kommune, der det blir vurdert motsegn på prinsipielt grunnlag, sidan det ikkje blir lagt ut nye områder til akvakultur i framlegg til kommuneplan, berre NFFF- område. (Molde kommune spesifiser 2008)

7.3 Sakshandsamingstid

Det er ikkje lovverk/forskrifter som spesifikt regulerer kor lang/kort sakshandsaminga skal vere for akvakultursøknadar. Akvakulturlova med forskrifter gjev berre føringar for at handsaminga skal vere effektiv og samordna. Forvaltningslova gjev rammer for handsamingstida for dei ulike instansane som skal vurdere akvakultursøknaden. Men den har ikkje sanksjonar dersom det blir brukt for langtid før det blir gjeve tilbakemelding. Kystverket har ei intern sakshandsamingsfrist på ein månad, medan Fiskeridirektoratet har ei serviceerklæring som seier at det ikkje skal brukast meir enn ein månad på å fatte vedtak etter at alle uttaler er motteke.

FdirMR har gjeve i tilbakemelding til dei forskjellege søkerane ein peikepinne på kor lang tid det vil bli brukt for å handsame søknadane, dette er skjematiskt vist i fig. 11. Samla tid for søknadar frå gunstige lokalitetar kan vere på 5 – 6 månadar, medan det for problematiske lokalitetar kan vere over eit år. I drøftinga under blir dei forskjellege søkerane drøfta opp mot denne, og det er med i drøftinga om søkeren kan synes å vere problematisk, og derfor vil krevje lengre handsamingstid. Problematiske lokalitet i denne samanheng kan vere ein lokalitet der det kan vere fysiske forhold som ikkje er tilfredsstillande, til dømes svake straumforhold, eller at er kryssande interesser når det gjeld bruk av området, til dømes at det er spesielt gode fiske/gyte plassar som kan bli øydelagd/föringa av eit akvakulturanlegg. Den ekstra tida for handsaming av søkeren vil vere på grunn av innhenting av dokumentasjon av eksisterande forhold for å prøve å kaste lys over konsekvensar. Eit døme på forlenga sakshandsamingstid vil vere dersom Fylkesmannen krev at det er behov for utvida miljøundersøkingar.

I «forskrift om tidsfrist i behandling av akvakultur søker» er det gjeve spesifikke rammer for kor lenge dei enkelte instansane kan bruke på handsaminga. Blir ikkje tida overhalde, kan det bli bruka sanksjonar, til dømes at instansen sin uttale ikkje blir teke til følgje, men at tildelingsmynde gjer vedtak utan uttalar, til dømes utan uttale frå kommunen som lokaliteten ligg i.

Mange av høringsinstansane frårådde at det vert innført ei forskrift om tidsfristar med den argumentasjonen at handsamingsprosessen ville lide på grunn av det, med därlegare handsaming som resultat. Tidspunktet for å foreslå denne forskrifta er ugunstig, sidan det har vore eit skifte i tildelingsmynde nyleg. Fylkeskommunen burde ha hatt nokre år på seg for å kome inn ei rutine ved sakshandsaming før det eventuelt vart nye endringar. Det kan vere mogleg at Fylkeskommunen kan

⁶ Motsegn (innsigelse): kompetanseregular som set grenser på den kommunale styringsretten i plansaker.

få til ei raskare handsaming på dei søknadane som kan vere problematiske.

Fokuset frå staten er at handsaminga skal gå raskt og vere effektiv, jamfør framlegg til den nye forskrifta. Men det som er vel så viktig, og som det burde ha vore like stort fokus på, er at handsaminga er forsvarleg fordi at ei ufullstendig handsaming i verste fall kan føre til miljøproblem og/eller vanskar for tredjepart som har interesser i det aktuelle området. Noko av grunnen til at ein del søknadar har lang handsamingstid, er truleg at dette er vanskelege saker som treng lengre handsamingstid enn dei enklare sakene. Dette er det ikkje opna for i framlegg til forskrifta.

Sakshandsamingstid er ein lett målbar parameter som gjer det enkelt å samanlikne søknadar. Det er også lett å setje opp tydlege retningsliner for tidsbruken i sakshandsaminga. Dette vil gå greit i enkle og uproblematiske saker som er relativt like. Men så snart ein kjem borti komplekse søknadar, som må vurderast på ulike måtar, kjem retningslinjene for tidsbruk til kort, dersom sakene skal bli handsama på ein forsvarleg måte.

Under ser eg på sakshandsamingstida i dei enkelte case, deretter ei samanlikning mellom dei ulike case på sakshandsamingstida, for å sjå om det er samanhengar. Dei tidene som blir omtala er frå når søknaden er komplett.

7.3.1 Storvika i Fræna kommune

Som figur 15 viser går handsaminga av søknaden relativt greitt fram til det er sektorforvaltarane som skal vurdere søknaden. Vurderinga om det er behov for konsekvensutgreiing er utført i løpet av seks veker. Fylket ba om konsekvensutgreiing etter at FdirMR hadde gjort vedtak om at det ikkje var nødvendig. Den kommunale handsaming er godt innanfor det som er brukt som ei rettesnor frå FdirMR. Men sidan det ikkje har vore politisk handsaming i kommunen er tida likevel lang. Både Mattilsynet og Molde og Romsdal hamnedistrikt IKS gjer unna vurderingane i løpet av ein månad, noko som godt i underkant av FdirMR si rettesnor. Fylket kjem ikkje med si vurdering og vedtak om utsleppsløyve, sjølv etter purring frå Fylkeskommunen i slutten av mars 2010, har dei ikkje gjeve noko som helst tilbakemelding, som er dokumentert. Fylkeskommunen har i det siste vore i dialog pr telefon med Fylkesmannen i Møre og Romsdal for å få fortgang i saka. Etter telefonsamtale med Fylkesmannen i Møre og Romsdal viser det seg at mykje av grunnen til den lange handsamingstida kjem av dialog mellom Fylkesmannen og Marine, for å bli einige om miljøundersøkingar ved lokaliteten. Vedtak er venta i løpet av 2 månadar.

I Fylket si utgreiing om behovet for konsekvensutgreiing er det nokre målingar som viser dårlige miljøforhold ved lokaliteten. Men dette forvarar ikkje mangelen på tilbakemelding frå Fylket om kva som skjer med handsaming av søknaden. Er lokaliteten problematisk bør dei be om meir informasjon/målingar for at vedtak kan bli gjort for å få saka ut av verden.

7.3.2 Renndalen i Halsa kommune

Figur 18 viser at sakshandsaminga går raskt heile vegen. Både Halsa kommune og sektorforvaltarane brukar mindre tid enn det FdirMR har sendt ut som rettesnor for sakshandsamingstid. Det er FdirMR som brukar meir tid enn rettesnora. Noko av tida kan forklarast på grunn av mange fridagar i jula og nyåret, men ser ein vekk frå det har FdirMR likevel brukt lengre tid enn det som vart meldt til søkerane. Dette til tross, og sjølv om det var dårlige straummålingar for lokaliteten, søknaden fekk positivt vedtak etter berre 5 månadar. Denne casen viser at ved gunstige lokalitetar kan sakshandsaminga gå raskt, så raskt som FdirMR skriv i sin tilbakemelding til søkerane om handsamingstid. I enkle saker kor det er lite støy om etablering av akvakulturanlegg og/eller gunstige miljøforhold, er det mogeleg å ha ei sakshandsamingstid på under 22 veker.

7.3.3 Skarsteinane i Volda kommune

Figur 22 viser at sakshandsaming går langsamt i nesten heile søknadsprosessen. 5 månadar sakshandsamingstid er med god margin den lengste tida som har vore brukt av nokon av kommunane i denne undersøkinga. Det same gjeld handsaminga etter akvakulturlova av sektormynde, det blir brukt godt over eit år på å fatte vedtak. Hovudårsaka til den lange handsamingstida virkar å vere dårlige miljøforhold ved lokaliteten. Men det burde ha vore gjeve tilbakemelding til FdirMR, som var søknadskoordinator og skulle ha oversikt over korleis handsaminga gjekk. Slike lange søknadsprosessar gjev uføreseielege forhold for dei som vil prøve å setje i gang med nye eller utvide eksisterande lokalitetar. Sakshandsamingstid på over 2 år er langt i frå tilfredsstilande, sjølv om dette var ein ugunstig lokalitet.

7.3.4 Voldnes i Herøy kommune

Fig. 25 viser at sakshandsaming for denne søknaden ligg i overkant av dei intervalla som FdirMR har sendt ut som rettesnor for tidsbruk. Tidsbruken ved vurderinga om det er behov for konsekvensutgreiing er omlag som for case Storvika i Fræna, denne tidsbruken må seiast å vere akseptabel i forhold å gjere ei vurdering som tek omsyn ulike miljøfaktorar ved lokaliteten. Ser ein vekk frå vurderinga om konsekvensutgreiinga, og nokre veker ekstra i samband med den, blir det brukt i underkant av 9 månadar. For ei utviding i denne storleiken må vel 8 månadar kunne seiast å vere akseptabelt, spesielt sidan det gjekk omlag ein månad frå Mattilsynet skreiv sitt vedtak, til dei fekk stadfesta at to lokalitetar vart trekt, før dei sendte sitt vedtak.

7.3.5 Vurdering av lokalitet

Handsaming sett under eit viser at det er stor variasjon i kor lang tid som er brukt, frå 20 veker for Renndalen til over 2 år for Skarsteinane. Stort sett er sakshandsaminga innafor det som blir opplyst

frå FdirMR når søknaden blir stadfesta motteke. Det er fire avvik frå dette, for Skarsteinane er det to avvik, den kommunale sakshandsaminga brukar ein månad meir enn det som rettesnora legg opp til, medan Mattilsynet brukar altfor lang tid på sakshandsaminga. Det tredje avviket er for Storvika, der Fylket, no Fyklkesmannen i Møre og Romsdal, ikkje enda har gjort vedtak i saka, så langt har det det gått snart eit år. Det fjerde og siste avviket er FdirMR som gjer, når dei brukar over ein månad på å slutthandsame ein søknad.

Brukar ein rettesnora frå FdirMR er det to case som held tida som blir lova, sjølv om det er brukt noko lang tid ved Voldnes. Dersom ein skulle ha brukt framlegg til «forskrift om tidsfrist i behandling av akvakultur søknader», som set ei maksimal tid for total handsaming på 22 veker for ordinære søknadar, er det berre Renndalen som kjem innanfor det tidsrommet. Dersom framlegget til forskrifta om tidsfrist hadde vore gjeldande ved handsaming av dei andre søknadane, ville handsaminga kanskje vore annleis. Då kunne til dømes søknaden om utviding ved Voldnes i Herøy kommune vorte avgjort utan at uttalen frå kommunen hadde vorte handsama, på grunn av at det hadde gått for lang tid før Fylket hadde gjort vedtak.

7.4 Vurdering av lokalitet

Både FdirMR og utgreiinga om utfordringar knytt til søknadshandsaming av akvakultursaker skil mellom søknadar som går på omlag 6 månadar og dei som brukar lengre tid. Dei som tek lengre tid blir høvesvis omtala som problematisk lokalitet eller vanskelege og spesielle saker. Under kjem ei vurdering av meg om nokre av søknadane kan bli omtala som vanskelege og spesielle og kvifor dei får den merkelappen.

For lokalitet Renndalen er det ikkje noko som gjer denne spesiell, alle vedtaksriteria er enkle å handsame, noko som og viser igjen på handsamingstida. For Skarsteinane er det svært låge straummmålingar som gjer at søknaden må handsamast ekstra for å finne eventuelle løysingar. Dette vil falle inn under ein problematisk lokalitet på grunn av at det må gjerast ekstra vurderingar for å gjere vedtak. Lokaliteten Voldnes har gode vedtaksriterium sjølv om det er søkt om stor produksjon, og det blir ikkje kravd konsekvensutgreiing av lokaliteten, som og viser at denne ikkje er problematisk. For Storvika bed Fylket om at det blir utført ei konsekvensutgreiing etter at det var gjort vedtak om det var unødvendig. Miljøundersøkingar viser at det kan vere problem ved denne lokaliteten og det har vore dialog mellom Fylket/Fyklkesmannen over lengre tid for å kome fram til eit opplegg for miljøundersøkingar. På grunn av Fylket bad om konsekvensutgreiing kan det synes som at lokaliteten er problematisk. Etter mi vurdering er to av case problematiske, eller vanskelege og spesielle og derfor treng lengre handsamingstid, for at saka blir så godt opplyst som mogeleg før vedtak.

7.5 Konsekvensutgreiing

To av dei case som er omtala her er over 3600 tonn MTB og skal difor vurderast om det er behov for konsekvensutgreiing. For Voldnes har det vore gjennomført ei vurdering om det trengst konsekvensutgreiing og det vart fatta vedtak hjå FdirMR om det ikkje var behov for konsekvensutgreiing, utover nokre mindre miljøundersøkingar. Vedtaket vart gjort med bakgrunn i eigne vurderingar og vurderingar frå kommunar i området, Fylket og Bergen Sjøfartsmuseum. Den andre casen som er over 3600 tonn MTB er Storvika, der har sakshandsaminga vore litt i utakt med retningslinjene. Der har FdirMR gløymd at utvidinga av lokaliteten skal vurderast om det er behov for konsekvensutgreiing. Søknaden vart først sendt til kommunal handsaming og offentleg ettersyn, i motsetnad til vanleg praksis at søknaden først blir vurdert om det er behov for konsekvensutgreiing.

Ved vurdering om det var behov for konsekvensutgreiing var det ikkje nokon som kom med merknadar om at det var behov innafor fristen. Difor gjorde FdirMR vedtak om at det ikkje var behov for konsekvensutgreiing, og fortsette handsaminga av søknaden. Etter 7½ veke kjem det brev frå Fylket som bed om at det blir gjennomført ei konsekvensutgreiing på grunn av uklare miljøforhold ved lokaliteten. I tilsvare til Fylket opplyste FdirMR om brev, som vart sendt til dei som skulle vurdere behov for konsekvensutgreiing ved lokaliteten, med svarfrist på 3 veker. Ved handsaming om behov for konsekvensutgreiing ved Voldnes kom Fylket der også med merknad etter fristen, men ikkje krav om konsekvensutgreiing. Svaret frå Fylket var 5½ veke etter, men før FdirMR vedtok at det ikkje var behov for konsekvensutgreiing. Då vart merknadane teke med. Dersom det var kapasitetsproblem ved Fylket, burde dei ha sendt brev før fristen var gått ut og bedd om forlenging. Vedtaket frå FdirMR om at det ikkje trengst konsekvensutgreiing for Storvika er eit gyldig vedtak, sidan Fylket berre har uttalerett, og ikkje kan kome med motsegn. Den lange handsamingstid for Storvika er delvis på grunn av at det ikkje vart KU, og dette må kompenserast med vilkår i vedtaket, for å sikre miljøet blir teke vare på.

I høyringsuttalane om sakshandsamingsfristar ved handsaming av akvakultursøknadar blir det åtvara mot dette, at dersom ikkje sektormynde eller kommune klarer å halde fristane kan Fylkeskommunen gjere vedtak om at søknaden blir godkjent utan at det har vore gjennomført nødvendige undersøkingar ved lokaliteten. Dette kan gå utover natur- og kulturmiljøet rundt lokaliteten. I verste fall kan området bli skada av forureining.

Ein tryggleiksventil er at det i løyva frå både Mattilsynet og Fylket er det etterhald: Mattilsynet kan endre vilkår eller stille ytterlegare vilkår, medan Fylket kan krevje ytterlegare tiltak for å hindre eller redusere forureining.

7.6 Manglar ved søknadane

Alle søknadane hadde manglar i forskjellig grad. Det tok frå nokre dagar til 4 månadar for søknadane å bli komplette. Det er ikkje tydlege forskjellar mellom store og små søkjurar. I dei fleste tilfelle vart ikkje sakshandsaming starta før søknaden var komplett. Sidan alle søkjurarne har manglar i søknaden, kan årsaka vere at det er uoversiktleg og vanskeleg å vite kva som skal leggjast ved søknaden. Men mesteparten av vedlegga som skal vere med står i søknadsskjema. I tillegg er det opplyst i "Forskrift om tillatelse til akvakultur for laks, ørret og regnbueørret." om kva som skal vere med. (Lovdata 2010h § 36) I høyringssvar frå «Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening» kjem dei med uttale om at forvaltinga bør vere tydeleg på kva forvaltinga krev for å kunne levere komplett søknad.

7.8 Sakshandsaming etter Plan- og bygningslova

Sakshandsaminga av søknadane i kommunane ser ut til å vere utført etter retningslinjene, bortsett frå ein kommune. Søknadane har vore lagt ut til offentleg ettersyn og har etterpå vorte handsama politisk. Det ligg ved saksframstilling og vedtak med saksnummer og dato.

Det er avvik i ein kommune, der det ikkje er dokumentasjon på at kommunen har handsama søknaden politisk. Ein grunn kan vere at det ikkje kom inn merknadar etter det offentlege ettersynet, det var difor ikkje noko kontroversielt som trengte politisk handsaming. Etter mitt syn bør alle akvakultur-søknadar handsamast politisk på grunn av dei inngrep som slike anlegg gjer, spesielt viss slike anlegg blir lokalisert i områder som det er opna for fleir bruk i kommuneplanen, jamfør arealbruks-kategorien NFFFA.

Den kommunale handsaminga er viktig for sektorforvaltarane, dei vil ikkje gå vidare i handsaminga dersom det ikkje ligg føre ei avklaring etter overordna plan.

Eit anna viktig moment som kom opp i høyringsuttalane om tidsfristar ved sakshandsaming var at FdirMR har ved planrullering pressa på for å få størst mogelege sjøareal over til arealbruks-kategorien NFFFA. Dette fører til auka sakshandsamingstid for kommunen sidan den må avklare om det er interessekonfliktar innafor NFFFA området. Innafor NFFFA området er det svært vanskeleg å hindre at det vert opna for akvakulturanlegg, og det er i rulleringa av overordna plan vanskeleg å fjerne eksisterande område for akvakultur, sidan FdirMR kan kome med motsegn mot dette. FdirMR møter «seg sjølv i døra» når dei seier dei vil ha kjappare handsaming av akvakultursøknadar, men har ein strategi på plansida overfor kommunane som gjer at handsamingstida for kommunane blir lengre.

7.8.1 Offentleg ettersyn

Alle kommunane har lagt ut søknaden til offentleg ettersyn, ikkje i nokon tilfelle kom det inn

negative merknadar til søknadane. Det var berre i ein kommune det kom inn merknadar i det heile. Dette kan verke noko merkeleg, sidan det dei siste åra har vore aukande motførestellingar mot etablering av ny akvakultur-lokalitetar. Dei fleste søknadane er frå før 2009, ein frå tidleg 2009. Mitt inntrykk er at det er først dei siste åra at det har vorte meir enn spreidd motstand mot akvakulturindustrien. Og ofte er det først når ein ser fysisk utbygging at det blir reagert, men då kan det vere for seint. For då har utbyggjar fått løyve til å fullføre tiltaket, og det skal sterke grunnar til for at det blir trekt tilbake av kommunen.

For å få raskare handsamingstid er det ønskje om å redusere tidsbruken, det er framlegg om å redusere tida for ettersyn til 3 veker. Utifrå case vil ikkje dette ha så mykje å seie, det kom nesten ikkje inn merknadar i det heile teke, og det var ikkje nokon som var negative. Det som er mi erfaring med offentleg ettersyn er at det er vanskeleg for dei som har interesser i aktuelle områder, å registrere at akvakultursøknaden er lagt ut til offentleg ettersyn. Ofte er det ei lita annonse som ikkje seier så mykje, og den forsvinn blant alt det andre i avisene. I tillegg kan det vere vanskeleg å forstå konsekvensane av tiltaket før fysisk bygging skjer. Meir medverknad etter den nye Plan- og bygningslova bør derfor vere eit høgaktuelt tema når det gjeld offentleg ettersyn.

7.8.2 Plandokument

Alle kommunane som har vore undersøkt i denne oppgåva har overordna planar som er juridisk bindande for kommunen. Dei overordna planane i dei forskjellige case viser at mesteparten av kommunane har «gyldige» planar, det vil seie at søknadane vart handsama innanfor det tidsrommet planane gjaldt for, stort sett med god margin. Volda kommune sin kystsoneplan var ikkje «gyldig» når søknaden ved Skarsteinane vart handsama. Frå kystsoneplanen var vedteken til handsaminga av søknaden i kommunen var det gått fem år. Dette er omlag som for dei andre søknadane, som ligg på mellom fire til seks år frå planane var godkjende til søknaden vart handsama i kommunane. Dersom planane hadde vore rullert ville dette ha vore ei svært ferskt vedtak/uttale grunnlag.

Alle søknadane var lokalisert i område for NFFFA, fellesområde for natur, friluftsliv, fiske, ferdsel og akvakultur. Desse forskjellege arealbrukskategoriar skal vere likestilt ved handsaming av søknadar for bruk av slike område. Ved søknad om akvakulturanlegg må det klarerast mot dei andre arealbrukskategoriane om det kan etablerast ny lokalitet. I den kommunale handsaming av lokalitet Renndalen har kommunen gjort ei vurdering av dei forskjellege arealbrukskategoriane. I dei andre søknadane er det utviding av eksisterande lokalitetar, og difor er ikkje nødvendig med noko arealbruks avklaring.

Det var ikkje berre enkelt å få tak i overordna planar frå dei ulike kommunane. Det måtte til fleire rundar med etterlysing frå nokre. Men noko positivt har det ført med seg, ein kommune har no lagt ut overordna plan for sjødelen på nettet. Kan vanskeleg tilgjengelege planar vere ei delforklaring på at det er lita interesser for offentleg ettersyn av akvakultursøknadar?

7.9 Handsaming etter sektormynde

7.9.1 Handsaming av Kystverket/hamnedistrikt

Handsaminga frå Kystverket og dei forskjelle hamnestyra er for det meste konsis og informativ, det blir gjort greie for kva som er veklagt. For dei fleste søknadane er det vist til aktuelle bestemmingar, kva vilkår søknaden er gjeve på og høve til klage. Det er i tråd med forvaltingslova og skal gjere det enklare for søker om det er noko han/ho vil forstå betre/klage på. Etter det eg kan sjå er det ikkje noko uregelmessig ved sakshandsaminga. Vedtaka skal gjerast utifrå lovverk der det er relativt lite rom for skjønn.

7.9.2 Handsaming av Mattilsynet

Også handsaming til Mattilsynet sine distriktskontor er konsis og informativ, det blir gjort greie for kva som har vorte veklagt i handsaminga, det er vist til aktuelle bestemmingar, om det er vilkår og høve til klage. Dette er i tråd med forvaltingslova og skal gjere det enklare for søker om det er noko han/ho vil forstå betre/klage på. Etter det eg kan sjå er det ikkje noko uregelmessig ved sakshandsaminga generelt, men det har vore gjort ei endring av vurderingane i løpet av sakshandsaminga for lokalitet Skarsteinane. I eit førevarsel til FdirMR, etter kontakt med Straume, oppgjev sakshandsamaren at søknaden vert avslått på grunn av ekstremt låge verdiar på straummålingane ved lokaliteten. Etter berre 3½ veke kjem Mattilsynet med vedtak om å gje mellombels løyve på vilkår;

Årsaka til at det vart gjeve mellombels løyve er at Mattilsynet har valgt å vurdere søknaden på nytt og gje vilkår for utvidinga. Eit viktig moment er at Straume har lang erfaring med lakseoppdrett, og driv oppdrett på ein tillitvekkande og kontrollert/handterleg måte.

I søknaden er det manglar når det gjeld straummålingar, det blir omtala i saksframlegget. For lokalitet Voldnes blir det kravd supplering av straummålingane av FdirMR. For Skarsteinane vart det ikkje kravd utfyllande målingar sjølv om dei var mangelfulle. Dette kan virke som om det har vore forskjellsbehandling frå FdirMR/Mattilsynet. Men det kan og vere at det blir stilt ekstra strenge krav til større lokalitetar, Skarsteinane er på 1560 tonn MTB medan Voldnes er på 5460 tonn MTB.

Målingane som må utførast vinteren 2008/2009 vil vere med å avgjere om det mellombels løyve kan bli varig. Desse miljøundersøkingane som vart sett som vilkår kan ha vore det som gjorde at det vart eit positivt vedtak etter ny vurdering.

7.9.3 Handsaming av Møre og Romsdal fylke

Handsaminga frå Fylket går ut på å gje løyve etter forureiningslova. Det er eit case, Storvika i Fræna kommune, som skil seg ut, sidan det ikkje er gjort vedtak frå Fylket i den saka endå.

Lokalitet Storvika vil bli omtala sist i dette kapittelet. Dei tre saksdokumenta som blir vurdert her er konsise og gjev god greie for kva som blir vektlagt i løyve. Det er vist til lov og paragrafar som vedtaket har heimel i, høve til klage og kva vilkår løyvet er gjeve på, som er i tråd med forvaltingslova. For alle tre søknadane er det lagt ved ramme for løyvet som gjev ei punktvis oppsummering av løyvet, som gjev ei god oversikt over dei forskjelle omsyn og føringar som søker må halde seg til. Det er ikkje råd å sjå at det har vore noko uregelmessig som har skjedd. Men for Skarsteinane vart det først gjeve utsleppsløyve 08.07.2008, men dette vart erstatta av mellombels løyve av 22.05.2009, truleg på grunn mellombels løyve frå Mattilsynet. Kvifor det har gått så lang tid for å gjeve nytt vedtak kan ein spekulere på. Men truleg er det mangel på kapasitet som er hovudproblemet.

For lokalitet Renndalen er det med ei vurdering over kommunal handsaming og vurdering om tiltaket kjem i konflikt med regionale/nasjonale interesser med omsyn på friluftsliv, naturvern, fiske eller vilt. I utgreiinga om utfordringar knytt til søknadshandsaminga av akvakultursaker frå Fiskeridirektoratet er det vist til at miljøvernavdelingane seier det er viktig å sjå på dei kommunale uttalane, men det er berre for Renndalen, dette er vist i saksdokumenta. For Skarsteinane har ikkje Fylket vist til at dei har teke omsyn til den kommunale handsaminga, for dei to siste er det i samband med vurderinga om behov for konsekvensutgreiinga vist til planforhold, men ikkje handsaminga til kommunane. Utifrå desse søknadane kan det sjå ut som ikkje handsaminga til kommunane blir brukt i sakshandsaminga til Fylket, det er iallefall ikkje vist til den kommunale sakshandsaminga.

Storvika har kome i ein spesiell situasjon. Sidan lokaliteten ikkje vart konsekvensutgreidd, har Fylket vore i dialog med Marine for å kome fram til undersøkingsopplegg for miljøet, som skal sikre at lokaliteten blir vurdert under bruk. Dette er hovudgrunnen til at det har teke så lang tid, saman med kapasitet ved Fylket/Fylkesmannen. Søknadar som nokon av høringsinstansane meiner det er behov for konsekvensutgreiing av, bør reknast til dei vanskelege og spesielle, jamfør utgreiinga om utfordringar knytt til søknadshandsaming av akvakultursaker.

7.9.4 Handsaming av Fiskeridirektoratet sitt regionkontor Møre og Romsdal

(FdirMR)

Handsaminga til FdirMR er den som går raskast. For slutthandsaming er det bare eit case som det blir brukt lengre tid enn ein månad. FdirMR er den einaste av dei som skal handsame akvakultursøknadar som har ei serviceerklæring som sei at tidsbruken ikkje skal overgå 1 månad. I to case har FdirMR sendt søknaden til handsaming hos kommunen før søkerne har vore komplette. For case Renndalen har det truleg ikkje så mykje å seie for kommunal handsaming, sidan det var straumrapporten som var mangelfull, og den er ikkje så interessant for avgjersle etter plan- og bygningslova. I case Storvika var det plasseringa av förfålte som var mangelfull, også dette

er relativt lite relevant for handsaminga i kommunen, som sjølv om det er ein teknisk installasjon, ikkje trengs å byggjemeldast, sidan området den ligg i er «eigarlaust. Mangelen til søknaden var rette etter 6 dagar, då var vel den kommunale sakshandsaminga truleg ikkje starta, så det spela ikkje så stor rolle. Men prinsippet er viktig. Dette er og vist til i høyringsdokumenta til framlegg om forskrift om tidsfristar ved akvakultursøknadar. Det er komplette søknadar som skal sendast til handsaming.

7.10 Kryssende interesser

I kapittel 1.8.2 er fleirbrukskonflikt i sjøområda kort omtala, basert på ein rapport til Fiskeridepartementet. I denne undersøkinga har det ikkje vore nokon reelle konfliktar mellom akvakultur og andre, ikkje nokon som har vorte dokumentert. Dette er avspeglia i kor mange merknadar det har vore etter offentleg ettersyn i desse sakene, heile to, og ikkje nokon av dei var negative til søknaden.

Ikkje i nokon av søknadane er det dokumentasjon på at FdirMR har undersøkt om det er kryssande interesser med fiskeriinteressene ved handsaming av søknadane, som dei ifølgje merknadane til laksetildelingsforskriften bør gjere. For tre av lokalitetane vart det søkt om utviding av eksisterande anlegg, der kan kryssande interesser ha vore avklart då lokaliteten vart oppretta. For dei to største omsøkte lokalitetane burde det ha vore gjort ei utgreiing av fiskeriinteressene, sidan desse vil legge beslag på store areal, jamfør kapittel 1.8.1. Men lokaliteten Renndalen er ein ny lokalitet som burde ha vore undersøkt om det var knytt fiskeriinteresser til området.

8.0 Konklusjon

Følgjande problemstilling har eg brukt under arbeidet med denne oppgåva:

Er det skilnad mellom den teoretiske sakshandsaminga, sakshandsaming slik statleg myndigkeit som har laga systemet har tenkt seg prosessen med å gje løyve på akvakultursøknadar, og den sakshandsaming som sektorforvaltinga/kommunar faktisk utfører? Dersom det er skilnad – kva er skilnaden?

Hovudsakleg er det liten skilnad på handsaminga som statleg myndigkeit har utforma når det gjeld handsaming av akvakultursøknadar og den som skjer hos sektorforvaltarane og kommunane. Det er eit todelt svar på dette. Det eine gjeld tidsbruk av handsaminga av akvakultursøknadar som har fått løyve varierer den mykje, men sidan det ikkje er nokon konkrete tidsrammer som er gjeve, kan ein seie at at dette stemmer med den statlege ramma for prosessen. Det er forvaltningslova og akvakulturlova som gjev føringar for handsamingstida. Desse lovene gjev generelle rammer for tidsbruken, men forvaltningslova kan lett omgåast og akvakulturlova sei berre at søknaden skal handsamast effektivt, utan tidsramme.

Men Fiskeridirektoratet sitt regionkontor i Møre og Romsdal sender ut brev til søkerane om kor lang handsamingstid ein kan rekne med, dette er skjematiske vist i figur 11.

Det har vore ute på høyring framlegg til ny «forskrift om tidsfrist i behandling av akvakultur søknadar», som vil gje klarare retningslinjer for handsamingstid, dersom den blir vedteke.

Det andre gjeld sakshandsaming for å gje løyve etter dei ulike sektorlovene og klarering etter overordna planar i kommunen. Her der det meir detaljert regelverk, i tillegg til rettleiarar, som gjer handsaminga meir systematisk. Stort sett har handsaminga her gått slik som det er lagt opp til, men det er nokre mindre forskjellar, desse blir omtala under. Hovudkonklusjonen er at det stort sett ikkje er noko skilnad mellom handsaminga slik statlege myndigheiter har tenkt seg prosessen med å gje løyver på akvakultursøknadar og den handsaminga som blir utført av sektorforvaltinga og kommunar.

Case

I denne case studien ser eg på fire ulike akvakultursøknadar for å sjå om det er avvik frå korleis offentleg mynde har laga rutine/reglar for handsaming til den faktiske handsaminga av dei ulike søknadane, som er omtala under kvart sitt case. Tre case har vorte valgt ut av FdirMR etter to kriterium frå meg: ferdig handsam søknad og så ny som mogeleg. Den fjerde vart valgt ut av meg på grunn av storleik, så eg var sikker på å få med ei vurdering av behovet for konsekvensutgreiing

for ein lokalitet. Dokumentasjonen til dei forskjellege case verkar god, der den er mangefull har eg vore i kontakt sakshandsamarar i ulike sektormynde for å få utfyllande dokumentasjon.

Case som forskingsmetode er ikkje egna til å dra generelle slutningar, men er ein god måte å illustrere korleis saker kan bli handsama og samanlikne prosessar.

Handsamingstid

Handsaminga av akvakultursøknadar har pr i dag berre generelle retningsliner for sakshandsamingstid, desse er nedfelt i akvakulturlova og forvaltingslova.

FdirMR sender ei rettesnor for sakshandsamingstid til søkerane som tilbakemelding på søknaden. Skjematiske vist i figur 11, som viser at under gunstige forhold kan sakshandsamingstida vere på 5 – 6 månadar, medan problematiske lokalitetar/søknadar kan ofte ta meir enn eit år før vedtak.

Utgreiinga om søknadshandsaming av akvakultursøknadar sei at hovudsakleg blir søknadane handsama i løpet av vel 6 månadar. Det er dei vanskelege og spesielle sakene som trekkjer opp snittet.

Det er berre eit case som har vorte handsama i løpet av 6 månadar, eit anna case har vorte handsama i løpet av eit, då er konsekvensvurdering medrekna. Dei andre har brukt lengre tid, i eit case har det vore bruka vesentleg lengre tid, over to år. Siste case har ikkje vorte ferdighandsama enda, og det er til no bruka 17 månadar, og det vil truleg ta to månadar til, altså 19 månadar.

To case kan «godkjennast» når det gjeld handsamingstid, sidan dei ligg innanfor rettesnora frå FdirMR på 11 månadar, eksklusiv konsekvensvurdering for det eine. Dette vil ikkje medføre at dei andre case ikkje kan «godkjennast». Problematiske søknadar treng lengre handsamingstid, for at dei skal bli så godt opplyst som mogeleg før vedtak blir fatta.

Det er ikkje nokon gjengangar i høve til å bruke lang tid for handsaming av søknadane i dei forskjellege case.

Det har vore utført ei utgreiing knytt til søknadshandsaminga av akvakultursøknadar, som eit framlegg til forskrift om tidsfrist i behandling av akvakultursøknadar i grove trekk byggjer på. Dei viktigaste momenta i framlegget er at komplett søknad skal vere handsama etter 22 veker, kommunal handsaming og offentleg ettersyn 12 veker, 4 veker for handsaming for sektormynde

etter at dei har motteke uttale frå kommunen og 4 veker for tildelingsmynde for å slutthandsame søknaden. Kjem uttalane frå kommunen og fylkesmannen etter fristen kan tildelingsmynde avgjere søknaden. Høyringsuttalane viser at dette er kontroversielt, sidan dei fleste av uttalane er i mot at det blir sett slike bastante tidsfrister. Framlegg til ny «forskrift om tidsfrist i behandling av akvakultursøknadar» med sine absolutte fristar vil truleg føre til søknadssakene ikkje blir «så godt opplyst som mogeleg før vedtak blir vedteke», jamfør forvaltingslova.

Konsekvensutgreiing

Fiskeridirektoratet har laga ein eigen rettleiar for vurderinga av behovet konsekvensutgreiing av akvakultursøknadar. For to lokalitetar måtte det vurderast behov for konsekvensutgreiing, på grunn av storleiken på dei omsøkte anlegga. I begge sakene vart gjort vedtak om at det ikkje var behov for konsekvensutgreiing, men Fylket bad om utgreiing etter vedtak vart gjort. Sjølv om det ikkje vert utført konsekvensutgreiing av lokaliteten har sektorforvaltarane moglegheit til å ta med utvida miljøundersøkingar som vilkår til vedtaket.

Kommunal handsaming

Alle kommunane har lagt ut søknadane til offentlege ettersyn, og det kom ikkje inn negative merknadar. Kommunane har vurdert søknadane og gjeve ei innstilling/tilbakemelding til tildelingsmynde, som for alle søknadane var positiv. Kommunane gjev ei vurdering utifrå sine eigne overordna planar. I tre case er kommuneplanane «gyldige», at søknadane har vorte vurdert innanfor planperioden. Ein kommunedelplan har «gått ut» på dato. Alle dei omsøkte lokalitetane ligg i NFFFA – områder, noko som kan medføre auka handsamingstid og vanskelegare handsaming for å avklare kryssande interesser.

Tre av søknadane vart handsama politisk, medan ein vart handsama administrativt.

Sektormynde handsaming

Sektorforvaltinga har handsama dei forskjellege søknadane etter mitt skjønn på ein forsvarleg måte og i samhøve til reglar og retningsliner. Utifrå mine vurderingar har det vore utført ei forsvarleg handsaming av søknadane, men ikkje heilt utan manglar. FdirMR bør, som det står i merknad til (laksetildelingsforskriften) undersøkje om det er kryssande interesser mellom fiskeri og akvakultur. Dette har ikkje vorte gjort, det var kanskje ikkje nødvendig for dei lokalitetane som vart utvida, men det burde ha vore gjort der det var nyetablering. Frå Fylket saknar eg uttale om konsekvensar av omsøkt akvakulturanlegg på miljøinteresser. Det er vist til i utgreiing om utfordringar knytt til søknadsprosessen av akvakultursaker, at det er viktig å sjå den kommunale handsaminga, men det er ikkje vist til den i utgreiinga frå Fylket.

Det har i dei siste 15 åra vore klare politiske signal på at akvakultur skal vere eit satsingsområde i

Noreg, det kan ein sjå i forskjellege stortingsmeldingar og ikkje minst i politisk plattform for dagens regjering.

Ei sideeffekt av denne undersøkinga er at eg fann ut kor lite tilgjengeleg overordna kommunale planar er. Det tok lang tid for å få noko så enkelt som eit utsnitt av ønska område av planen. Men som konsekvens av at eg ville ha ein kystsoneplan, vart den lagt ut på heimesida til kommune, og då vart tilgjengeleg for alle.

Moglege tema som bør vere interessant å sjå vidare på er korleis handsaminga hos Fylkeskommune vil vere, til dømes i forhold til handsaminga hos FdirMR. Eit anna interessant tema, synes eg, er ressursbruken hos dei forskjellege sektorforvaltarane når det gjeld handsaming av akvakultursøknadar.

9.0 Kjelder

9.1 Kjeldeliste

Alstahaug kommune 2009: Svar- Forskrift om tidsfrister i behandling av akvakultursøknader.

Høring. Brev av 07.12.2009, saksnr. 09/2160-2

www.regjeringen.no/pages/2270401/Alstahaug%20kommune.pdf

Aviser 2010: Søvesten www.sovesten.no/index.cfm?event=doLink&famId=93729 lest 15.05.2010

Adresseavisen www.adressa.no/meninger/article1450328.ece lest 15.05.2010

Sogn Avis www.sognavis.no/Utenriks/article3344947.ece lest 15.05.2010

Bellona 2010a: www.bellona.no/Havbruksweb/Tema_havbruk/Romming lest 08.03.2010

Bellona 2010b: www.bellona.no/Havbruksweb/Tema_havbruk/Lakselsus lest 08.03.2010

Bellona 2010c: www.bellona.no/Havbruksweb/Tema_havbruk/Utslipp lest 08.03.2010

Bergens Sjøfartsmuseum 2010: www.bsj.uib.no/om_museet/Marinarkeologi.htm lest 21.04.2010

DirNat 1999: Direktoratet for naturforvaltning, 1999. Miljømål for norsk oppdrettsnæring. Nye miljømål for perioden 1998-2000. DN-rapport 1999-1. www.dirnat.no/attachment.ap?id=45

DirNat 2010: Høring – Forskrift om tidsfrister i behandling av akvakultursøknader. Brev av 26.02.2010, ref. 2009/16720 ART-MA-EP www.regjeringen.no/pages/2270401/Direktoratet%20for%20naturforvaltning.pdf

Falkanger, T. og Falkanger, A. T 2006: Tingsrett. 6. utgave. Universitetsforlaget. ISBN 978-82-15-01068-7

FdirMR 2007: Saksdokument søknad for lokalitet Skarsteinane i Volda kommune, sak 07/5771 og 09/12384 hos FdirMR

FdirMR 2008a: Saksdokument søknad for lokalitet Renndalen i Halsa kommune, sak 08/7635 og 09/232 hos FdirMR.

FdirMR 2008b: Saksdokument søknad for lokalitet Voldnes i Herøy kommune, sak 08/14487 og 09/1714 hos FdirMR

FdirMR 2008c: Ulstein kommune – Uttalelse til planprogram for kommuneplanens arealdel – offentleg ettersyn og høring. Brev til Ulstein kommune, datert 06.03.2008. Referanse 08/3724-2

FdirMR 2009: Saksdokument søknad for lokalitet Storvika i Fræna kommune, sak 09/2431 hos FdirMR

FdirMR 2010a pers. med : Telefonsamtale med sakshandsamar 28.04.2010 ved FdirMR

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening 2010: Høring: Forslag til forskrift om tidsfrister i behandling av akvakultursøknader. Brev av 17.02.2010, ref. 263213

www.regjeringen.no/pages/2270401/FHL.pdf

Fiskeri- og kystdepartementet 2010c: «Verdier fra havet – Norges framtid» Fiskeri- og kystdepartementets strategiplan 2007-2011. www.regjeringen.no/Upload/FKD/Vedlegg/FKD%20strategi%202007-2011.pdf

Fiskeri- og kystdepartementet 2007a: Strategi for konkurransedyktig norsk havbruksnæring , pressemelding 14.08.2007, Nr 46/2007
www.regjeringen.no/nb/dep/fkd/presesenter/pressemeldinger/2007/strategi-for-e-konkurransedyktig-norsk-.html?id=477534 lest 26.01.2010

Fiskeri- og kystdepartementet 2007b: Strategi for konkurransedyktig norsk havbruksnæring, Fiskeri og kystdepartementet. Publikasjonskode L-0531 B
www.regjeringen.no/Upload/FKD/Vedlegg/Diverse/2007/L-0531%20B.pdf lest 26.01.2010

Fiskeri- og kystdepartementet 2010a: www.regjeringen.no/nb/dep/fkd/dep/org.html?id=28 lest 10.05.2010

Fiskeri- og kystdepartementet 2010b:

www.regjeringen.no/nb/dep/fkd/dep/org/organisasjonskart.html?id=283 lest 10.05.2010

Fiskeri- og kystdepartementet 2010c: «Verdier fra havet – Norges framtid» Strategi for Fiskeri- og kystdepartementet 2007 – 2011. <http://www.regjeringen.no/Upload/FKD/Vedlegg/FKD%20strategi%202007-2011.pdf> lest 16.05.2010

Fiskeri- og kystdepartementet 2010d:

www.regjeringen.no/upload/FKD/Vedlegg/Hoeringer/2009/H%C3%B8ring%20-%20Forskrift%20om%20tidsfrister%20i%20behandling%20av%20akvakulturs%C3%B8knader/h%C3%B8ringsbrev.pdf lest 18.04.2010

Fiskeri- og kystdepartementet 2010e:

www.regjeringen.no/upload/FKD/Vedlegg/Hoeringer/2009/H%C3%B8ring%20-%20Forskrift%20om%20tidsfrister%20i%20behandling%20av%20akvakulturs%C3%B8knader/utkast%20til%20forskrift.pdf lest 19.04.2010

Fiskeri- og kystdepartementet 2010f:

www.regjeringen.no/upload/FKD/Vedlegg/Hoeringer/2009/H%C3%B8ring%20-%20Forskrift%20om%20tidsfrister%20i%20behandling%20av%20akvakulturs%C3%B8knader/flytskjema%20h%C3%B8ringsfrister.pdf lest 01.05.10

Fiskeridepartementet 2002: Kartlegging av arealbrukskonflikter i kystsonen. Et prosjekt utført på oppdrag av Fiskeridepartementet vinteren 2002.

www.regjeringen.no/upload/kilde/fid/rap/2002/0010/ddd/pdfv/171571-kartlegging_av_arealbrukskonflikter_i_kystsonen.pdf

Fiskeridirektoratet 2005: Fiskeridirektorat, Kyst- og havbruksavdelinga. Brev til Fiskeri- og kystdepartementet, datert 19.09.2005. Referanse 05/7215.

Fiskeridirektoratet 2010a: www.fiskeridir.no/om-oss/vaare-oppgaver/oppgaver-og-rolle-i-havressurs-og-akvakulturforvaltningen#1 lest 27.01.2010

Fiskeridirektoratet 2010b: www.fiskeridir.no/om-oss/vaare-oppgaver/oppgaver-og-rolle-i-havressurs-og-akvakulturforvaltningen#2 lest 27.01.2010

Fiskeridirektoratet 2010c: www.fiskeridir.no/om-oss/vaare-oppgaver/oppgaver-og-rolle-i-havressurs-og-akvakulturforvaltningen#4 lest 27.01.2010

Fiskeridirektoratet 2010d: www.fiskeridir.no/om-oss/vaare-oppgaver/oppgaver-og-rolle-i-havressurs-og-akvakulturforvaltningen#5 lest 27.01.2010

Fiskeridirektoratet 2010e: www.fiskeridir.no/om-oss/telefon-og-e-post/om-kyst-og-havbruksavdelingen lest 16.04.2010

Fiskeridirektoratet 2010f: www.fiskeridir.no/akvakultur/aktuelt/2009/1209/fylkeskommunene-ifarta! Lest 16.04.2010

Fiskeridirektoratet 2010g: www.fiskeridirektoratet.no/om-oss/telefon-og-e-post/om-regionene lest 30.01.2010

Fiskeridirektoratet 2010h: Merknad til forskrift av 22. desember 2004 nr 1798 om tillatelse til akvakultur for laks, ørret og regnbueørret (laksetildelingsforskriften)
www.fiskeridir.no/akvakultur/akvakulturregelverk/merknader-til-forskrift-av-22-desember-2004-nr.-1798-om-tillatelse-til-akvakultur-for-laks-ørret-og-regnbueørret-laksetildelingsforskriften lest 30.02.2010

Fiskeridirektoratet 2010i: www.fiskeridir.no/akvakultur/konsekvensutredning-av-akvakulturtiltak lest 23.02.2010

Fiskeridirektoratet 2010j:

www.fiskeridir.no/content/download/17923/151586/version/1/file/veileder_konsekvens_utredning_av_akvakulturanlegg.doc lest 28.02.2010

Fiskeridirektoratet 2010k: Høring – Forskrift om tidsfrister i behandling av akvakultursøknader. Fiskeridirektoratets innspill. Brev av 26.02.2010, ref. 09/2989
www.regjeringen.no/pages/2270401/Fiskeridirektoratet.pdf

Friisvold, B. F. 2009: Kan berørte parter av et sjøbasert akvakulturanlegg påvirke lokalisering/hindre etablering av nye anlegg? Oppgåve i APL 306, 05.01.2009. UMB.

Fræna kommune 2003a: Kommuneplan for Fræna. Arealdelen 2003 – 2015. Vedteke i Fræna kommunestyre den 08.09.03 i sak 0051/03 Tekstdel
www.frana.kommune.no/kunde/filer/kommpl_endelig.doc

Fylkesmannen i MR 2010a: www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=19944 lest 30.01.2010

Fylkesmannen i MR 2010b: www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=1820 lest 30.01.2010

Fylkesmannen i MR 2010c: www.ks.no/tema/Innovasjon-og-utvikling/fou/Fylkesmannen-mellom-kommunalt-folkestyre-og-statlig-styring/ lest 30.01.2010

Fylkesmannen i MR 2010d, pers. med.: Telefonsamtale med sakshandsamar hos Fylkesmannen i

Møre og Romsdal 14.05.2010 ca kl 09.45

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 2010: Uttalelse til høring av forskrift om tidsfrister i behandling
av akvakultursøknader. Brev av 04.02.2010, ref. 2009/9227-542.0

www.regjeringen.no/pages/2270401/Fylkesmannen%20i%20S%C3%B8r-Tr%C3%B8ndelag.pdf

Grønntun, K. 2007: Plan- og bygningslovens bestemmelser om konsekvensutredninger.

Konferanse om arealforvaltningen i reinbeite områder, Alta. Miljøverndepartementet.

www.galdus.org/govat/doc/kuinnlegg_alta.pdf lest 23.02.2010

Halsa kommune 2004a: Halsa kommune: Kommuneplanens arealdel sjø 2004 – 2014. Vedteke i
Halsa kommune

Halvorsen, K. 2003: Å forske på samfunnet. En innføring i samfunnsvitenskapelig metode.
Cappelen akademiske forlag. ISBN 82-02-22654-6

Hansen, G. S og Stigen. I. M. 2006: Forsøk med enhetsfylke i Møre og Romsdal og Hedmark. En
underveisevaluering. NIBR-rapport 2006:5. ISBN 82-7071-616-2
www.regjeringen.no/upload/kilde/krd/rap/2006/0010/ddd/pdfv/279355-rapport_forsok_enhetsfylke_more_romsdal_hedmark_nibr_april06.pdf lest 15.03.10

Hansen, T., Indset, M, Slenes, I og Tjerbo, T. 2009: Fylkesmannen mellom lokalt folkestyre og
statlig styring. NIBR-rapport 2009:19. ISBN 978-82-7071-796-5
www.nibr.no/uploads/publications/eaa0d33817204be4713704ec4bf5ac9c.pdf

Herøy kommune 2004: Herøy kommune: Kommuneplanen for Herøy, arealdelen. Vedtak om
godkjenning, kommunestyret K-sak 145/04 16.12.04

Jansen, Arild 2006: Forelesning 27. september, UIO
www.uio.no/studier/emner/jus/afin/DRI1001/h06/undervisningsmateriale/DRI1001-H05-2709_saksbeh.pdf lest 15.02.2010

Karmøy kommune 2010: Høringsinnspill på foreslått forskrift om tidsfrister i behandling av
akkvakultursøknader. Brev av 13.01.2010, løpenr. 42343/09
www.regjeringen.no/pages/2270401/Karm%C3%B8y%20kommune.pdf

Klima og Forurensningsdirektoratet 2010a: www.klif.no/no/Aktuelt/Nyheter/2009/November-2009/Foreslar-strengere-regelverk-for-fiskeoppdrett/?cid=10610 lest 21.04.2010

Klima og Forurensningsdirektoratet 2010b: www.klif.no/publikasjoner/vann/1653/ta1653.pdf
lest 21.04.2010

Klima- og forurensningdirektoratet 2010c: Høringsuttalelse – Forskrift om tidsfrister i
behandling av akvakultursøknader. Brev av 25.02.2010, ref. 2009/1359 008
www.regjeringen.no/pages/2270401/Klima-%20og%20forurensningsdirektoratet.pdf

Kystverket 2010a: www.kystverket.no/default.aspx?aid=9030586 lest 07.02.2010

Kystverket 2010b: Veileder for saksbehandling etter havne- og farvannsloven for kommunene

www.kystverket.no/default.aspx?aid=9649041 lest 02.05.2010

Kystverket 2010c: Høring – forskrift om tidsfrister i behandling av akvakultursøknader. Brev av 19.02.2010, ref 09/04576-2 www.regjeringen.no/pages/2270401/Kystverket.pdf

Larsen, K. 2007: En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode. Fagbokforlaget. ISBN 978-82-450-0366-6

Lovdata 2010a: FOR 2008.06.17 nr 0822. Forskrift om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskriften). www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20080617-0822.html lest 03.04.2010.

Lovdata 2010b: LOV 1992-05-15 nr 47: Lov om laksefisk og innlandsfisk m.v. www.lovdata.no/all/hl-19920515-047.html#16 Lest 11.04.2010

Lovdata 2010c: FOR-2008-06-17-822 Forskrift om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskriften) www.lovdata.no/for/sf/fi/fi-20080617-0822.html lest 23.03.2010

Lovdata 2010d: LOV 1967-02-10 nr 00: Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven). www.lovdata.no/all/hl-19670210-000.html#1 lest 22.04.2010

Lovdata 2010e: FOR 2009-06-26 nr 855: Forskrift om konsekvensutredninger www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20090626-0855.html#map006 lest 23.02.2010

Lovdata 2010f: LOV 2005-06-17 nr 79: Lov om akvakultur (akvakulturloven). www.lovdata.no/all/hl-20050617-079.html

Lovdata 2010g: FOR-2004-12-22-1798 Forskrift om tillatelse til akvakultur for laks, ørret og regnbueørret (laksetildelingsforskriften) <http://lovdata.no/for/sf/fi/ti-20041222-1798-006.html#36>

Mattilsynet 2010a: www.mattilsynet.no/fisk lest 30.01.2010

Mattilsynet 2010b: Brev fra Mattilsynet til Fiskeridirektoratet, Region Møre og Romsdal, 18.06.2010, Mattilsynet sin referanse 09/68979 |00616 / 09-avd 1502

Mattilsynet Sunnmøre 2010 pers. med.: Telefonsamtale med sakshandsamar hos Mattilsynet Distriktskontoret for søre Sunnmøre 14.05.2010 ca kl 1000.

Mattilsynet 2010c: Høringsuttalelse – Forskrift om tidsfrister i behandling av akvakultursøknader. Brev fra Mattilsynet, ref 2009/171756 www.regjeringen.no/pages/2270401/Mattilsynet.pdf

Miljøstatus 2010a: http://moreogromsdal.miljostatus.no/msf_themepage.aspx?m=1193#3644 lest 22.04.2009

Miljøverndepartement 2009: Lovkommentar til plandelen i ny Plan- og bygningslov – og nytt i forbindelse med iverksetting av loven www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/veiledninger/2009/ny-versjon-lovkommentar-til-plandelen-i-/kapittel-8-regional-plan-og-planbestemme/-8-1-regional-plan.html?id=556768

lest 14.02.2010

Miljøverndepartementet 2010: Høring – forskrift om tidsfrister i behandling av akvakultursøknader. Brev av 25.02.2010, ref. 200904086-/HL
www.regjeringen.no/pages/2270401/MD.pdf

Molde kommune 2008: Kommuneplanens arealdel 2009-2020 – Sluttbehandling. Saksframlegg.
Referanse 2008/1882-0 www.molde.kommune.no/getfile.aspx/ephdoc/?db%3DEPHORTE%26ParamCount%3D2%26UB_ID%3D10433%26SakType%3DSaksFremlegg

MRFylke 2001: Fylkesdelplan for strand- og kystsona 2001 – 2004 – generelle mål og retningsliner. Godkjent i Fylkestinget 13.12.2000
http://moreogromsdal.miljostatus.no/dm_documents/Fylkesdelplan_for_strand_og_kystsone_Brv3u.pdf

MRFylke 2008: Fylkesplan for Møre og Romsdal 2009-2012. Vedteke i fylkestinget 10. desember 2008 www.mrfylke.no/content/download/4154/43186/version/1/file/Fylkesplan_2009-2012.pdf lest 16.04.2010

MRFylke 2009a: Oversending av kommuneplanar, reguleringsplanar og dispensasjonsøknadar m.v.
Nye rutinar for planbehandling frå 01.01.2010. Brev til kommunane i Møre og Romsdal, datert 14.12.2009. Referanse 2009/1278/IDMO/421.0

MRFylke 2009b: Fylkesplan 2009-2010. Handlingsprogram verdiskaping. Handlingsplan 2009.
Vedteke i Fylkesutvalet 23 februar 2009
www.mrfylke.no/content/download/3794/39499/version/1/file/Hprogram_verdiskaping.pdf
lest 16.04.2010

MR fylkeskommune 2010a: www.mrfylke.no/Tenesteomraade/Regional-og-naeringsutvikling/Akvakulturforvaltning lest 16.04.2010

MR fylkeskommune 2010b pers. med: Telefonsamtale med sakshandsamar i Møre og Romsdal fylkeskommune 16.04.2010, ca kl 13.00.

MR fylkeskommune 2010c: Saksdokument søknad for lokalitet Storvika i Fræna kommune, sak 15474/2010/U43 hos Møre og Romsdal fylkeskommune

MR fylkeskommune 2010d: Saksdokument søknad for lokalitet Storvika i Fræna kommune, sak 15433/2010/U43 hos Møre og Romsdal fylkeskommune

MR fylkeskommune 2010e pers. med : Telefonsamtale med sakshandsamar i Møre og Romsdal fylkeskommune 07.05.2010, ca kl 10.30.

Myklebust I. E. 2009: Strandrett og offentleg styring av arealbruk i sjø. Universitet i Bergen.
ISBN 978-82-308-0929-7

NOU 1988: 16: Eigedomsgrenser og administrative inndelingsgrenser

NS 9410: Miljøovervåking av bunnpåvirkning fra marine akvakulturanlegg. Utgave 2 (01.12.2007)

NTNU Vitenskapsmuseet 2010: www.ntnu.no/vitenskapsmuseet/kulturminner-under-vann1 lest

21.04.2010

NVE 2010a: www.nve.no/no/Om-NVE/ lest 08.02.2010

NVE 2010b: www.nve.no/global/publikasjoner/publikasjoner%202002/veileder%202002/veileder01-2002-20trykkfi.pdf lest 08.02.2010

Ot.prp. nr. 47 (2003-2004): Om lov om endringer i plan- og bygningsloven

(konsekvensutredninger)

www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/regpubl/otprp/20032004/otprp-nr-47-2003-2004-/2.html?id=177496 lest 23.02.2009

Politisk plattform 2009: Politisk plattform for flertallsregjeringen utgått av Arbeiderpartiet,

Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.2009 - 2013

<http://arbeiderpartiet.no/content/download/26245/375130/version/1/file/Politisk+plattform+2009-2013.pdf>

Proposisjon 1 Storting (2009–2010): Proposisjon til Stortinget for budsjett året 2010

www.regjeringen.no/nb/dep/fkd/dok/regpubl/prop/2009-2010/prop-1-s-20092010/1.html?id=580101 lest 26.01.2010

Regjering 2005: Plattform for regjeringsamarbeid mellom Arbeiderpartiet, Sosialistisk

Venstreparti og Senterpartiet 2005-09

www.regjeringen.no/upload/SMK/Vedlegg/2005/regjeringsplatform_SoriaMoria.pdf lest 26.01.2010

Seafood 2010a: www.seafood.no/Bransje/Nyheter/Vis+artikkel?key=59146 lest 11.01.2010

Seafood 2010b: www.seafood.no/binary?id=125582&download=true lest 11.01.2010

Skjeggedal, T. og Lysø, R. 2006: Godt forsøk – god modell? Evaluering av forsøk med enhetsfylke i Møre og Romsdal. Notat 2006:9 http://generator.firmanett.no/t/tforsk/doc/No_9_06.pdf

SSB 2010a: www.ssb.no/fiskeri_havbruk/main.shtml lest 10.01.2010

St.meld. nr. 19 (2004-2005): Marin næringsutvikling

www.regjeringen.no/nb/dep/fkd/dok/regpubl/stmeld/20042005/stmeld-nr-19-2004-2005-/10.html?id=406747 lest 16.04.2010

St.meld. nr. 32 (1997-98): www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/regpubl/stmeld/19971998/stmeld-nr-32-1997-98-/2.html?id=191623 lest 14.02.2010

St.meld. nr. 48 (1994-95): Havbruk – en drivkraft i norsk kystnærings (sammendrag)

www.regjeringen.no/nb/dep/fkd/dok/regpubl/stmeld/1994-1995/stmeld-nr-48-1994-95.html?id=464075 lest 16.04.2010

Sør-Trøndelag fylkeskommune 2010: Saksutredning: Høringsuttalelse – Forskrift om tidsfrister i behandling av akvakultursøknader. www.regjeringen.no/pages/2270401/S%C3%B8r-Tr%C3%A3ndelag%20fylkeskommune.pdf lest 20.04.2010

Volda kommune 2003a: Volda kommune: Kommunedelplan for kystsona 2003 – 2006. Tekstdel.

Eigengodkjent av Volda kommunestyre 30.01.2003, sak nr. 001/2003

www2.volda.kommune.no/Kommune_Reguleringsplanar/Kystsoneplanen/Tekstdel.pdf

Yin, R. K. (2009): Case Study Research. Design and Methods. Fourth Edition. Sage

Publications, Inc. ISBN 978-1-4129-6099-1

9.2 Figurkjelder

1. SSB 2010b: www.ssb.no/emner/10/05/fiskeoppdrett/fig-2009-08-21-02.gif lest 11.01.2010
2. SSB 2010c: www.ssb.no/emner/10/05/fiskeoppdrett/fig-2009-08-21-01.gif lest 11.01.2010
3. SSB 2010d: www.ssb.no/fiskeri_havbruk/fig1-mengde-verdi.gif lest 05.04.2010
4. SSB 2010e: www.ssb.no/emner/10/05/fiskeri/fig-2010-02-12-01.gif lest 05.04.2010
5. FdirMR 2009: Fiskeridirektoratet, Region Møre og Romsdal, saksnummer 09/2431-1
6. Fiskeridirektoratet 2008:
www.fiskeridir.no/content/download/4613/30567/version/3/file/kart-regionene-2008.pdf
lest 27.01.2010
7. Fiskeridirektoratet 2010j:
www.fiskeridir.no/content/download/17923/151586/version/1/file/veileder_konsekvensutredning_av_akvakulturanlegg.doc lest 28.02.2010
8. Fiskeri- og kystdepartementet 2010f:
www.regjeringen.no/upload/FKD/Vedlegg/Hoeringer/2009/H%C3%B8ring%20-%20Forskrift%20om%20tidsfrister%20i%20behandling%20av%20akvakulturs%C3%B8knader/flytskjema%20h%C3%B8ringssfrister.pdf lest 20.04.2010
9. Fiskeridirektoratet 2010l:
www.fiskeridir.no/content/download/18306/154425/version/1/file/Veileder.pdf s 31, lest 28.02.2010
10. Fiskeridirektoratet 2010m:
www.fiskeridir.no/content/download/1567/9152/version/6/file/sakksgang.pdf lest 27.01.2010
11. Friisvold, B., 2010a: Flytskjema basert på FdirMR sine skriftlege tilbakemeldingar om sakshandsamingstida til dei fire søkerane.
12. Wikipedia 2010a:
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/20/Norway_Counties_M%C3%B8reogRomsdal_Position.svg/256px-Norway_Counties_M%C3%B8reogRomsdal_Position.svg.png lest 20.04.2010
13. Wikipedia 2010b:
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/3/30/NO_1548_Fr%C3%A6na.svg/546px-NO_1548_Fr%C3%A6na.svg.png lest 20.04.2010
14. Fræna kommune 2003b: Kommuneplan for Fræna. Arealdelen 2003 – 2015. Vedteke i Fræna kommunestyre den 08.09.03 i sak 055/03 Kartdel
15. Friisvold, B., 2010b: Flytskjema basert på saksdokumenta frå FdirMR for lokaliteten

Storvika i Fræna kommune.

16. Wikipedia 2010c:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/42/NO_1571_Halsa.svg/546px-NO_1571_Halsa.svg.png lest 20.04.2010

17. Halsa kommune 2004b: Halsa kommune: Kommuneplanens arealdel sjø 2004 – 2014.

Plankart vedteke i Halsa kommune

18. Friisvold, B., 2010c: Flytskjema basert på saksdokumenta frå FdirMR for lokaliteten

Renndalen i Halsa kommune.

19. Wikipedia 2010d:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/99/NO_1519_Volda.svg/546px-NO_1519_Volda.svg.png lest 20.04.2010

20. Volda kommune 2003b: Volda kommune: Kommunedelplan for kystsona 2003 – 2006.

Kartdel. Oversiktskart 3. Eigengodkjent av Volda kommunestyre 30.01.2003, sak nr. 001/03

21. Volda kommune 2003c: Volda kommune: Kommunedelplan for kystsona 2003 – 2006.

Tekstdel. Eigengodkjent av Volda kommunestyre 30.01.2003, sak nr. 001/2003 Vedlegg 3

Temakart for havbruk

22. Friisvold, B., 2010d: Flytskjema basert på saksdokumenta frå FdirMR for lokaliteten

Skarsteinane i Volda kommune.

23. Wikipedia 2010e:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/08/NO_1515_Her%C3%B8y.svg/546px-NO_1515_Her%C3%B8y.svg.png lest 20.04.2010

24. Herøy kommune 2004: Herøy kommune: Kommuneplanen for Herøy, arealdelen. Vedtak

om godkjenning, kommunestyret K-sak 145/04 16.12.04

25. Friisvold, B., 2010e: Flytskjema basert på saksdokumenta frå FdirMR for lokaliteten

Voldnes i Herøy kommune.